



# EDI TO RIAL

Revista de cultură „Spicon”, a Asociației autorilor de carte „Alexandru Doru Șerban” din Târgu-Jiu, surprinde, în primul rând, prin titlul ei, care necesită, desigur, niște explicații. Acest nume, „Spicon”, a fost inventat la Târgu-Jiu, de către un om de cultură, care a organizat o editură particulară și a dat culturii românești peste o sută de cărți ale unor scriitori, artiști, savanți și condeieri de prestigiu din Gorj și din țară. Denumirea „Spicon” provine din rădăcini lexicale, ale cuvintelor spirală și conic(ă), însemnând „spirală conică”, amintind de „Spirala dacică”, „Spirala lui Arhimede”, „Spirala logaritmică” și alte denumiri regăsite în știința geometriei, cât și de sintagma unei teorii filozofice contemporane. Proiecția „Spiralei conice” ca desen în artă se regăsește într-o operă grafică de mare valoare artistică, creată de celebrul fiu al Gorjului, Constantin Brâncuși, care i-a dat titlul sugestiv „Sinea mea oarecum”, un poem plastic închinat creatorului de geniu, ale cărui creații sunt încărcate de specificul național ce le varsă în universalitatea moștenirii culturale a omenirii. Apreciem că „Spirala conică” se regăsește, de asemenea, în scaunele „Mesei tăcerii” – din Complexul monumental brâncușian „Calea Eroilor” din Târgu-Jiu – și în cele șaisprezece clepsidre (patru la pătrat) suprapuse în „Coloana infinită” din același ansamblu artistic, care sugerează „perfectiunea” umană și rolul omului în Univers, ca minune a lumii existențiale și ca axă a acesteia. „Spirala conică” sau „Spicon”-ul este esențializare și sugestie a dezvoltării bipolare, clepsidrice, a tot ceea ce există și se înalță prin creație și transformare continuă, prin lumină permanentă, nestinsă, înțeleasă ca o cauză a schimbării perpetue și înnoitoare, căci „e veșnică pe lume doar schimbarea”, cum spunea un mare poet romantic (Shelley) și cum înțelegea „Luceafărul” poetul nostru național (Mihai Eminescu). Așadar, de acum apare la Târgu-Jiu revista „Spicon”, a unei Asociații de cărturari, care vă invită să-i cunoașteți prin creațiile lor. Le urăm deplin succes!

*Profesor Ion Mocioi  
Doctor în filosofie*

## SUMAR

2	<b>Editorial</b> Ion MOCIOI <b>Asociația Cercetătorilor și Autorilor de carte „Alexandru Doru Șerban”</b> Victor TROACĂ	3
4	<b>„Feminitate și intimitate”</b> Adina Mihaela LILĂ <b>O perspectivă asupra sacralului</b> Valentina Scînteie	5
7	<b>Poezie</b> Emilian MARCU Adrian FRĂȚILĂ Alex GREGORA Daniel POPA Dorina CIOPLEA - debut Viorel SURDOIU Doru V. FOMETESCU	
	<b>Tăcerea cuvintelor</b> Daniel RADU	15
18	<b>Cuiele</b> Florin VĂIDEIANU <b>Geneza matematică a formelor curbe deschise</b> Adrian-Mihail MARIAN Cătălin NEGREA	20
22	<b>Excelența care sufocă</b> Valeria ROȘCA <b>Else Marie Laukvik și amintirea de noi înșine</b> Oana Cristina MARIN	24
26	<b>La pazza gioia sau „cine a mai găsit fericirea într-un sandwich?”</b> Rodica PĂUNA <b>Ninge cu dor de iarnă!</b> Ion ELENA	28
30	<b>Restituiri necesare</b> Ion Carabatescu Gelu BIRĂU <b>Constantin Brâncuși în documente de arhivă</b> Alex GREGORA	45
51	<b>De ziua eroilor - Răstigniți pe ogoare</b> Dumitru PUPĂZĂ <b>Regimentul Gorj nr. 18 „Tudor Vladimirescu”</b> Grigore Niculescu	54
56	<b>Zile de sbucium și glorie</b> Ion D. ISAC <b>Semnale - eveniment - aniversări 2018</b>	57



**Victor TROACĂ**

# Asociația Cercetătorilor și Autorilor de Carte Gorjeni „Alexandru Doru Șerban”

**D**in inițiativa inimosului om de cultură Alexandru Doru Șerban, la data de 17 iunie 2010, un grup de autori gorjeni, adunați în sala de consiliu a Școlii Populare de Artă din Târgu Jiu, au aprobat înființarea Asociației Cercetătorilor și Autorilor Gorjeni de Carte Documentară și Științifică, cu sediul în Târgu Jiu, str. Vasile Alexandri nr. 53, jud. Gorj, cu act constitutiv și statut propriu.

Membrii fondatori au fost: Alexandru Șerban, Titu Pânișoară, Emil Huidu, Ion Duguleanu, Sabin Cornoiu, Nelu Vasile, Dumitru Dănuș, Doru Viorel Gârbaciu, Gheorghe Gorun, Gheorghe Nichifor, Victor Troacă, Gheorghe Birău, Marcela Mrejeru, Dorin Brozbă, Ion Mocioi, Gheorghe Gămănesci, Ion Elena și Constantin Șișiroi.

Tot cu acel prilej a fost aleasă și conducerea asociației: Alexandru Doru Șerban – președinte, Titu Pânișoară și dr. Emil Huidu – vicepreședinți, iar ca membri ai Comitetului Director: Ion Duguleanu, Gheorghe Gorun, Gheorghe Nichifor, Ion Mocioi, Marcela Mrejeru și Constantin Șișiroi.

Președintele asociației a fost împuternicit să efectueze demersurile necesare în vederea înregistrării juridice, așa că, prin încheierea Judecătoria Târgu Jiu, din data de 1 septembrie 2010, este admisă solicitarea asociației și se dispune înregistrarea acesteia în registrul special.

Ulterior, o serie de alte personalități culturale ale Gorjului s-au alăturat acestui demers, devenind membri ai asociației: scriitorul Ion C. Gociu, prof. univ. dr. Gheorghe Gămănesci, dr. Doru Fometescu, Nicolae Brelea, dr. Vasile Marinoiu, Gheorghe Calotoiu, Marin Colțan, Marian Dobreanu, Gh. Filiș, Grigore Haidău, Gral(r) Constantin Ispas, prof. Ion Pința, Prof. Dan Neguleasa, prof. Andrei Popete-Pătrașcu, Ion Ungureanu, Florian Văideianu și alții.

Totodată, s-a întâmplat ca o parte dintre membrii fondatori, din motive diferite, să nu mai reușescă să participe la acțiunile asociației, dar, pe parcursul anilor, asociația a catalizat în jurul său mulți alți oameni de cultură care au susținut și au participat la activitățile organizate.

În cursul anului 2011, odată cu agravarea stării de sănătate a inițiatorului acestui proiect cultural, Alexandru Doru Șerban, membrii asociației îl desemnează ca președinte pe autorul acestor rânduri (Victor Troacă). În același timp, în cadrul asociației

se inițiază demersurile pentru actualizarea prevederilor statutare precum și pentru redenumirea acesteia. Așa se face că, după mai multe luni de discuții, în cadrul Adunării generale a membrilor asociației din data de 29.06.2012, se aprobă o serie de completări ale statutului, precum și noua denumire a acesteia, propusă înainte: Asociația Cercetătorilor și Autorilor de Carte Gorjeni ”Alexandru Doru Șerban” Târgu Jiu.

Pe parcursul anilor, membrii asociației au fost implicați atât în proiecte individuale, cât și acțiuni de echipă, au fost organizate numeroase evenimente culturale, lansări de carte, omagieri de personalități ale Gorjului și nu numai, lansări de noi autori de carte, deschidere către comunitatea culturală locală și națională, organizarea de evenimente comune cu alte organizații sau instituții de cultură, promovarea realizărilor membrilor asociației și a evenimentelor organizate.

Printre parteneri, în organizarea evenimentelor, s-au implicat: Primăria Municipiului Târgu Jiu, Consiliul Județean Gorj, Muzeul Județean Gorj ”Alexandru Ștefulescu”, Biblioteca județeană ”Christian Tell” Târgu Jiu, Clubul Rotary Târgu Jiu, Liga ”Fii Gorjului” București, Societatea Scriitorilor Bistrițeni, Ansamblul folcloric ”Joc și cânt” Peștișani, Asociația ”Cultul Eroilor” – Filiala Gorj, Editura ”Măiastra” Târgu Jiu, cărora le adresăm mulțumirile noastre.

Cu anii ce au trecut activitățile noastre au prins consistență. Avem mai multă experiență și ne dorim să facem din ce în ce mai mult pentru comunitatea culturală. Membrii asociației au decis că este momentul oportun ca, sub patronajul acesteia, să scoatem o revistă de cultură cu largă deschidere către mediul cultural local, național și internațional.

După mai multe discuții, în special asupra numelui, iată-ne la momentul în care apare primul număr al revistei asociației noastre!

Sperăm să fie pe placul cât mai multor cititori, iar echipele noastre redacționale să facă o treabă bună. Doresc să folosesc prilejul pentru a adresa mulțumirile noastre domnului profesor dr. Ion Mocioi pentru generozitatea sa de a permite folosirea acestui nume al revistei, cunoscându-se faptul că această denumire aparține editurii domniei sale.

**Mulțumiri și succes ”SPICON”!**



**Adina-Mihaela LILĂ**

**„Cumințenia  
pământului” (1907)  
instaurează  
feminitatea, ca spațiu  
al  
libertății de expresie  
plastică**

## **Feminitate și intimitate**

**S**e știe că între artist și opera de artă se instalează o relație de intimitate guvernată de mister. George Uscătescu o definește ca pe ”o relație simplă, odihnitoare, fără salturi (...) Este o relație care implică, în același timp, și alte relații. Prima dintre ele este aceea care există între lucrul în sine și gândire.”

Așadar, nicio undă care să tulbure, care să tensioneze gândirea producătoare a artistului. E o incorporare leneșă, dar disciplinată a ideii în materie. Heideggerian interpretând lucrurile, opera de artă ”este o formă de a instala sau de a instaura o lume.”

Din această perspectivă, „Cumințenia pământului” (1907) instaurează feminitatea, ca spațiu al libertății de expresie plastică. Maestrului nu i-a fost ușor: ”a încercat să atingă cu degetul adâncul oceanului”, așa cum mărturisește filosoful, privind ”cutremurat, esența feminității după îndepărtarea vălului purtat de Iisus”.

Îndrăznim să afirmăm că Brâncuși se raportează freudian la esența intimului, definită ca o ”continuitate eterogenă” între corp, suflet și spirit. Pentru Baudrillard, intimismul ține de ”o morală a profunzimilor”, pe care filosoful francez o asociază unei sfere vrăjite, care ar fi aceea a subiectului, ”cu sentimentele sale, cu gândurile sale, cu discursul său interior”.

În viziunea lui Ortega Y Gasset, intimitatea este una dintre condițiile fundamentale ale omenescului, pe care artistul o temperează pentru a-i împiedica acțiunile revanșarde (se știe că, în captivitate, frustrările nu întârzie să apară).

Poate așa se explică teoria filosofului George Uscătescu, din perspectiva căreia ”Cumințenia pământului” nu este opera sa cea mai <terminată>. Ea este doar „un fel de schiță plastică în formularea sa primă, la fel ca unele opere ale lui Michelangelo”.

Se poate vorbi despre intenționalitatea gândirii plastice brâncușiene, care a hotărât că opera să nu cunoască finalitate. Să fie, oare, vorba despre concepția despre artă, ”gândită ca mister esențial al lucrurilor în această lume?” Este posibil, de vreme ce, în forma sa manifestă, intimitatea, spune Ortega Y Gasset, ”este o facultate miraculoasă pe care o posedă omul pentru a se elibera o vreme de înrobirea sa de către lucruri”. Citându-l pe Herbert Read, filosoful George Uscătescu afirmă: ”Sculptura lui Brâncuși ocupă centrul neclintit al artei moderne. Ea iradiază o seninătate care o apără de zbuciumul exterior. Forța sa izbucnește din opoziția celor două principii care o inspiră; o inocentă

de copil care privește lumea cu ochii limpezi și o înțelepciune studiată.”

În „Cumințenia pământului”, feminitatea devine răspunsul unei feminități locuite de sinele brâncușian. Altfel spus, corpul este trăit, devine locul subiectivității eului creator. De altfel, la Merleau-Ponty, ”nu putem compara corpul cu un obiect fizic, ci, mai degrabă, cu o operă de artă”. Lirismul sculpturii emană evoluție tăcută, deși ar fi tentată să emane tendințe avangardiste (așa cum tranșează George Uscătescu).

Este neîndoielnic faptul că sculptorul ”captează în absolut realitatea”, căutând să îmbrace într-o formă artistică definitorie pentru secolul al XX-lea, ”corelată dintre spirit și materie”. (George Uscătescu)

În ceea ce privește feminitatea manifestată, „Cumințenia pământului” o reprezintă în chip misterios. Este atâta concentrare de idei, de substanță în opera brâncușiană încât ajungem să credem că ”setea de infinit, aspirațiile sale utopice, atracția misterului, împreună cu echilibrul” sunt paradigmele culturale de viitor.

Miza estetică și etică a „Cumințeniei pământului” este bucuria pură, despre care Brâncuși afirmă că nu este ”nici formulă obscură, nici mister”. În experiența estetică și hermeneutică literară, Hans Robert Jauss o consideră ”desfătare” sau comuniune intimă între artist și beneficiarul direct al operei sale.

Finitudinea operei este o așteptare provocată, hotărâtă să respingă ”haosul, dezordinea”. Doar așa opera poate locui infinitul. ■



*structuri S5*



**Valentina SCÎNTEIE**

**Pentru Eliade  
timpul sacru  
se camuflează  
în  
aspectele  
profane**

**O perspectivă  
asupra  
sacralului**

Spirit cu o interdisciplinară formație enciclopedică, pus sub semnul universalității, ireductibil la un singur domeniu de analiză și cercetare, Mircea Eliade este incontestabil unul dintre cei mai autentici erudiți ai generației din care face parte și asupra căreia a exercitat fascinația unei creații unitare, divizată în multiple arii de studiu. Filosof al culturii, istoric al religiilor, derulând simultan o intensă activitate beletristică, eseistică și memorialistică, având o configurație spirituală orientată mereu spre transcendență, Eliade coagulează preocupările, în aparență ireconciliabile, din sfera cuprinzătoare a gnozei într-o substanță ontologică consistentă, prin armonizarea dihotomiilor în temeiul conceptului "coincidentia oppositorum", ce se traduce prin anularea paralelismului din structura sa psihologică. Profilul său spiritual este marcat de îndrăzneală, curiozitate intelectuală, putere majoră de asimilare și sinteză, pionierat în vaste domenii, tendința de a concentra varii segmente ale cunoașterii în reprezentări sincretice, anulând contrariile și armonizând valorile distincte ale umanității.

Cu formație intelectuală de european, Eliade a asimilat sistemul gândirii orientale în perioada călătoriei în India, timp în care a studiat religiile locului și filosofia hindusă, s-a familiarizat cu limba sanscrită și tehnicile Yoga, asumându-și rolul de revelator al acestor valori pentru conștiința occidentală. Prin urmare, dincolo de interesul pentru exotismul locurilor îndepărtate, el redă raționalei Europe posibilitatea restabilirii contactului cu o teofanie cosmică, centru al preocupărilor sale savante și creatoare.

Pionierat, într-un anume sens, face Eliade și pe terenul creației, unde se diferențiază de contemporanii săi prin dezvoltarea, în proza românească, a unei noi direcții decât cele preexistente, fiind primul postmodernist prezent în spațiul românesc. El refuză stilul elaborat, plasticizat prin tehnici narative suplimentare, și pledează pentru activitatea literară rezultată ca expresie a caracterului personal, a fluxului sinelui în conștiința individuală, de unde și preferința pentru textul diaristic: „Un jurnal intim are, pentru mine, o mai universală valoare omenească decât un roman” (Mircea Eliade, „Oceanografie”). Pentru Eliade, geneza operei se confundă cu parcursul existențial, întrucât între viață și literatură se stabilește o relație de afinitate și dependență, căci ființa umană este un produs cultural, dar ipoteza este valabilă și în sens reversibil, căci așa cum el însuși afirmă în lucrarea „Șantier”, „orice e viu se poate transforma în epic”. Procesul imaginarului ficțional evo-

luează sincronic cu etapele imanente ale ființei. „coincide cu însuși gestul vieții: curgerea, creșterea, nesimțită prefacere organică”. Naturalizarea scrisului, refacere gradată și paradoxală a creației prime, are ca punct de referință mitul, expresie a hierofaniei pentru întreaga creație și filosofie eliadescă. În acest sens, ficțiunea eliadescă, chiar și cea fantastică, este credibilă, traversată fiind, ca și studiile mitologice, de o temă recurentă, cu origini străvechi, în timpuri când existența în orizontul sacralului nu era o chinuită invocare ritualică a divinității: relația sacru-profan.

Subtextul mitic evocă implicația creatoare a sacralului în dimensiunea cotidiană, reîntregește un cosmos coerent, ale cărui coordonate sunt istoria și religia, omul total existând în virtutea sintezei dintre cele două sisteme universale. Ca formă de manifestare ermetică a mitului, cu funcție anamnestică, simbolul este propriu creației, în măsura în care ritualul este specific naturii umane, ambele configurându-se ca dublu al sau, în regăsirea unei semnificații originare, de recuperare a sacralului. Prin simbolistică, se concentrează o teofanie, se organizează un univers alternativ în care principala unitate metalingvistică este semnul, camuflat în firesc, revelându-se simultan cu procesul inițierii: „Lumea este ceea ce se arată a fi și totodată un cifru.” Inaccesibilitatea cunoașterii semnificațiilor implică o desacralizare produsă de modernitate a modelului arhaic, iar opacitatea viziunii constituie efectul lipsei actului inițiativ, pierderea experiențelor cosmogonice și al contactului omului cu divinitatea.

Dacă decodarea semnelor presupune o experiență apriorică, un alt mod de revelare al mitului este cel prin ritual, prin reactualizarea etapelor vieții în succesiune, pulsând într-un ritm al naturii, într-un „ciclu neîntrerupt viață, moarte, înviere” (Mircea Eliade, Încercarea labirintului). Astfel, ritualul capătă o funcție recuperatorie, de reintegrare în existența primordială, repetând o istorie exemplară, la originea căruia ființa tinde să ajungă evolutiv, și nu regresiv. În „Mitul eternei reînnoiri” se punctează ideea că: „dorința unei reînnoiri la origini, de recâștigare a unei situații primordiale, denotă, la fel de bine, dorința de a reîncepe istoria, nostalgia de a trăi fericirea și exaltarea creatoare a «începuturilor»: pe scurt, nostalgia Paradisului terestru.” Pierderea Edenului, odată cu păcatul originar, naște în om incompletitudinea unei eredități sacre, și necesitatea de a reface dimensiunea paradisiacă a istoriei inițiale prin ritual. Formele de manifestare a mitului, simbolul și ritualul au un efect totali-

zator. Prin ele se realizează o conștiință ce aderă la conștiința universală, ce integrează spiritul în eternitate și îi oferă perspective cosmice. Pentru a avea acces la cele două mijloace de cunoaștere, omului i se cere să re-compună un arhetip.

Eliade a preluat termenul de „arhetip” din filosofia lui Platon, care definea arhetipul ca un concept care desemnează modelul prim, originar, ideal al obiectelor sensibile, considerate ca reprezentări imperfecte și copii ale sale. Prin urmare, la fel cum pentru Platon arhetipul este reprezentativ pentru lumea ideilor, Eliade vede în om o nevoie organică de realizare a arhetipului. Explică acest lucru prin raportarea la religiile care utilizează noțiunea de „imitatio dei”, de copiere a unui model paradigmatic prestabilit, referențial pentru om. În lucrarea „Hermeneutica lui Mircea Eliade”, Adrian Marino notează valențele pe care Eliade le da arhetipului: „un sens arhaic și unul modern, profan”. Prin sensul arhaic înțelegem modelul pur, rămas la stadiul de idee, în timp ce arhetipul profan desemnează totalitatea actelor de imitație întreprinse pentru a-l atinge. Astfel, prin proiectarea unui model paradigmatic în conștiința colectivă, prototipul uman reface traseul ontologic spre regenerare. Arhetipul are un caracter bilateral, fiind în același timp imanent și transcendent, propulsând ființa într-o realitate superioară, în afară de coordonatele spațial-temporale: „În măsura în care îi imită pe zei, omul religios trăiește în timpul originii, timpul mitic. El iese din durată profană pentru a se alătura unui timp «imobil», «eternitatea»” (Mircea Eliade, „Sacrul și profanul”).

Realizarea arhetipului are drept urmare ieșirea din timpul istoric, linear, și aderarea la un timp mitic, interior, dihotomia dintre cele două dimensiuni temporale fiind notată în lucrarea „Mitul eternei reînnoiri” și reprezentând o temă recurentă atât în opera eliadescă teoretică, cât și artistică. În dialectica lui Eliade, distincția între cele două concepte este netă. Timpul istoric este realitatea palpabilă, concretă și epuizabilă, reprezintă elementul negativ care exercită constrângeri și trebuie depășit. Este caracteristic pentru omul modern, a cărui existență se limitează la realitatea materială. În schimb, este prezentată și soluția: timpul sacru, circular, reversibil, prezentul etern. Eternitatea, în accepțiunea lui Eliade este formă de manifestare a mitului, este expresia cea mai înaltă a ființei în raport cu divinitatea. Accesul la timpul mitic al omului se înfăptuiește prin experiența sacrului, prin construirea arhetipului sub formă unui model unic. Recuperarea se face prin ciclici-

tate, spre deosebire de parcursul recitativ al timpului profan. Revenirea la originar aduce cu sine și pierderea dimensiunii comune, integrează omul în conștiința primară și îl situează într-un spațiu metafizic.

Cu toate acestea, căutarea nu se îndreaptă înspre cosmic, căci pentru Eliade timpul sacru se camuflează în aspectele profane, revelându-se prin cele două forme de manifestare ale mitului. Ceea ce rezulta se poate numi o interferență dialectică a celor două tipuri de timp, căci fiecare se camuflează în reversul lui, lăsând impresia unei inconsecvențe în interpretarea lor, explicată de principiul „coincidentia oppositorum”, întrucât între sacru și profan există opoziție doar în virtutea desacralizării. Totuși, aceste realități nu se suprapun, propriu-zis. Chiar dacă Eliade le apropie, ele nu fuzionează, ci mai degrabă se subliniază într-o direcție unilaterală, profanul fiind un mijloc de împlinire a sacrului.

Sacrul, pentru Eliade, reprezintă piatră de temelie a viziunii sale filosofice, se identifica cu natură, întrucât



structuri L1

face parte din creația divină și rămâne impregnată cu atribute sacerdotale. Experiența sacrului echivalează cu realitatea, fiind revelația acesteia, și oferă omului un sens existențial. Prin contemplație, omul descoperă numeroase forme ale sacralității, pe care Eliade le identifica cu noțiunile de „ființă”, „sens” și „adevăr”. Mai presus de atât, natura oglindește concepte ce există dincolo de ea, pe care omul religios le intuiește și le aseamănă cu „supranaturalul”, perceput integral. Astfel s-ar explica și legătura omului arhaic cu pământul,

zeiță Gaia, căci acesta își proiectează credință într-un spațiu sacralizat.

În viziunea lui Eliade și spațiul capătă valențe antagonice, dualizându-se, asemenea timpului, în sacru și profan. Cel dintâi implică evadarea din haosul primordial, din omogenitatea inițială și permite orientarea spre „un punct fix” numit și „centrul lumii” ce echivalează cu recuperarea creației divine. Pe de altă parte, spațiul profan se construiește prin haos, prin destructurarea universului și disiparea sa în puncte neutre, întâmplătoare. Dar, camuflarea spațiului sacru, acest „axis mundi” în realitatea exterioară produce o omogenizare a haosului, o armonizare ce se deschide pentru omul religios.

„Homo religiosus” este un concept des întâlnit în scrierile lui Eliade și desemnează omul în căutarea experiențelor sacrului, ce nu sunt condiționate necesar de credință în Dumnezeu sau în zei. În universul acestei tipologiei umane, totul capătă o semnificație, de la acțiunile cotidiene la manifestările cele mai evidente ale divinității. Este preocupat de regenerare spirituală și are credință existenței absolutului, ce transcende realitatea prezentă, iar astfel se universalizează. De altfel, omul religios nu se confundă, în viziunea lui Eliade, cu omul creștin, întrucât chiar el afirmă în lucrarea „Nostalgia originilor” că: „Religie poate fi încă un termen util cu condiția să ne amintim mereu că el nu implică necesarmente credință într-un Dumnezeu, în zei sau în spirite, ci se referă la experiența sacrului.”

Prin urmare, această demonstrație a punctat tema de referință a operelor lui Mircea Eliade, de neîntreruptă căutare a sacrului, sub aspect polimorf, având ca scop recrearea unei istorii cu rol existențial. Hierofaniile se manifestă cu precădere în dimensiunea profană a vieții, a timpului și spațiului, fapt ce subliniază prezența absolutului în construcția biologică a universului, și au un substrat panteist. Pentru a-și recupera poziția inițială, privilegiată în cosmos, omul sau personajul eliadesc trebuie să înfăptuiască un arhetip ce capătă o funcție ontologică prin investirea lui cu substanță, prin modelul paradigmatic pe care îl oferă omului. Acesta capătă substanță prin conservarea mitului, prin prezența noțiunilor de simbol și ritual, ambele fiind manifestări ale mitului în operă, act creator omolog vieții. Astfel, filosofia lui Eliade este un sistem echilibrat, o matrice a gândirii ce oferă semnificații realității exterioare și situează omul într-un plan macrocosmic, într-o conștiință universală, cu condiția căutării experiențelor sacre în incidentele prozaice. ■



### Apoi, peste noapte...

Apoi, peste noapte, vezi, frigul coboară  
Tip-til peste fluturi și peste cireși.  
Se-mplinește sămânța, acum mai ușoară  
Istovită de slava din care nu poți să mai ieși.

Și florile toate, de-a valma pe ramuri  
Respiră sub brume atent și discret  
Parcă ar fi niște cai adormiți între hamuri  
Sau fericirea pe-un trup de ascet.

Și frigul peste noapte acuma coboară  
Cum coboară regina din buduroi  
Fără de miere ea e mult mai ușoară  
Și poate împărăți, pe lume, misticul roi.

Și-acuma, așa dintr-odată, vezi bine  
Aripile ei, de frig încerp să-nlumine.

### Cămașa de ivoriu...

Cămașa de ivoriu la-ncheieturi mă strânge  
Cum strânge taina bobul ce-i gata de-ncolțit  
Când ochiul de lumină de sub pământ tot plânge  
Cum plânge steaua în chingi de zalomit.

Înalturile toate sunt gata de surpare  
În zborul de cocoară în care te-ai retras  
Cămașa de ivoriu pe răni acum mă doare  
Cum doare-n taină nisipul într-un ceas.

Iar tu în așteptare ca zborurile toate  
În răni de disperare te-nchizi ca un ecou  
Cămașa de ivoriu s-a subțiat de moarte  
Că umbra mea te cată în necuprinsul hău.

În zboruri de cocoară în tainică mirare  
Cămașa de ivoriu la-ncheieturi mă doare.

### A tainei disperare...

A tainei disperare între uitări se-ascunde  
Cum vraja se ascunde în tainicul culcuș  
Călătorind o vreme ca marea peste unde  
Ca visul pe-ntruparea uitatului tăiș.

Și-n fluturi de lumină surpata însurare  
Oglinzii se întrupă ca-n arsele fântâni  
Culoarea unei frunze atât de mult te doare:  
Porți munți de sare-n pleoape și rouă ai pe mâini.

În toate-n clipa rară de taină-n răzvrătire  
Cu disperare-și cată sub iarbă lung popas  
Când vraja se ascunde cu-atâta osebire  
Doar limbile de iarbă au înfrunzit în ceas.

A tainei disperare între uitări se-ascunde:  
Călătorești, de-o vreme, cum marea peste unde.

### Pe suluri mari...

Pe suluri mari, scrise-n sanscrită  
Sau scrise într-o limbă ce-a murit  
Tăcerile, sub buza dealului, abia ivită  
Te văd un timp, ca taina de la schit.

Floare de schije-n trupurile calde  
O vreme va rodi discret, și-apoi  
Fluturi, în umbra ta, or să se scalde:  
O, susur blând te-anini de noi.

Și rana palmei, ce-ntâmplare,  
Va înflori, discret, pe blăni de seu  
Prin suluri mari, cu scris de sare,  
Ne va-nveli, în taină, Dumnezeu.

Și-așa supuși și plini de sine  
În cer vom fi chiar taina ce ne ține.

### Când voi fi de iarbă...

Când voi fi de iarbă căptușit  
Și pe pleoape voi avea zid de tăcere  
Speriat, vezi, de-atâta infinit  
Umbra mea va fi un cuib de miere.

Îmi va fi lăcaș și poate legământ  
Să te pot iubi cu atâta disperare  
Chiar de voi fi iarbă, iată, sub pământ,  
Eu voi fi, mereu, eterna ta mirare.

Când eu voi fi, sau poate cine știe  
Dacă nu chiar de iarbă eu voi fi  
Blând talpa ta mă va căta,-n pustie  
Dar eu aici mereu, mereu voi locui.

Iar pe pleoape zidul de tăcere ridicat  
Îmi va ține, lângă tine, umbra ne-ncetat.

### Mă las învins...

Mă las învins de întrebări,  
Mă las răpus de-atâta vină,  
Cum fulgerul în patru zări  
Și diamantu-n neagră tină.

Nici pas nu fac, în sus și-n jos  
Să pot să ies din risipire  
Tot mai curat, tot mai sfios  
Răpus mă las de clipa mire.

Și-n brume-arzând pe trup, ușor  
Întru cu teamă a uitare  
Străfulgerat de vis și dor  
Mă las învins de-o grea-ntrebare.

Sunt eu zăcândul pământean  
Sau e doar umbra mea-n surpare?



### Balada tristului hidalgo

Hidalgo tristul tot rezistă  
În visul unui greu destin  
Prin crăpăturile din veacuri  
De-a căror pulbere e plin

Mai răătăceşte-ntre fantasmе  
Ecoul ochilor blajini  
Zărind însângerate coifuri  
În clopotele unor crini

Cu lancea tarilor miresme  
El pururea va fi străpuns  
Dar să-l străpungă îndoiala  
Nu sunt miresme-ndeajuns.

### Balada fiului

Să pleci în lumea largă de cu zori  
Când ți se pare sabia ușoară –  
Acea care taie uneori  
Retragerea înghețului spre vară

Să mângâi ridurile mării și  
Să bată-n cer o mamă și un tată  
Până ce-n largul pieptului va fi  
O dureroasă insulă să bată

Îngenuncheat atunci în sinea ta  
Pe dealul frânt sub licăre amare  
Ocne de sare-n lacrimi s-or surpa –  
Talaz s-o rupe dealul către mare.

### Balada domnului eteric

Domnul eteric tot presară  
Insidioasele ninsori  
Pierzând cu grație cărarea  
Din palma noastră deseori

El potrivește printre sfere  
De adâncimi contaminat  
În reci odăi pecetluite  
Bătrânul vremii aparat

Trăgând pe roțile dințate  
Secunda-n vecii răbdători  
Neîncetat oferă lumii  
Aceleași riduri și culori

Domnul eteric nu dă seamă  
Când a venit, când a plecat  
Rămâne-n urma lui fiorul  
Unui poem neterminat...

### Balada ultimei căderi

Sub cupolă, parcă  
Viforul de nord  
Urlă pe-o galeră  
Cu nebuni la bord

Care-ntre grimase  
I-au descoperit  
Clovnului acesta  
Chipul gârbovit

Ce-și trăia pe culmea  
Fiecărui rid  
Viața – numai tumble  
Într-un circ perfid

Costumat de gală  
Pentru nicăieri  
El refuză fardul  
Ultimei căderi.

### Balada nebunului din suflet

Țin un nebun în suflet vreau să zic  
Țin un nebun frumos pe cât se pare  
Unde credeam că n-ar mai fi nimic  
Neliniștit descuie coridoare

Când mintea pietruită nu mai taie  
Decât orizontale-alcătuiiri  
Nebunul meu frumos umblă-n tram-  
vaie  
Și-mparte lumii straietele-i subțiri

Iar când mi-e gura arsă de cuvinte  
Și frații îmi trimit iubire-n plic  
Doar el îmi udă buzele cuminte  
Nebunul meu din suflet vreau să zic.



structuri G3



*Adrian Frățilă la decernarea premiului*



*Ionel Bușe, Adrian Frățilă și Spiridon Popescu*



*Adrian Frățilă citind din volumul premiat*

### Poetului Adrian Frățilă

Tu vii din Gorj și miroși a zăpadă  
și a sabie de samurai însângerată  
cu care ai tăiat vârful brazilor verzi  
ca să nu lovească cerul vreodată

Tu vii din Tismana, din munți,  
fantomatic cutreieri pădurile moarte  
e sufletul tău un alean pentru mulți  
l-ai vândut prietene pentru o carte

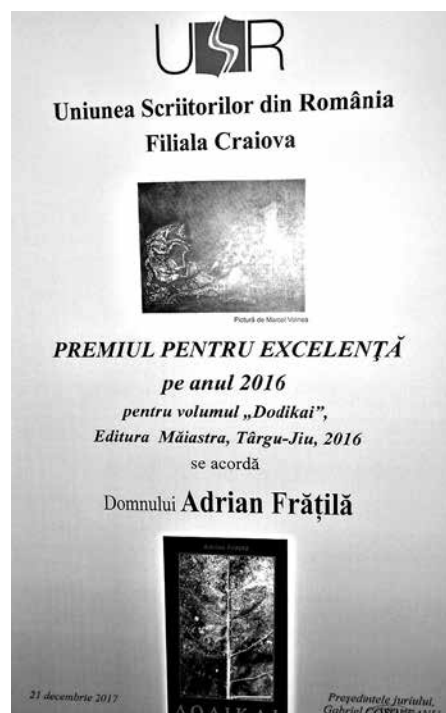
ai scris că ești marfarul ce trece prin gări  
eu cred că transporti lumină de îngeri  
și demoni transporti între două plecări  
ești tu însuți poemul suavelor plângeri

cu aripa din frunte încerci mereu să zbori  
în jurul lumii triste în care suntem umbre  
deasupra se deșiră triumghiul de cocori  
și doar speranța-i clauzul ce-n piață face tumb

ești revoltat și ludic, cuvintele-ți sunt clape  
la care cânti în catedrala veche  
și visele ca lacrimi ți se preling din pleoape  
și vezi o altă lume cu asta nepereche

Tu vii din Gorj ca iarna, împodobit de cetini,  
din satele ca leagăn copilăriei tale  
În jurul tău sunt astăzi toți bunii tăi prieteni  
care-ți rostesc poeme și ți le-aștern în cale

*M. Dușescu (21 decembrie 2017, Craiova)*





### Cetatea Amurg (III)

În Cetatea Amurg zidurile de piatră și var  
se pot continua într-o vioară  
ce cântă fără astâmpăr, departe,  
ca să le înalțe,

Cetatea Amurg e sămânța în formă de se-  
milună  
rătăcită într-o nesfârșită urmă de sanie  
sau în singurătatea priveghiului,

Cetatea Amurg se aprinde  
cătore o icoană din pustie,  
Cetatea Amurgului râvnițor  
în sânge ca lupul din haită,

nici gândurilor fixe ale întâistătorului -  
pierdute la numărătorele cu bețe cuneiforme,  
nici semnului de lepădare de trup -  
Bunului Dumnezeu.

### Păsările

Uneori, în clipa lor ultimă,  
cele mai mari păsări  
par niște șindriile de carne  
gata să acopere  
luna una câte una,

să se vindece împreună  
și o dată cu mine.

Uneori îmi place să cred  
că un cimitir al tuturor păsărilor  
există.

### Acolo

În Cetatea Amurg s-a bătut sabia de mări-  
mea trupului,  
acolo s-a împletit biciul cu plumbul  
cât pumnul de prunc,  
acolo au crescut spini puternici  
sângerării din frunte-i,  
acolo s-a tăiat copacul  
pentru întâia cruce,  
acolo a fermentat oțetul  
ultimei cuminecături  
dar nu cea din urmă,  
acolo s-a desprins jarul de pe coroana de fier  
lipindu-se în locu-i carnea ca o cupolă  
de biserică peste un vulcan,  
acolo s-a mângâiat lacrima  
caldă ca o brazdă proaspătă  
de pe ogor.

### Facerea

În ziua cea dintâi  
Dumnezeu s-a rispit peste grăunțele  
de nisipi  
dintr-o măsură mai mică  
după cea mai mare,

în ziua a doua  
s-a vărsat ca păcura pe oglindă  
asemenea siliciului,

în ziua a treia  
atâta apă a adunat  
ca s-o aibă ca sine plantele,

în ziua a patra  
Dumnezeu s-a înveșmântata în lumi-  
nă,

în ziua a cincea  
pe-o tavă de argint a pus păsările,  
reptilele și peștii,

în ziua a șasea  
a înfățișat sub privirile sale  
animalele și omul,

în ziua a șaptea  
Dumnezeu s-a odihnit pe undeva,  
nu știu unde.

### Poemul

Așa mi-am început moartea  
ca o grăunță lipsită de grai  
și substanță,

de trecea vreo pasăre îi ștergeam zbo-  
rul  
cu un singur nour  
ce se depunea asemenea volburii de  
vară  
la capătul drumului,

de se furișea vreun lup îl vătămam  
cu un bici din măruntaie de gazelă,

de aluneca vreun chit în chip de iscoa-  
dă  
la ieșirea din lume  
îl nășteam înapoi  
câpătând pe rând făpturi de aspidă și  
vasilisc,  
de leu și de balaur,

de mi seopreau degetele pe hârtia  
îmbibată cu parfumul poemului  
lui Dumnezeu  
mă refugiam într-o scriere  
împărăteasă mierii pe faguri de ghea-  
ță,

așa mi-am început moartea  
într-o energie cu altceva.



### Eternitate

În tramvai  
Pe scaunele din fața mea  
Și-a facut loc iubirea  
Ei  
Dimineța îi împrumutase  
Frumusețea  
El  
Înalt și întunecat  
Atins de infinit  
Se pierduse printre numere  
Și-n explicații inutile  
Găseam că  
Întrebările dintre ei  
Nu-și aveau rostul  
Atâta timp cât  
În jurul lor se fecunda  
Magia unei sfere  
În care timpul  
Se oprișe

### Experiență

Mă rotesc spre a fi  
Aproape de cer  
Las în urmă  
Oamenii  
Asfaltul trotuarului  
Frunzele căzute  
Copacii  
Din infinitul albastru  
Orașul se dezvăluie  
Panoramic  
Blocurile năvălesc  
Abolut  
În spațiul alternativ  
Al eului  
Pe alocuri apă  
Biserica străjuiește  
Totul  
Cuprinsă de lumină

### Binom

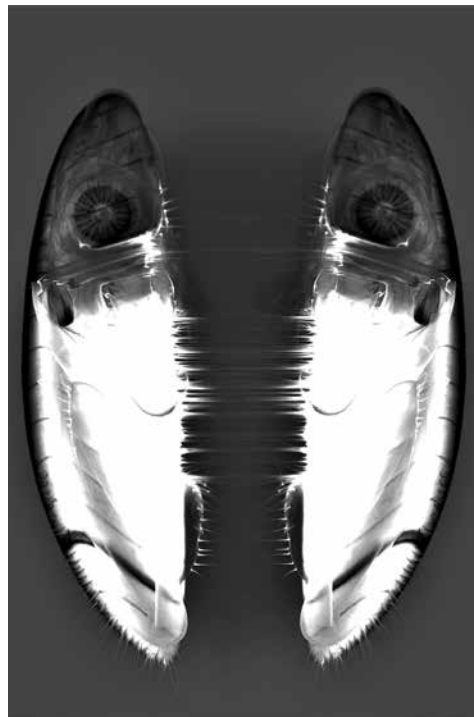
Între două ferestre  
Ale aceleiași neliniști  
Spirala sufletului se înalță  
Îmi văd eul  
Plecat în căutarea sinelui  
Implozia stelară  
Se anunță mai devreme  
Turnul din cartea de tarot  
Este invadat de lumină  
Nu te supăra  
Că eu exist prin simboluri

### Toamnă

În copacul părăsit de vreme  
S-a cuibărit o pasăre  
Timpul m-a uitat  
Undeva la capătul  
Ultimei eternități inventate  
De frunzele toamnei  
Condamnă-mă pe mine  
Că frunzele mai pot visa  
Secundele au fost demult  
Uitate în cămară  
Alături de gutuile aromate  
Pașii mă poartă  
În parcurile fantomatice  
Vântul este prea rece  
Pentru mâinile mele fragile  
Cerul își refuză albastrul  
Întinat prea greu de nori  
Mă opresc mașinal  
Vreau să mă întorc acasă  
Nu sunt lăsat  
De nimicul din mine

### Cad

Cad  
Pe infinitul florii de cireș  
Pe haina plină de iz a lumii  
Pe zidul înfierat de mâini temătoare  
Pe halca de carne încă sângerândă  
Pe lacrimile reci ale zilei de ieri  
Pe palmele mamei neubite destul  
Pe filele încă nescrise ale cărții  
Pe anotimpul temător și rece  
Pe fața neatinsă de timp a unui zeu  
Pe Masa Tăcerii din Târgu Jiu  
Pe ochi încă nenăscuți  
Pe răsăritul mioros al buzelor tale  
Pe caldarâmul halucinant al nopții mele





**Dorina CIOPLEA**

## Femeia neagră

1.

Femeia neagră s-a mutat deasupra mea, în podul casei.

Și-a făcut o familie de umbre și-și leagă în fiecare noapte copiii în capul meu.

Locul lor de joacă sunt pereții camerei, îi urcă și coboară repede și des, lasă dăre, ca melcii și-mi cântă în urechea dreaptă cu voci subțiri.

După ce îi adoarme, femeia neagră vine și-mi ține de urât.

Ne-am împrietenit acum.

2.

Muream nu în ceasuri ci în zile, întregi și jumătăți.  
Murea din mine câte o femeie,  
Pe rând.

Uneori rămân doar eu, alteori nimeni.

3.

Eu nu primesc.  
Sunt cea mai proastă grupă de sânge pe care ai fi putut-o avea.

Dar nu te îngrijora, iubitul,  
nu sunt singură nici în noaptea asta goală.  
Mă veghează toți ai mei.

Cu trup sau fără.

4.

Trăiesc în mine nenăscuții femeilor din vis.  
Îi spăl, din când în când, și îi curăț de praf,  
le dau hăinuțe noi și le pun nume.

Noaptea le respir somnul și-mi amuțesc pleoapele,  
să nu-i trezesc.

Îmi trec sufletul în picioarele goale printre ei și mă feresc de mânuțele multe și fără trup care vor să le nasc.

5.

În rai, primește sufletele copiilor și îi face să se simtă iubiți.

Le croiește pe măsură aripi și le dă voie să modeleze norii și visele mămicilor.

Copiii nenăscuți sunt, însă, cei mai triști.  
Uneori fug din cer.

Apoi aleargă pe pământ și încearcă să umple pântecul cuiva  
Pentru a se naște.

Și pe mine m-a născut cineva, dar am uitat sufletul copilului și aripile.

6.

Roșul închis și gros îmbibă albul.  
Mi s-ar putea lua urma ușor,  
dar cine să-mi numere aterizările forțate și mersul târât pe coaste?  
Din căldură îmi curg adevăruri înecate într-o noapte de beție.  
Picături, șuvoaie, râuri întregi,  
o mare roșie pe care s-o despici tu.  
"M-am lăsat de făcut minuni acum  
trei vieți", îmi spui.

-Eu aș fi secat izvorul și cu mâinile goale-

Îl las să curgă.

Mă golește până la cutremur.

În mine un negru perfect, în zăpadă sângele închegat.

7.

Femeia asta neagră mă cercetează din colțul casei până în creier.

Nu are ochi, dar mă vede pe dinăuntru.

Îmi scormonește cu mâinile moarte viscerele,  
Fără să se miște din loc.  
Nu respiră.

Îmi intră în cap și-mi amestecă amintirile.

Îmi crește mâini în loc de picioare și limbi în loc de degete  
Și apoi mă pune să mă privesc.

Femeia asta oare nu sunt eu?



structuri G1



### Pelerinilor

spirale  
valuri  
fulgere  
maluri  
picături  
stele  
cercuri  
linii  
cruci

urme  
turme venite  
să scurme  
în  
ur  
me  
le  
mele  
grele porunci  
lăsate  
în sate  
pe lunci  
ielelor  
pe munți  
zeilor  
eilor  
celor care  
carele-și vor mâna  
printre cuvintele  
legământelor pelerinilor

### Și am rămas răstigniți

nu este vinovată cărarea  
pentru că sângele tău  
l-a băut  
pietrele nu sunt vinovate  
nici măcar mâinile care le-au aruncat  
nu sunt vinovate  
nici lemnul nu a știut  
că se va face cruce  
nici cuiul că va fi bătut prin carne  
nimeni nu a știut ce face  
de aceea tu ne-ai iertat

și de atunci ne-am apropiat de toate rădă-  
cinile  
pământului căutând sângele pietrele lem-  
nele cuiele  
și am rămas răstigniți  
în sinea noastră neiertătoare  
dacă așa e să fie  
să fie  
cine poate să știe ce nu se poate număra  
acela are ce nimeni nu vrea cu adevărat

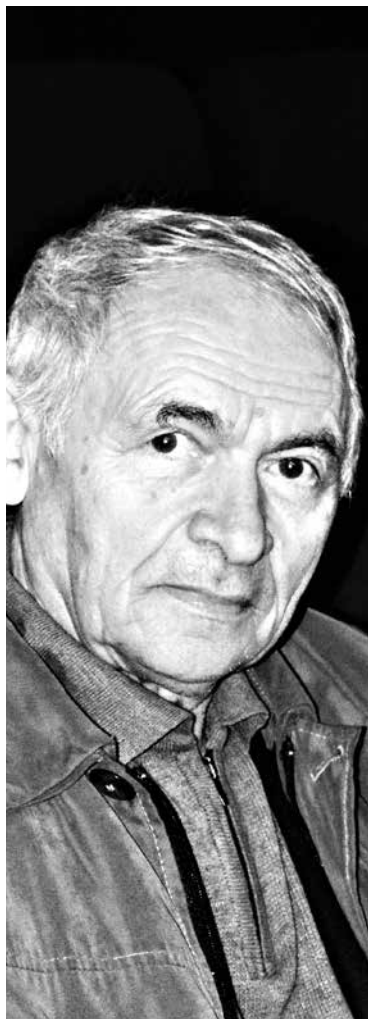
### Orașul

între un vânt care-și descrețește fruntea  
sub umbrele brazilor drepți  
lumânări verzi  
peste care se binevoiește soarele  
ca o flacără plimbătoare  
pe lângă istoria plăsmuită  
în fiecare chip de casă  
efigii ale celor ce le-au fost demiurgi  
prin timp călători înapoi  
ascultând poveștile  
încrustate-n pavaj și cele mărturisitoare  
de vremuri datate  
pe ziduri  
în ziduri  
în carnea roșie a cărămizii  
pe străzi înguste sau largi  
curgând în șoaptă dialogurile ferestrelor  
sobre  
în geometrie cazonă  
sau în limbajul subtil  
floriscient  
atrăgător  
cu irizări petalifere  
zâmbind în silabe scripuri  
precum abia perceptibile semne din  
ochii  
chemători către taină

charetele n-au mai trecut de mult timp  
pe acolo  
dar poți intui ritmul potcoavelor  
cailor burgii  
scânteind granitul cel negru și ros  
și roțile valsând  
între clopotele de sfert ale orologiului  
negru din turlă  
și strigătul târgoveților  
prețuindu-și truda  
ca o liturghie a vieții  
în trecere  
pentru că doar  
"Verbum Domini manet in aeternum"

și aerul  
vibrând  
între norii mângâind Tâmpa  
și regatul întins  
stîns de presiune  
peste care ca un lac ocră  
plin de solzi  
și nervuri  
se revarsă  
Orașul

(17 august 2017)



### CLIPELE, niște CAPCANE...

Clipe\_zimți din arhetipuri  
ciobind Timp vânător-albastru  
în vârtej peste nisipuri  
în frământări de sihastru...  
sunt în astral nepotrivit.  
singurătați se-arată crude...  
firescul e un gest strivit  
de temeri, buruieni zălud !  
cum să mai simți compasiune  
într-un urcuș fără de milă ?  
sterpe mirări, păcate brune  
țin dor captiv într-o zambilă...  
vremurile poartă toane .  
progresul e gri-zăbăuc .  
Clipele, niște capcane  
pândesc din zborul unui cuc...

25.03.2017 *Buna Vestire Târgu Jiu*

### VREMURI de RĂCEALĂ...

La vremuri de aspră răvășeală,  
se zbate liniște aflată-n pană...  
cât banul generează fală -  
domnește clipa cea vicleană !  
Nu știu de ce fără de zări,  
rămânem o deschisă rană...  
tot așteptând sfinte mirări -  
miresme de iubire suverană !

12.02.2017. *Doru V. Fometescu*

### ALTFEL DE MANIFEST

În tine locuiește înger blând  
dar și un demon camuflat  
care se află în dispută...  
câștigă jertfelnic figurat !  
în mine există un demon  
dar și un înger singuratec,  
din când în când, într-un război...  
pierde cel care-i mai zănatec !  
un freamăt ciclic se revarsă \_  
fior uitat de contemplare  
prin echinox de primăvară,  
surâde tainic viu sub zare !  
muguri ne zăresc ca niște zei  
și simt amestecul celest  
cu lut aprins de ghiocei...  
miracol, altfel de manifest !

7.02.2017 *Târgu Jiu.*

### POEZIA - ELIXIR PIERDUT...

Strănut la ce-i sordid, bolnav de poezie,  
în căutarea unui elixir pierdut...  
aer înmiresmat cu bucurie,  
îmbrățișare cu etern sărut,  
fior la clipă străvezie,  
un fa diez de suflet renăscut \_  
poemul -  
acel leac pe care zei l-au vrut !

28.01.2017

### Taina tăcerilor, poruncă...

*Motto: E un remediu, postulul cu tăceri*  
*Te națcă către mâine priveghind la ieri...*

Cât ne mai risipim în diasporă  
în chinuri de exod imperial,  
poate că Destinul intră-n horă  
și neamul se adună peste val!

Vai, ce răsfăț prin medii somnambule  
de știri viclene ce nasc îngrijorări;  
cât semeni intrigi, negliobii și hule  
te așteaptă viscol pe asprele cărări!

Tot neglijând proximitatea  
într un pretențios avânt spre hăt  
până la margine de stea...  
ne dă fiori o cale îndărăt.

Ne stingem ca niște lumânări  
din pricină confuză și adâncă,  
orbecăim prin fleacuri și erori  
fără a decoda tăceri, lacrimi poruncă...



**Daniel RADU**

**...m-am născut în tine,  
m-am desprins din  
trupul tău...**

**...acum  
sunt bine  
și am datorita  
să am grijă de tine.**

**Ești  
partea mea  
slabă,  
pământeană!**

## **Tăcerea cuvintelor**

**I**n niciun caz nu aş vorbi despre mine dacă noaptea trecută, pentru prima dată în viața mea, nu aş fi simțit că însemn ceva... Stăteam ca de obicei întins pe pat și mă chinuiam să înțeleg pentru ce motiv suferința nopților târzii, care sunt resorturile minții mele, către ce mă duce sufletul meu, ce s-a întâmplat la nașterea mea ca să trebuiască să reiau aceleași cărări ca și cum aş primul care le atinge...

Aș minți dacă aş spune că mi-am oferit măcar o clipă în toată existența mea neînsemnată în care să mă gândesc la altceva decât la ființa noastră; da, e tulburător, dar asta m-a ajutat să rezist; nimic nu e mai angoasant decât să cauți un sens și, la un moment dat, să devii conștient că nu îl vei găsi; au trecut mii de ani de existență gândită de mii și mii de capete, cunoscută sau nu, însă nimeni, nimeni nu a descoperit ce caut și eu; mi-e limpede ca lacrima ce nu-mi mai cade pe foaia asta îngălbenită de așteptare că nu este nicio speranță... că mă amăgesc și eu, și tu poate, dacă faci același lucru...

Aveam un sentiment acut al durerii neînțelegerii lumii; însoțit de senzații fizice. Cine m-a închis în trupul acesta? strigam înlăuntrul meu. Fiindcă știam că acolo, înlăuntru, sunt mai mult, nu am dimensiuni perceptibile, însă o forță invincibilă mă ține prizonier într-un turn de carne, din care, odată, voi putea ieși... sau nu, poate că voi dispărea odată cu trupul meu, nu pot afirma sigur nimic; asta îmi alimenta teribilul sentiment al nepuinței umane.

Ca-n toate nopțile, mă gândeam că doar un nebun poate afirma că în mijlocul atâtor frumuseți desăvârșite nu își găsește locul pe pământ; în întreaga și perfecta iluzie înconjurătoare poți trăi și trăi și trăi... într-o vagă idee. Însă, o dată ce ai făcut primul pas alături, ești precum primul om care a părăsit paradisul; te înstrăinezi...

Îmi doream să fim împreună eu cel de aici cu eu cel de acolo, de dincolo de stelele vizibile, rătăciți, despărțiți prin nașterea mea pământeană, departe de liniștea inițială, universală.

Vorbind cu mine însumi ca și cum aş face-o cu un străin care stă ascuns și îmi analizează mișcărilor, care zboară pe deasupra tuturor tribulațiilor mele și poate își râde de inutilitatea chinului de a fi, teorii și teorii îmi treceau prin minte, unele mai năstrușnice decât altele, pe care le-am gândit sau le-am citit, le-am auzit, dar nimic de substanță, doar păreri și atât... ca de fiecare dată, singura concluzie era că sunt ca un necredincios care își trage seva amărăciunii din lipsa certitudinilor, din conștiința că nimic nu îl

va lămuri.

Eram aici, în spatele ferestrelor ochilor mei, cu gratii puternice care mă țintuiesc locului, privind luna, de un alb desăvârșit; vedeam marea ca poezie, cerul la fel, eu însumi fiind un vers încheat din tăcerea cuvintelor, intuia o legătură puternică între toate și mine, când la ușă am auzit pași; cineva s-a oprit, a stat în fața ei, iar într-un târziu a bătut. Scurt; de două ori.

Eram întins pe pat, cu mâinile sub cap.

Mi s-a părut ciudat că a venit cineva la mine la ora asta; plus că nu vedeam cine putea fi, nu mă știa multă lume...

Am așteptat câteva clipe înainte să spun ceva. Din nou, bătăi în ușă; două. Iarăși tăcere. Ca un cod secret. M-am ridicat în capul oaselor, am căutat papucii cu picioarele prin întuneric, apoi m-am ridicat și am deschis. Afară, nimeni. Vreau să spun o existență corporală, un om pe care să îl atingi, să îl strângi de mână dacă ți-o întinde. Nimic. Mă uit contrariat, stânga, dreapta, ca la traversarea unei străzi; nimeni. M-am zăpăcit, zic, apoi închid și revin în pat. Pun din nou mâinile sub cap și mă uit...

Trece timp preț de un minut două, apoi aceleași bătăi în ușă; două. Mișc capul, mai exact îmi îndrept urechea dreaptă spre ușă să percep mai bine, aștept, aștept, iar bătăile, două la număr, se repetă. Cine..., apuc să zic în gând și sar direct la ușă, o deschid fulgerător ca să îl surprind pe cel care se joacă cu liniștea mea; deschid brusc, dar, ca și cum știa că procedez așa, dispăruse deja. Înjur ceva, fără originalitate, mă uit atent jur împrejur, și înăuntru, să nu fi intrat în cameră intrusul, vreun hoț sigur pe el; nimeni; nimic. Încep să cred că am halucinații datorită gândurilor mele nesfârșite, aiurea, fără sens, pentru că numai la asta mă pricep cu adevărat - să fiu contemplativ...

De data asta nu mă întorc în pat, ci rămân după ușă și sunt gata să îl prind pe cel care se joacă cu mine. Deși nu sunt vreo forță fizică a naturii, sunt convins că o să-l surprind și-l voi da gata; îmi fac un scenariu copilăresc de prindere a golanului care mă deranjează la ora asta, apoi, cu mâna pe clanță, sunt pregătit să sar ca un pisoi pe șoarecele urmărit de atâta vreme...

Iată că vine momentul. Cele două bătăi scurte în ușă, deschid rapid și... nimeni. Sunt năucit de-a dreptul. De data asta sunt sigur că nu mi s-a părut. Pe urmă, era imposibil să fi dispărut așa de repede... și unde, pe scări nu e niciun loc bun de pitit. Sunt cuprins de o puternică uluire.

Lucrurile sunt toate la locul lor, în aceeași poziție. Vasul cu flori dintre etaje pus acolo de vecina în vârstă, fereastra de pe casa scării întredeschisă, liniștea nopții revenită după acest episod ciudat. Da, mă hotărâsc ad-hoc să rămân în cadrul ușii și să văd ce se mai întâmplă. Să-și facă curaj impertinentul care are chef de glume la miezul nopții. În spatele meu ușa e deschisă, mă asigur să nu rămân afară și aștept. Mă mir cum poate un om să treacă de la gânduri despre sine și univers la nimicuri precum teama de a nu rămâne în mijlocul nopții pe la ușă, căci nu m-ar crede nimeni dimineața când m-ar găsi în pijamale pe scară că eu stau încă să îl prind pe nenorocit. Mai ales că mă știe lumea mai de ciudat, un tip cu capul în nori, care caută nici el nu știe ce, care se tot frământă zadarnic cu privire la ce e lumea și de ce, încotro... poți părea nebun dacă te ocupi cu dintr-astea! Să nu ai și tu o preocupare mai ca lumea... Acum, ce o căuta săracul pe casa scării în pijama?! Parcă îi văd holbându-se la mine când, în spatele meu, aud cele două bătăi scurte în ușa deschisă; ca un ritual. Nu-mi vine să cred nici urechilor, nici ochilor, mă întorc bulversat de ce se petrece și caut prin întuneric să deslușesc cum a putut să se strecoare pe lângă mine. Îmi trece prin cap că poate a intrat când am deschis ușa prima dată, s-a ascuns și acum își bate joc de mine. Se joacă cu neliniștea mea. Cu ce scop? Ce vrea să facă, să demonstreze, să... mă opresc fiindcă bătăile se repetă, dar nu în spatele meu, ci în față, căci am rămas în așteptare uitându-mă cu mare atenție la ușa banală de la apartamentul meu. O pauză mică și iar două bătăi în ea. De data asta sunt absolut sigur că e un mister, că nu se află nimeni lângă mine care să aibă un corp, un trup uman, ci e de-a dreptul o existență din altă lume, a îngerilor poate, unul care a venit să mă vadă de-aproape, poate să vorbim, să lămurim lucrurile odată...

În felul ăsta s-a scurs o oră din noaptea asta. Am intrat în apartament, am încuiat ușa decis să nu mai dau curs scenariului propus de mesagerul misterios, crezând cu tărie că dacă vrea să conversăm va intra în cameră și se va arăta. Reiau poziția mea obișnuită în pat, mă uit departe pe cerul nopții, mângâi cu privirea luna cea mare și printre atâtea gânduri, fără teamă totuși, sunt gata să se ivească din vreun colț sau pe fereastră oaspețele neașteptat...

Da, nu poate ieși nimic bun din asta cât timp ai îndoieli cu privire la ce se petrece în jurul tău; dacă e adevărat sau a fost o iluzie pură, dacă din cine știe ce motiv nu cumva ai luat-o

pe alături și ai început să vezi diverse lucruri. Ca în teoria că visezi ce nu ți s-a împlinit în starea de veghe. Cine știe?! Zilele astea m-am cam purtat ciudat, ceva dureri de cap, e-adevărat, și atâtea nopți pierdute în îndelungi meditații.

De fapt, dacă mă gândesc bine, ar putea fi vorba de un spirit care s-a hotărât să mă viziteze. Sau nu, de unde ideea asta aiurită, eu nu cred în spirite, termenul îl folosesc peiorativ, nu e niciun înger rătăcit pe pământ, la mine, ce să facă aici, în camera mea întunecoasă, să privească luna? Dar nu a venit dintr-acolo, o știe, ce zic, chiar visezi? Nu, nu e niciun spirit sau înger. Dumnezeu nici atât. De când a plecat Fiul nu a mai dat vreun semn vizibil de existență. Nu merităm, nu-i așa?!

Și cu toate astea, cineva se joacă cu mine cu mare pricepere. Are chef de farse la mijlocul nopții! Trag cu ochiul spre ușă, ușa închisă. Neatinsă. Apoi, spre fereastră... doar luna maiestuoasă și singură pe vecie. Imper-turbabilă și albă. Mă uit prin cameră, spre fiecare colț întunecat sperând să dau de intrus, nimic. Absolut nimic. Însă cum nu cred în absolut, îmi țin pentru mine șansa de a-l vedea într-un sfârșit pe netrebnic. Trebuie să facă el o greșeală. Una cât de mică. Mică.

Stau și aștept să greșească. Ca o pisică după șoricel. Hai, zic, vino! Am tot timpul din lume.

Liniște. Peste lume, noapte, gândurile mele. Mi-e teamă să nu mă ia somnul. Deși am cam dormit toată ziua aproape. Sunt ca un liliac. Trăiesc noaptea.

Sar în sus ca ars. Aud cele două bătăi în ușă sau în ce or fi fost aplicate. Mama lui de bandit, strig și sunt gata de atac. Am încredere ca niciodată în brațele mele, îmi încordez mușchii și scanez efectiv pereții camerei să-l descopăr pe individ. Ori cine o fi, să se arate. Să ne măsurăm. Îmi amintesc de poveștile copilăriei mele, cu formula magică să ne măsurăm puterile în luptă dreaptă, sau să ne luptăm cu buzduganele și cu ce or mai fi având la vremea aceea eroii noștri ca arme la îndemână, apoi iau o poziție comică de atac, așteptându-mă la lovitură mârșavă dintr-o parte sau de sus. Ochii văd din ce în ce mai bine în întunericul camerei...

Sunt mai concentrat ca niciodată în degringolada asta...

Iar cele două lovituri ritualice!

Ochii îmi fug dintr-o parte în alta, să găsesc, să țintesc, numai să se termine odată tărașenia. Nu e hazliu să se joace cineva sau ceva cu tine în felul ăsta. Ce să spun?! Dezorientat, nemaștiind ce să cred, căci nu te mai

bazezi pe nicio teorie când ești pus la o așa încercare, ci doar pe instinctele primare, care, culmea sau nu, funcționează perfect... hai, vino, sunt aici, șoptesc pentru mine, pentru sinele meu tulburat în existența sa neluată în seamă...

E apăsător tot ce e în jurul tău în astfel de clipe grele. De la aer la orice altceva ce te înconjoară apasă cu o mărită presiune. Inclusiv gândurile sunt mai rapide și mai încărcate de spaimă. Și mai zici că nu ne influențează instinctul rațiunea! Din contră, instinctul își face treaba cu prisosință. Încearcă să te scape de probleme. Viața ta este o prioritate...

Cum stăteam așa, aud cele două bătăi în ușă și, niciuna, nici alta, deodată mă bate pe umăr cineva. Așa cred, cineva. Dau să mă rotesc cât pot de repede și... și... mama mea, spun ca un copil care-și invocă mama înaintea unui pericol iminent, înaintea mea stătea înfipt, proțâpî, ditamai omul, cel puțin așa părea în întuneric, nici alb caucazian, nici negru, nici asiatic, habar nu am să îl descriu, așa teamă m-a cuprins, era cumva cenușiu, ce spun, spre alb, ca desprins din trupul lunii de pe cer. Privesc instinctiv spre cer prin fereastra larg deschisă de parcă aș fi putut vedea vreo bucățică de lună ruptă și l-aș fi identificat pe... cu ce să-l identific, nu cunosc nici măcar ceva similar! Îmi asum dintr-odată situația, îmi spun că fie ce-o fi, mai bine corb o noapte, decât cioară întreaga viață și, ca atare, mă îndrept de spate, ridic ochii spre creatura uriașă, o scrutez hotărât să află ce poate fi și, crezi nu crezi, omul cel alb îmi întinde mâna, i-o întind din reflex pe a mea și nici nu-mi dau seama când în loc de salut mă pomenesc în brațele lui. Nu pare să nu mai fi văzut de-ai ca mine, dimpotrivă, ci mă tratează ca pe un lucru obișnuit. Constat că așeză un zâmbet uman, da, îl văd de aproape, îi aud și respirația, e ca noi, respiră, zâmbesc și eu nu știu pentru ce, dar așa mi se pare de bun simț, apoi, gata să îl întreb ce și cum, nu apuc fiindcă începe el să vorbească:

- Tare nehotărât mai ești! Nu am mai văzut așa ceva! A trebuit să vin de departe pentru o nimica toată. Ce-i cu neliniștile astea ale tale? Știi, o afirmi chiar, că nu vei reuși nimic din ce nu poate fi reușit, știi că iluzie este tot ce s-a gândit vreodată despre ființă, lume, de aici și de aiurea, știi... și cu toate astea nu te oprești să mai gândești vrute și nevrute. Uite, sunt mii de ani de frământări asemenea, unde s-a ajuns?! Vise. Frumoase, ce să zic, dar dincolo de estetică nimic. Vreau să spun că e frumoasă arta, dar nu face decât să mai ștergă din lacri-

mile celor frustrați de propria existență neînțeleasă. Numai, repet. Și uite, biblioteca ta, de pildă, cărți multe, bune din perspectiva omului, nu face decât să repete ce s-a mai spus. Tu și ceilalți repetați ce s-a mai spus. Câteva neologisme ici-colo nu schimbă paradigma...

- Dar, băigui că m-a luat așa tare, dar îmi face plăcere să...

- A, da, știi, te văd seară de seară, nopțile când trec pe aici; cum spuneam, a fi sensibil, artist, estetician sau filozof e o impresionantă pierdere de vreme... Să stai ascuns în umbra marilor cuvinte e peste puterea mea de înțelegere!

- Cum așa?! sar nemulțumit de atitudinea străinului, are un rost, uite, pe mine mă liniștește...

- Ar trebui să afli ce te neliniștește ca să ai nevoie de liniște sub forma asta... de ce nu dormi nopțile? Privești în gol, până nu se știe unde, dar a doua zi, după un vis bun, reiei aceeași treabă... nimic mai mult. Nu ți se pare că aștepti compasiunea cuiva?! Eu așa cred.

- Ai venit să mă certî?! De fapt, cine ești? Ar fi trebuit să încep așa...

- Mă așteptam, e logic să mă întreb, mă și gândeam când ai s-o faci. Sunt neștiutul, locuiesc departe, dar nu foarte, m-am născut în tine, m-am desprins din trupul tău, mi-am căutat locul și lumea potrivită de îndată ce, ca tine, am început să am întrebări și îndoieli... acum sunt bine și am datoria să am grijă de tine. Ești partea mea slabă, pământeană!

- ?!

- Te miri și înțeleg și accept; au trecut ani de când am plecat. Poate nu a fost corect, ar fi trebuit să știi despre mine de la început, însă nu erai pregătit.

- Iar acum crezi că sunt? ripostez iritat de ideea că sunt o parte slabă... și de ce a fost nevoie să te joci cu mine... e jignitor ca partea mea puternică, nu-i așa, spun și trag cu coada ochiului să-i surprind limbajul non-verbal, ca bucata care mă împlinește să se comporte ca un copil nătărău. Nu știu din ce lume te întorci, dar, să știi, că pe aici, la miez de noapte, când sperii pe cineva riști să i se facă rău și să-l lase inima... fac pe victima.

- Hai, lasă asta, ți-am spus, sunt parte din tine, nu sunt perfect, mai am porniri pământene, nu se șterg cu ușurință. Vrei să afli sau nu vrei, reveni la un ton mai aplicat.

Vreau, cum altfel.

- Ei, bine, uite cum stau lucrurile. Când omul pune prima întrebare, începe infinita neliniște a sa în univers. Undeva, în nesfârșitul lui, momentul respectiv pricinuieste o undă puternică ce tulbură existența eternă și se ac-

ționează, cum să zic, aproape instinctiv, spre a păstra o parte, cea esențială din ființa care s-a mișcat. Atunci am luat naștere eu... ca și cum o sămânță a încolțit în trupul tău muritor. O genă a veșniciei. În univers e stocată energia fiecăruia dintre oameni, sub forma întrebărilor puse de-a lungul vieții oricui, fiindcă e necesară susținerii liniștii universale. Această liniște se bazează pe tribulațiile tale.

- Dar, dacă ai venit să mă lămurești nu întrerupi acest mod de recuperare energetică?!

- Ba da, dar e timpul să te oprești. Ai pus toate întrebările posibile. Repetiția nu ajută! E nevoie de noi întrebări din partea ta sau de o nouă ființă care să le pună. Altfel, totul se întrerupe...

- Ce anume?!

- Liniștea lumii eterne. Nu ne permitem să tulburăm eternitatea. Se bazează pe neliniștea oricărei ființe inteligente. Dacă răspunsurile esențiale s-ar afla, ar avea loc sfârșitul nesfârșitului...

- Adică mă zbat, suport chinul conștiinței de sine doar pentru ca eternitatea să rămână neatinsă?! Cum așa?

Mă așez pe pat, întins, cu mâinile sub cap, după ce îmi fac semn celuilalt din mine să se așeze pe unde o putea. Noaptea asta e ceva de nedescris. De asta îți zic că nu aș fi vorbit despre mine dacă...

- Nu ai de ce să fi mirat într-atât. Recunoaște, ți-ai dorit dintotdeauna să ai o astfel de întâlnire, să afli totul despre tine și lume. Am misiunea să te rog să te retragi din chinuitoarea luptă. Ți-ai făcut datoria. Chiar prea bine. Ai pus întrebările. Mult mai mult decât oricine altcineva. Pentru mine ești... un mister de-a dreptul. Sunt uimit și mulțumit. Uneori, mă întrebam dacă ar mai fi întrebări de pus de către cineva. Nu am mai găsit variante. De aceea, e absolut necesar și firesc să ți se ceară să te oprești. Trăiește-ți viața simplu. Nu mai sta pe gânduri despre tine și univers. Ești aici, ce mai contează altceva? Veșnicia nu-și poate permite sfârșitul, și-ar contrazice esența. Nu crezi că ar fi prea mult ca o singură ființă muritoare să dea lucrurile peste cap? Ar fi, îți spun eu, cel plecat din tine!

- Iar tu, cel din mine plecat, ești muritor?!

- În ce privește corpul pe care îl vezi, da, sunt deja mort. Sunt doar o proiecție în veșnicie a ființelor care au existat vreodată.

- Dar te pot atinge! afirm și îmi amintesc că m-a luat în brațe.

- Nu, e doar o iluzie. Nu mă poți atinge la modul cum ești obișnuit. Doar ai impresia... Cum spuneam, te

rog să trăiești fără întrebări.

- Ce se întâmplă dacă refuz, adică vreau să spun că așa e construită mințea mea, nu altfel.

- Nici nu vreau să mă gândesc că ar fi o astfel de posibilitate. Probabilitatea ca un om să vrea să dispară cu totul împotrivindu-se eternității e zero. Zero.

- O să mă ucizi?!

- Eu nu. Universul are regulile lui. Nu mai pune întrebări. Veșnicia nu mai suportă îndoiele tale. E rănită de asemenea...

- Știi ceva, izbucnesc aproape nervos, puțin îmi pasă dacă ești din mine sau din altcineva, de cine te-a trimis, dacă ești corporal sau nu, dacă îmi vei bate la ușă și te vei ascunde de mine continuu, deranjându-mi liniștea gândurilor mele, voi continua să fac ce vreau, adică să gândesc până la moarte...

- De ce...

- Da, de ce, zic și eu, de ce?

Sunt în picioare lângă celălalt mine, dacă o fi vreun alter ego sau ceva asemănător, iar uriașul e și el în picioare. Mă măsoară din cap până în picioare, e uimit că probabilitatea de a nu da ascultare e alta decât a crezut, apoi se îndreaptă spre fereastră și, pentru a mă convinge că e cine a spus, sare în gol... mă uit după el... a dispărut... chiar a fost cine a afirmat, îmi zic, și mă întorc în pat cu vechile mele gânduri și întrebări, cu îndoiele omenirii în sânge, adăugând necunoscutelor mele pe cele spuse de... îngerul meu să-i spunem!

Luna e albă, la locul ei, doar ea e cunoscută în ecuația asta și moartea mea ca a oricărei ființe de pe pământ, despre care cel din mine crescut și dat eternității de la începutul îndoielilor mele mi-a amintit. Dacă e adevărat că neoprimd-mă, nesupunându-mă, voi dispărea fizic, se prea poate. De altfel, cine poate ști când se va întâmpla?!...

Știi doar că am închis ochii și m-am bucurat de plăcerea pe care mi-o oferea noaptea pământeană.

Și câte întrebări fără răspuns!

Câte dezamăgiri!

Câte bucurii din durere!

Cele două bătaii se aud și acum din nou în spate... foarte în spate... departe... nu le mai iau în seamă, oricine ar fi cel care insistă să-mi tulbure scurta viață și sensibilitatea...

Dacă episodul ăsta nu îmi dădea impresia că între cei 7 miliarde de oameni reprezintă ceva, că am puterea de a tulbura veșnicia, nici că deschideam gura să vorbesc cu tine...

Recunoaște că la ultimele două bătaii în ușă nu ai reacționat în vreun fel! Noapte bună!



**Florian VĂIDEIANU**

**O lacrimă  
se prelinse încet  
pe obrazul  
meșterului care  
toată viața se  
luptase  
cu lutul**

## Cuiele

**M**itrule, eu zic să schimbăm și noi acoperișul la casă, că mereu, când plouă, stau cu străchinile și oalele în pod, ca să nu ne curgă apa în pat. Acoperișul ăsta din șindrila cred că-i putrezit deja. Să punem și noi țiglă.

- Am auzit că asta, de Jimbolia, e cea mai bună. Să mă interesez câtă ne trebuie, lanteți facem din plutele alea, că tot le ținem degeaba, măcar să ne folosim de ele.

A doua zi, de dimineață, când cocoșii își strigau cântecele pe ulița satului, de era tot o larmă, numai bună pentru a trezi toată suflarea, Mitru înhămă caii la căruța lungită, luă toporul, joagărul și lanțul, ieși pe poartă și se îndreptă în direcția Lunicii, unde-și avea pluțile. Vorbise și cu Vasile să-l aștepte la răscruci, ca să-i fie de ajutor la tăiere.

- M'neața măi Vasile, mă aștepți demult?

- Nu, Mitrule, numai ce... Știam că tu ești mai precis ca ceasul. Ția tot mai rămâne în urmă, sau o ia înainte.

Se urcă în căruța, deja pregătită, Mitru dădu bice cailor și porniră agale spre locul unde, joagărul, ascuțit și împărțit pentru lemn de esență moale, va pune la încercare forța omului.

- În sat este o echipă de maramureșeni, acum lucrează la al lu' Oaie, îi face niște scânduri de pardoseală. Am să-i tocmesc și eu pentru lanteți.

- Țștia muncesc, nu se joacă și fac treabă bună. După țiglă când pleci?

- Întâi să văd eu lanteții făcuți...

Căruța se legăna ușor pe drumul izlazului, ținând trează atenția celor doi. Întunericul nu împiedica cu nimic văzul cailor, care știau drumul, îl străbătuseră de sute de ori. Nici până la ziuă nu mai era mult. Trebuie să ajungă odată cu prima geană de lumină.

Aveau mult de muncă, ziua nu era prea mare, până seara lemnele trebuiau aduse în bătătură.

- Hoo, tată! Mitru sări din căruță, coborî și Vasile, căruia-i amorțise dosul, își întinse brațele, luă sculele și le așeză frumos la rădăcina unui copac, drept ca lumânarea. Mitru deshămă caii, le puse căpăstrul și îi priponi cu câte un lanț mai lung, așa ca să poată ajunge la fânul pe care îl adusesese de

acasă. Bătu și țărșii, făcuți din fier, de moș Trohonel, fierarul satului. Tot la el își potcovea și caii.

- Bă, eu zic să luăm câte o gură de țuică, o bucată de slănină cu ceapă, așa pentru putere și să ne apucăm de treabă, că acum trece ziua.

Joagărul începu să cânte, purtat de brațele vâjnoase ale celor doi. Mușca nemilos din tulpina verde și moale a copacului ce se sacrifica în folosul omului. Până la prânz, deja tăiaseră patru arbori, le mai trebuiau doar doi, așa că se opriră pentru puțină odihnă. Nici masa de prânz nu trebuia uitată. Mitru așternu o cergă curată, pe care i-o pusese Paraschiva, nevastă-sa, în coșul cu merinde: fasole pestriță, cu opreg, gătită scăzut, o bucată de brânză și niște cartofi copti. Aveau și vinul roșu ce se odihnea într-un urcior de pământ, nesmălțuit, făcut de nea Mitru, olar recunoscut în toate zonele Olteniei. Mâncară cu poftă, nimic nu-i mai gustos decât bucatele în luncă.

- Acum, că parcă avem altă forță, hai să mai doborâm două lemne.

Curățate de crengi, tulpinile roștolute cu grijă, își ocupau locul în căruța lungită. Odată cu seara ajunseră acasă, deschiseră poarta mare, deshămară caii, pe care Paraschiva îi luă să-i adape, iar cei doi se apucară de descărcat.

Așezate frumos, în stivă, pluțile tăiate din luncă vor fi transformate în



*structuri G2*



structuri E

lanteți, ce vor susține țigla pe acoperișul casei.

Liniștea ce se așternea pe uliță, în așteptarea serii, nu se putea auzi de zgomotul animalelor ce soseau din izlazul unde păscuseră toată ziua. Nici oamenii nu mai știau să păsească, alergau; graba stăpâna totul. Urmele gândului, neazuite de nimeni, se așezau cuminți, în ordine, pe geana nevăzută din privirea omului obidit.

- Mitrule, eu nu mai stau să cinez, că-i destul de târziu, mănânc acasă.

- Stai măcar să-mi spui cât să-ți plătesc.

- Nimic, mă ajuți și tu joia viitoare să car niște piatră de la râu, pentru temelia de la grajd, că trebuie să-mi fete vițica, iar într-al vechi nu mai prea e loc.

- Bine, atunci, mulțam și sara bună!

- Noroc!

- Mă omule, eu zic să tăiem și niște blăni, că acum avem material, să nu mai stăm tot pe vatră, să batem și dușumele.

Doi maramureșeni instalară un plan înclinat, special pentru despicaț și se apucară de lucru. Încet – încet se umplu bătătura de rumeguș, dar și de lanteți, pe care Mitru îi așeză cu grijă într-o stivă, la uscat. Până la toamnă sunt numai buni. Tăiară și scânduri pentru pardoseală, trei camere și o tindă. Pe astea le urcară în podul

șoprolui, să nu plouă pe ele.

Vara trecu repede, timpul nu așteaptă pe nimeni, așa că într-o bună zi, ajutat de frați, Mitru se apucă să strice acoperișul din șindrila, anunță un meșter ca să-l ajute la bătutul lanteților, dar își aminti că nu are cuie.

- Trebuie să mă duc până la Peșteana să cumpăr câteva kilograme de cuie de lanteți.

- Bine, omule.

Plecă, dar se întoarse supărat pentru că la magazin nu aveau cuie. Îi promisese că vor aduce, dar nu știau precis când.

- Măine încarc căruța și plec cu oale la târg la Peșteana, să mai fac ceva rost de bani, până vin și cuiele.

Ionel, băiatul cel mare, care avea cam 13 ani, auzise toată discuția, simțise și supărarea tatălui său, așa că se apucă să scoată cuiele vechi, din acoperișul ce fusese dat jos de pe casă. Cu un clește destul de știrb scoase toate cuiele pe care le îndreptă cu o piatră, sprijinite de fundul unui tuci vechi, căruia îi lipsea o toartă și nu mai era folosit. Încet – încet, cuiele ruginite și strâmbe începură să aibă utilitate, chiar puteau fi folosite.

Dacă vine o ploaie, casa este acum fără acoperiș.

- Tată, de mâine te poți apuca de prins lanteții, că am făcut eu rost de cuie... și Ionel veni cu o oală plină de cuie. Tatăl său le privi, ochii îi lacrimară și zise încet, așa ca numai pentru el:

- Mă, tu ești băiatu' meu al mare, nădejdea mea, de acum am încredere în tine, brava mă! O să le folosim pe toate.

O lacrimă se prelinse încet pe obrazul meșterului care toată viața se luptase cu lutul. Răbdarea și pasiunea, transformate în har, îi împodobeau casa lui de dac liber.

Cu degetele julite, lovit peste unghii, de pietroiul cu care îndreptase cuiele, Ionel se simți tare mândru, parcă și mai respectat. Realizase prima sa activitate utilă gospodăriei. ■



structuri S1

# Geneza matematică a formelor curbe deschise

Prezentul articol continuă preocupări ale autorilor, în ceea ce privește generarea unor forme curbe, cu complexitate crescândă și care au o valoare vizuală deosebită.

Dintre toate familiile de forme curbe deschise sau închise, considerăm că spiralele sunt cele mai pline de sensuri. Vom prezenta o scurtă incursiune în lumea tipurilor de spirale, cunoscute până la această oră în literatura de specialitate și anume:

- aritmetice;
- hiperbolice;
- logaritmice;
- ”secțiunea de aur”.

După o succintă prezentare a aparițiilor spiralelor în natură am reușit să realizăm pentru prima dată în literatura de specialitate o CODIFICARE și o CLASIFICARE a tuturor tipurilor de spirale cunoscute.

După cerc, care este un simbol al mișcării și al perfecțiunii, spiralele sunt considerate a fi din punct de vedere artistic, cele mai frumoase curbe deschise. Numim spirală o curbă plană deschisă, care ia naștere prin rotirea unui punct mobil în jurul unui alt punct fix, numit centru, de care se depărtează. Porțiunea care corespunde unei rotații complete poartă numele de spiră, iar distanța între două spire consecutive se numește pas. Forma spiralelor diferă potrivit legii care le reglementează construcția. O altă definiție a spiralelor poate găsiți în Micul dicționar matematic, apărut la Editura Științifică în anul 1966, conform căruia: „Se numesc spirale curbele ale căror raze vectoare sunt funcții univoce de unghiuri. În funcție de modul de construcție și de formă putem împărți spiralele în trei categorii distincte:

- spirale construite cu un număr diferit de centre;
- spirale matematice ;
- spirale de aur.

## Spirale în natură

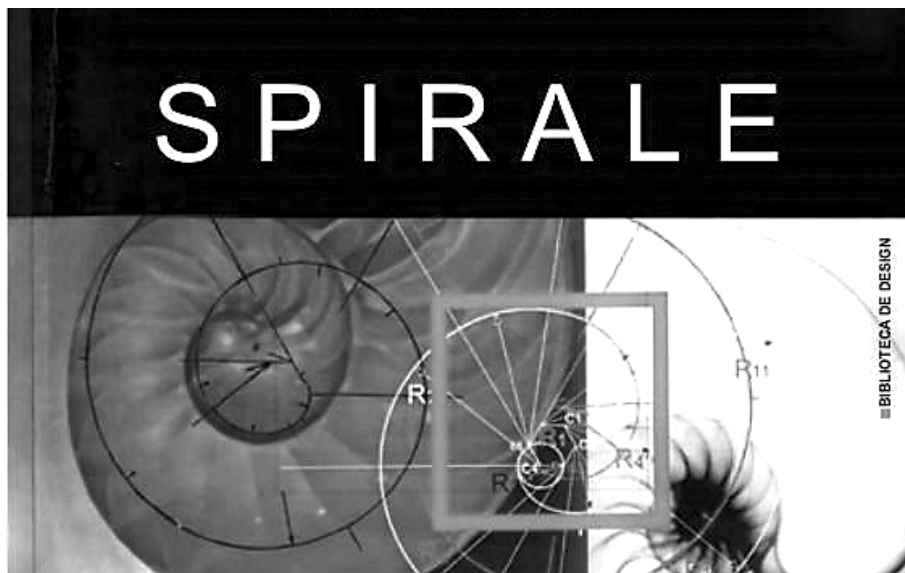
După ce am realizat o investigație geometrico-algebrică a existenței și construcției tipurilor de spirale cunoscute de-a lungul timpului, ne-au parvenit o serie de spirale care au stat la baza genezei unor forme fascinante

din natură. Este cu totul și cu totul remarcabilă existența Căii Lactee, ADN-ului, cochiliilor de Nautilus și celelalte forme considerate utile să le amintim.

Spirala a constituit o sursă de inspirație și pentru mai mulți artiști din toate timpurile. Sunt foarte interesante realizările care pornesc din cultura Cucuteni și până la cei care realizează lucrări uriașe în lanurile de cereale. Galaxia în care se află Pământul, Calea Lactee, are o formă de spirală. Soarele este astrul care face posibilă existența vieții pe pământ, se află în marginea galaxiei, pe una din cele două ramuri ale spiralei. „Este foarte posibil ca galaxiile în formă de spirală, cum ar fi Calea Lactee, Andromeda, NEC 408, să favorizeze apariția vieții. Fără a face o speculație pot să afirm că spirala este un simbol al materiei, al vieții și al spiritualului. Dacă spiritul este configurat undeva în planul material atunci este o mare probabilitate ca planul spiritual, care certifică prezența vieții inteligente, să fie și el prezent”, susține Carl Sagan. (Paranormal anul 3, nr.120, 1998).

Cercetătorul suedez Michael Samuelsson de la institutul suedez Karolinska, a efectuat un studiu complex asupra spiralelor. El constată că „spirala este elementul cheie al evoluției și a materiei în Univers. Spirala este un simbol de la nivelul subatomic, atomic, celular, până la nivelul galaxiilor.” Spirala definește materia anorganică sau pe cea organică, la toate nivelurile de organizare. Lucrarea a fost publicată în revista britanică „Science Today”.

La scară microscopică, structura spiralei este regăsită în traiectoria unor atomi care se deplasează în jurul nucleului. Cea mai complexă moleculă organică, cea care conține codul genetic celula acidului dezoxiribonucleic, ADN este compus din mai multe spirale tridimensionale. Suport al informației genetice, molecula ADN, poate fi comparată cu o scară lungă, care se rotește în jurul unei axe imaginare. Montanții scării sunt formați din alternanța regulată a unei molecule de zahăr: dezoxiriboza și de un grup fosfat. Bazele fixe ale moleculelor de zahăr, sunt formate



de o bază azot cu patru variante posibile: adehinetimine, tine-adenine, guanină-citoză, citozină-guanină. Ansamblul zahăr — fosfat constituie o nucleotidă. Succesiunea bazelor realizate ale înșiruirii de nucleotide reprezintă mesajul genetic. Codul genetic este universal la toate formele de viață, care au fost studiate până acum, de la bacterii până la om. Asupra acestei probleme au fost efectuate mai multe cercetări. Matematicianul Ben Vanderbildt, de la Universitatea Cambridge, a reușit să calculeze ecuația algebrică de grad superior care are ca reprezentare grafică spirala ADN. „Am obținut o ecuație algebrică cu proprietăți fascinante. Derivată sau integrat, această ecuație conduce la obținerea altor ecuații, care reprezintă spirale de alte forme, ce seamănă izbitor cu spiralele galaxiilor, având această formă”, spune matematicianul. Suntem convingși că studiile viitoare asupra acestei celule vor duce la descoperiri foarte importante. „Cochiliile de Nautilus prezintă o uluitoare perfecțiune în acest gen de simetrie.” Se pot observa nu numai spirala logaritmică continuă, ci și succesiunea potențial infinită a compartimentelor care prezintă o simetrie deschisă de grupul discontinuu. Un alt loc unde spirala se regăsește în natură sunt algele unicelulare. Cele mai cunoscute sunt DIATOMEEL. Ele conțin minuscule „cutii silențioase” care folosesc energia luminoasă pentru a transforma gazul carbonic în energie luminoasă și sărurile minera-

le în țesut organic. Există milioane de specii. \*\*Cea din imagine provine din lucrarea „La vie fantastique des liles et des oceans” și reprezintă o imagine mărită de 600 de ori. Configurația algei se bazează pe dispunerea a 76 de spire levogire și 76 de spire dextrogire. Spiralele sunt dispuse după principiul „Secțiunii de aur”.

### Clasificări ale Spiralelor

Pentru că numărul spiralelor depășeau ordinul sutelor, am fost nevoit să realizez o CLASIFICARE a acestor tipuri de construcții care să aibă la bază principii matematice.

Astfel s-au născut TABELELE DE ORDONARE pentru GENERAREA SPIRALELOR. Ele conțin o MATRICE de 10 unități dezvoltate în ordine crescătoare de la 1 la 10. Matricea cuprinde un număr de 10 spirale simple LEVOGIRE și 10 spirale DEXTROGIRE. Matricea poate extinsă cu ușurință la 12, 14 sau mai multe elemente, în interiorul

matricei se află 100 de desene grupate pe 10 linii și 10 coloane. Ele sunt codificate în funcție de numărul de spirale și dispuse ordinea crescătoare a complexității lor. Pentru ușurarea înțelegerii pe lângă codificarea numerică am introdus și o codificare care se folosește sensul „+” pentru spirale LEVOGIRE sensul „-” pentru cele DEXTROGIRE. Pe diagonala stângă sus și dreapta jos au fost dispuse spiralele duble pare, care au 2, 4, 6, 8, 10, 12, 14, 16, 18, 20 spire. În partea stângă apar un număr de... spirale care sunt simetrice cu cele din partea dreapta jos. Reușind să propunem această CODIFICARE am putut să ordonăm după criteriile matematice și de complexitate toate aceste construcții. Considerăm acest lucru este extrem de util în CLASIFICAREA tuturor tipurilor de spirale. Pentru a ilustra acest principiu am folosit patru tipuri de construcții diferite: SPIRALE ARITMETICE; SPIRALE HIPERBOLICE; SPIRALE LOGARITMICE; SPIRALE ÎN SECȚIUNEA DE AUR. Aceste clasificări sunt foarte importante din punct de vedere constructiv. Ele pot fi considerate ca un veritabil tabel Mendeleev pentru aceste clase de obiecte. Etapa următoare ar putea fi aceea de a introduce un vector al măsurii plăcerii estetice și de a putea clasifica și din punct de vedere semiotic aceste spirale.

Avem în vedere generarea acestor spirale în domeniul digital în așa fel încât ele să poată beneficia de avantajele tehnologice pe care noile software-uri ni le pot oferi. Nu excludem folosirea programelor de generare tip 3 D și de animație.

*Adrian-Mihail MARIAN  
Cătălin NEGREA*





**Valeria ROȘCA**

**emoționalitatea ei  
care-și găsea  
estuarul  
în poezie  
nu mai este  
disprețuită**

**Excelența care  
sufocă**

Oamenii s-au obișnuit cu dihotomii pe care tradiția le-a consacrat și pe care abia modernitatea le anulează. Una dintre ele este cea dintre spațiul privat și cel public. Spațiul privat este rezervat soției, cel public soțului. Soția este, dacă ar fi să recurgem la o inspirată formulă a Mihaelei Miroiu, umbra gândului. Când umbra gândului începe să-și configureze ea însăși propriile gânduri, apar ciudate interferențe, nesuperpozabilități, diferențe care pot trece în tensiuni insurmontabile.

Pentru ca soțul (înzestrat indiscutabil cu calități excepționale care-l recomandă pentru realizări uluitoare) să crească pe scena socială și profesională, e nevoie ca o ființă adorabilă, răbdătoare, recunoscată, plină de inventivitate și de creativitate să i se dedice. Îl însoțește, îi face și crește copiii, are grijă de casă. Această ființă se înscrie perfect în etica grijii, altă formulă pe care anumite scriitoare au aruncat-o pe piața ideilor feministe, trebuie s-o spunem.

Soțiile își cunosc din capul foii rolul, atribuțiile, așteptările pe care ceilalți le aștern în dreptul lor. Știu sub ce orizont se așază. Uneori chiar asta le fascinează: rolul de soție a unui om celebru. Nu doar că acceptă rolul secundar în filmul vieții lor, dar îl și caută. Numai că parcursul vieții nu se dovedește atât de simplu pe cât promitea. Și atunci intervine ruptura, înstrăinarea, revolta. E ca și cum ele însele s-ar trezi dintr-un negoț pe care l-au acceptat inițial ca fiind onorabil, pentru ca apoi să-l găsească nedrept, coercitiv, rețetabil. După ce au experimentat îndelung rolul de soție, de însoțitoare a bărbatului care crește și se împlinește profesional și deci social pe măsură ce trec anii, unele dintre ele rup zăpășit înțelegerii și încep pe cont propriu supraviețuirea. Scrierea e o formă de a supraviețui propriei morți, propriului anonim. O astfel de scriere inventează Amos Oz în cartea sa, *Soțul meu, Michael*. E o scriere la persoana I apărută în deceniul șase al secolului XX. Hanna e o soție care renunță la cariera ei de filoloagă, își întrerupe studiile de filologie din momentul apariției copilului. Se dedică o vreme familiei. Își pune ofranda tinereții la picioarele soțului său uimit că e tocmai el alesul. Destinul său e asemănător întrucâtva celui descris de Jane Hawking, soția celebrului fizician Stephen Hawking, în cartea sa, *Dragostea are 11 dimensiuni*. Și Jane renunță în momentul apariției primului copil la studiile sale de filologie. Și ea se dedică întru totul carierei soțului. Dar nu până la final.

Există în destinul fiecăreia un punct de cotitură, ca și cum fiecare s-ar fi trezit dintr-un coșmar, ca și cum fiecare ar dori să-și recupereze identitatea confiscată de un singur rol. Amos Oz mărturisește în cartea lui autobiografică, *Poveste despre dragoste și întuneric*, cum nu poate înțelege

de ce mama sa, o femeie de o politețe curtenitoare cu toți, îi trădează, pe el și pe tatăl său. Nu poate înțelege cum de mama alege să plece de lângă el și de lângă tatăl său fără să spună o vorbă. Cum de-i lasă singuri, părăsindu-i pentru totdeauna. E furios, o urăște pentru această necugetată plecare, iar când ura se autodevorează, rămâne o imensă durere, durerea că el, copilul de doisprezece ani, e o ființă care nu poate, nu merită să fie iubită. Când mama se sinucide, copilul e dezvelit de iubire. Abia așa înțelege zbaterile ce urmează, urgia ce începe. Și devotamentul de mai târziu față de soție și de copii. Când am citit *Soțul meu Michael*, nu înțelegeam de unde vine îndrăzneala lui Amos Oz de a se infiltra insidios, credeam eu, în filonul neștiut al interiorității feminine. Mi se părea că e o obrăznicie fără seamăn. În Prefață, mărturisea că a scris această carte noaptea, după ce se întorcea de la serviciul lui obositor, în timp ce soția și cei doi copii ai săi dormeau, iar el, ca să nu-i deranjeze se retrăgea în baie, având drept scaun capacul de la WC. Aflând acest detaliu biografic, am înțeles. Cititorului i se dau lamuriri treptat, el e martorul acestor nesfârșite spectacole ale trăirii și simțirii scriitorului, el e într-un fel, judecătorul pe mâna căruia scriitorul s-a livrat de bunăvoie și nesilit de nimeni. El are de spus multe din cele pe care le-a înțeles și are de înțeles încă multe din cele care i se ascund. Și pe măsură ce înțelege, dăruiește. Hanna este deci un alter ego al mamei sale. Este o absolventă a unei facultăți, e pasionată de poezie, e o poetă, se îndrăgostește și se căsătorește. Din clipa aceasta, începe drama. La evrei, mărturisește Amos Oz, femeia are libertatea de a se dezvolta spiritual și intelectual cât dorește, dar până în momentul căsătoriei. De atunci, personalitatea ei trebuie să se plieze pe rol unic, pe acela de casnică, mamă și soție. Hanna este o femeie căreia i se retează fără speranță aripile. Cu un soț bun, pătruns de datoria de cap al familiei, preocupat de cariera lui ca de o sursă de venit pentru familie, cu ceva prieteni devotați, cu tot ce-i trebuie unei familii ca să fie fericită, Hanna e profund nefericită și se adâncește în nefericirea ei până ce se pierde pe sine. Amos Oz o salvează totuși pe Hanna. Nu o lasă pradă sinuciderii. Finalul e deschis. Hanna se poate replea, spre deosebire de mama sa care a căzut în hăul deschis de golul suicidar. Fiul ajuns scriitor reia cu obstinție tema nefericirii în căsnicie, ca și cum ar proba prin propria scriitură variante ale supraviețuirii. Recurența aceleiași teme vine ca soluții posibile la închiderea într-un univers casnic strâmt.

Dacă e moral sau nu ca soția să se retragă din cuplu într-unul din momentele căsniciei, nu e subiectul discuției de față. Cert este că supraviețuirea fiecăreia e posibilă urmând acest traseu al despărțirii. Trecutul devine vizibil prin povestirea scrisă. Soții-

le rămase multă vreme în umbră își recâștigă vizibilitatea dând în vileag viața lor trecută. Ceea ce era rezervat spațiului privat e acum scos la vânzare ca spațiu public. Trăirile ascunse chiar și față de soțul prea rațional, prea focusat pe carieră, prea strălucit în materie de raționamente, se dezvelesc în fața publicului larg. Toate frustrările, întristările, disperările, depresiile ies în lumea largă. Cuplul încetează atunci să mai fie un adăpost, devine o scenă. Asupra soțului se abat reflecții nemiloase care-l urătesc, îl schimonosesc, căci un om are o mulțime de defecte pe care în public le poate ascunde, dar care acasă se pot manifesta în toată cerbicia lor. Femeia devine din fostă soție, un judecător sau un reclamant. Vocea ei nu mai e ascunsă, nici întreruptă, pentru că ea nu mai acceptă să i se spună ce este important și ce nu. Emoționalitatea ei care-și găsea estuarul în poezie nu mai este disprețuită acum ci valorificată prin scris.

Ce-ar fi trebuit să se întâmple în acel cuplu, astfel încât la vremea judecării, soția să se fi arătat mulțumită, fericită pentru drumul ales la începutul tinereții ei? Cum ar fi trebuit bărbatul să-și trateze femeia astfel încât să nu fi provocat acesteia dorința de retragere de sub niște ruine?

De ce se scriu cărți autobiografice? De ce se citesc? De ce se fac filme biografice? Ce caută ziaristii într-o poveste de viață? De ce cărțile scrise la persoana I sunt atât de apreciate, vândute, consumate? Sunt întrebări pe care însăși Jane Hawking le lansează.

Scriindu-și cartea sa, „O scurtă istorie a timpului”, fizicianul Stephen Hawking a devenit o figură publică, o celebritate. Celebritatea vinde. Hawking e un pasionat călător. Tocmai pentru că nu se poate mișca, vrea mai multă mișcare. E într-o continuu tranzit, într-un continuu du-te vino. Are rațiunile de marketing în sânge. Nu se dă înapoi de la nicio expunere. Ba parcă se hrănește din curiozitatea publicului. Se lasă pozat, filmat, aplaudat, adulat. Face demonstrații la computerul său. Apoi intră într-o interminabilă campanie de promovare a cărții pe care o scrie. Un produs trebuie vândut. Poveștile de viață, răscolirea intimității vinde bine. Dintotdeauna omul a păstrat ceva din curiozitatea morbidă primordială care-l împinge să se zgâiască pe o fereastră fără perdele. O celebritate suscită pasiuni și când nu te aștepți. E mirabil cum Elaine Mason reușește să disloce pe cei din vechea familie pentru a se insinua ea însăși într-un nou cuplu.

Jane Hawking își scrie propria poveste așa cum se vede dinspre ea. E o formă de apărare de dublul asediu al învinovățirii. Ea însăși se acuză pentru iubirea aceasta în trei, pentru împărțirea ei între doi bărbați, împărțire care-i reușește admirabil câtă vreme Elaine nu-și vâră antenele. Din momentul în care ea reușește să-l atragă pe Stephen, trio-ul e periclitat,

în ecuație intră patru persoane care se vor scinda inevitabil în două cupluri ireconciliabile. De ce se citesc astfel de povești? Nu doar pentru exotismul lor. Ci poate și pentru forța lor.

Trio-ul e un motiv wagnerian. Stephen Hawking e un mare consumator de Wagner. Nietzsche și Wagner sunt la un moment dat înscrși în aceeași ecuație sentimentală. Tragismul e o forță care încearcă orice așezare îndrăzneț entropică. Hawking nu e nici el scutit de forța tragismului. Destinul său este de erou wagnerian. Dar și de personaj din cărțile lui Oliver Sacks.

Stephen Hawking e un model de dârzenie. O voință care uimește. Un om cu trup inert și minte genială. Un copil mare care-și exersează doar mințea, căci aceasta i-a mai rămas, și care, cel puțin după spusele primei sale soții Jane, e ușor de manipulat emoțional.

E un personaj din seria celor însuflețite de năucitorul flux narativ al lui Oliver Sacks, din Revenirea la viață. Boala somnului, ca și boala neuronului motor, sunt afecțiuni neurologice deosebit de grave care reduc până la zero activitatea unui om. Bolile neurologice, cum arată Oliver Sacks în cărțile sale, scot pacienții din viețile lor, îi aruncă pe o lizieră moartă, de regulă într-o aripă uitată a unui spital unde totul e glacial și întunecat, la dispoziția unui personal indolent și rece. Cu Stephen n-a fost așa, el a fost un contraexemplu, deși există un episod când ajunge și el pe mâinile unor medici care urmau un protocol, punându-i lui Stephen viața în pericol. La începutul căsătoriei însă, soția sa Jane, inventivă și devotată, scrie unor societăți filantropice, obține finanțare, obține un regim privilegiat pentru soțul său, genial fizician. Stephen însuși e foarte reticent în a se da pe mâna medicului. Mefiența sa e îndreptățită. Ajuns la Geneva pe mâinile unor medici care nu-l cunosc, suportă o comă indusă pentru a-i trata o pneumonie. O mică slăbire a atenției din partea soției, și starea lui Stephen devine critică. Aceiași medici propun deconectarea fizicianului de la aparate, spre revolta și împotrivirea categorică a partenerei de viață. Iese în cele din urmă din comă, și cu eforturi susținute și rezerve infinite de răbdare, revine la viață. Cunoaște momente

de mare tensiune și disperare, când viața îi atarnă de un fir. Panica îl stăpânește zile întregi amenințându-l cu moartea prin sufocare. Spitalul e un mediu care-l îngrozește pe Stephen. Insuși Oliver Sacks are reticente în a considera spitalul ca locul adecvat al locuirii. Doctorul știe că bolnavul trebuie înconjurat cu atenție, cu iubire, cu firesc. Stephen are acest noroc de a fi înconjurat cu solitudine. Acasă e un mediu unde el trăiește firescul în condițiile nefirești ale unei boli foarte grave care avansează înspăimântător. Soția alege spațiile pentru el, astfel încât toate neajunsurile bolii să fie dacă nu anulate, cel puțin ameliorate. Își pierde definitiv vocea ca urmare a unei intervenții chirurgicale la trahee. Imposibilitatea de a comunica este devoratoare. Găsesc totuși o modalitate recurgând la un ingenios artificiu cu o tablă cu litere, exact cum se întâmpla în cartea lui O. Sacks cu Leonard. În cele din urmă, revenit acasă și la viață, ajunge posesorul unui computer care-i redă capacitatea de comunicare. Computerul adaptat de elevii săi devotați preia și amplifică gândurile exprimându-le. Întâi căruciorul său performant care îi redă puterea de a se mișca, apoi computerul care-l readuce printre oameni. Își pierde orice independență datorită lipsei totale de motricitate și datorită intervenției la trahee, astfel încât casa se umple de infirmiere. Iadul instituțional se mută acasă. Casa devine un loc irespirabil pentru membrii ei. Nu locul este cel care are valențe tămăduitoare, ci oamenii care-l populează. Boala neurologică gravă cere personal calificat, iar meseria de infirmieră cere o organizație invazivă care tulbură mediul unei case. Casa devine un spital, chiar dacă internatul e unul singur. Copiii sunt interiorizați, speriați, abătuți. Trăiesc la umbra unui titan care le cere toate energiile și toată atenția. Un titan grav afectat de o boală cruntă nu se știe cum instalată. Cu toate astea, familia prețuiește nespuse acest om care biruiește orice obstacol tocmai cu forța vulnerabilității sale. Iubindu-l, învață să accepte exotismul celui care îndură suferințe mari și care are capacitatea de a fi valoros în ciuda acestora.

*(fragment din „Dezastrul și anomalia. Caligrafii ale supraviețuirii”, în curs de apariție la editura Pim)*



structuri S2



**Oana Cristina MARIN**

**D**intre toate fețele, gesturile, mișcările și expresiile teatrului, în totalitatea sa, ceea ce fascinează, la urma urmelor, într-un spațiu menit dialogului sau poveștii, al mărțurisirii sau al căutării de sine, este întâlnirea dintre om și om. Pe scenă, actorul inițiază întâlnirea. De cealaltă parte, în public, spectatorul o așteaptă. Însă decizia de manifestare îi revine, fără echivoc, celui dintâi. Actorul își alege cărarea, clipă de clipă, cu fiecare respirație și, bineînțeles, obiectul adresării. Datoria actorului pe scenă este aceea de a iniția întâlniri...cu sine, cu spectatorul, cu partenerul...sau, de ce nu, cu ființe și energii ce nu își au lăcașul în imediata apropiere spațială și temporală, căci, până la urmă, teatrul, spunea regizorul Data Tavadze, poate fi un loc în care morții pot continua să trăiască. Din căutarea și întreținerea acestor variate canale și niveluri de comunicare, actorul face o artă. Își face arta. Harul sau constă în această unică opțiune – putința de a invita la și de a iniția o conversație. Astfel, scena poate purta semnul unei logotopii sau al oricărui spațiu în care cuvântul face curte poveștii, în care sunetul invită la amintire sau la clarviziune, în care gestul și privirea așteaptă confirmare.

Pentru mine, personal, ceea ce este cel mai fascinant în arta actorului, în jocul și în joaca sa pe scenă este, așa cum foarte frumos o numește George Banu în “Dincolo de rol sau actorul nesupus”, “acel dincolo de actor, acel altundeva al său”. Căci acel altundeva, acel “no man’s land”,

acel pământ încă virgin, acel orizont necunoscut, nenumit, ci doar intuit, este locul la care, cu puțin efort, într-un act de împăcare cu Dasein-ul, avem cu toții acces... spectatori, parteneri, regizori, toți cei care intrăm în contact cu cel a cărui generozitate transcende nevoia de a se afla într-o permanenta și exclusivă colaborare cu personajul sau și care consimte și oferă calea către libera lectură a poeziei sale ontologice.

Am avut, astfel, ocazia să descopăr o astfel de poezie, ale cărei note și tonuri mă urmăresc în continuare, în teribil de adevăratul joc a lui Else Marie Laukvik, actrița la Odin Teatret, într-un spectacol despre povara amintirii, despre conflictul dintre nevoia de a uita pentru a putea supraviețui și obligația morală de a purta și de a disemina adevărul unei catastrofe în conștiința publică. “Memoria”, în regia lui Eugenio Barba, este un spectacol de o cruzime abisală, o cruzime ascetă, o cruzime amorfa. Memoria, termen folosit în retorica clasică, descrie un proces psihic care constă în întipărirea, recunoașterea și reproducerea senzațiilor, sentimentelor, mișcărilor, cunoștințelor din trecut. În spectacolul lui Barba, memoria devine un spațiu de luptă între aducere aminte, luare aminte și nevoia uitării, și în același timp, între necesitatea luării aminte și neputința amintirii, glisând, către final, spre simplul, naturalul și umanul reflex al uitării, căci, așa cum spune Eminescu despre miile de doruri ce ne încercă, “amorțită li-i durerea, le simțim ca

## Else Marie Laukvik și amintirea de noi înșine



structuri S3



Else Marie Laukvik

în vis pe toate.” Tonul grav și emoționant al acestui spectacol este dat de conținutul poveștii pe care Marie Else Laukvik o spune, povestea unor copii ai Auschwitzului, Moshe și Stella, poveste adevărată și cu final fericit, preluată din cartea scrisă de Yaffa Eliach, “Povestiri hasidice despre Holocaust”, dar cruzimea filozofică este dată de neagra ironie a vieții – spectacolul este dedicat scriitorilor Primo Levi și Jean Amery, care au supraviețuit deportării la Auschwitz, doar pentru a se sinucide mai târziu.

Jocul sau, mai bine zis, dialogul la care ne invită Else Marie Laukvik, în compania muzicii de vioară, violă și acordeon a lui Frans Winther, este unul cât se poate de emoționant. Puterea de sugestie, puterea de a crea spații imaginare de o reală, carnală, viscerală întindere este enormă. Ochii ei – extrem de expresivi. De fapt, privirea sa este elementul care te întâmpină din momentul în care ai pășit în sala de spectacol și te conduce, de-a lungul poveștii. În această istorie emoționantă, actrița Else Marie Laukvik nu este actriță. Este o purtătoare... de senzații, sentimente grave omenesti și un foarte bun conducător. Este un hierofant. Este Charon, conducând sufletele de-a lungul Styx-ului. Este un actor-poet. Este un emisar și un tâlcuitor. De-a lungul spectacolului, expresia sa vocală este gravă, emoția este uriașă, dar reținută, chiar și atunci când vorbește de cele mai îngrozitoare lucruri, ca uciderea unor copii. Senzația prezentului și a prezenței este sufocantă, performance-ul său căpătând valențe de bocet, de plânset umil și, în același timp disperat, în fața lipsei de sens, în fața mitului sisific pe care îl încarnează viața omului. Tușa de genialitate este dată de faptul că actrița Else Marie Laukvik repetă poveștile de câte trei ori, de fiecare dată mai fragmentar, în final jocul constând doar în șoaptă și

gesturi ale mâinilor, însoțind, astfel, printr-o arta actoricească gândită în detaliu, ideea dispariției încete, abulice, a amintirii dezastrului.

Revin, însă, la diseminarea măiestriei cu care Laukvik își compune rolul, de departe, una dintre cele mai frumoase prestații actoricești pe care am văzut-o. În final, în momentul în care ne povestește cu mâinile, lipsindu-ne de forță de manipulare a rezonatorului de-a lungul firului poveștii pe care o constituie privirea sa, rămași cu un singur sprijin în înțelegere – gestică sa, realizăm cât de solid este adevărul pe care îl conține. Ea nu se revelează pe sine, nu monologhează, ci, așa cum am spus mai devreme, descrie, desenează cadrul în care se transformă suflete. Începând cu cel al partenerului sau de scena, care, prin importanța cu care ea îl investește ca om orchestră, ca ajutor, ca asistent la hierofanie, se desenează ca un element important al tabloului în compunere și, trecând și scrijelind, parcă, cu o pană moale, note de subsol, în conștiințele și în organele emoției tuturor celor din public, conchide cu ea însăși, într-un acord al sinelui cu sine, într-un dans al uitării și al amintirii, într-o evocare a însăși esenței teatrului, povestea și nevoia de poveste. Jocul său este sincer,

cald, real, emoționat și emoționant. O partitură pe care o joacă din 1990. Oare câte gânduri, câte credințe, câte adevăruri s-or fi schimbat jucând această partitură, de douăzeci și șapte de ani încoace?

Ceea ce face ca jocul său să fie admirabil este modul de abordare. Faptul că, așa cum am spus mai devreme, nu se înfățișează nici pe sine, folosind partitura ca pretext, și nici nu livrează pur și simplu informația. Ci mai este ceva acolo... o poezie a ființei, un “departe” spre care privirea ei trimite, un alt țarm, o posibilitate, o probabilitate a ființării. Mai presus de palma grea pe care o oferă povestea celor doi scriitori, care, supraviețuind celui mai mare carnagiu din istorie, s-au sinucis. Intuiția faptului că mai presus de tot ceea ce știm că am putea ști, mai este ceva. Sau, cel puțin, dorința de a mai fi ceva. Nevoia de posibil. Actrița Else Marie Laukvik, pășește pe scena, pregătită de întâlnire. Și așa cum se și întâmplă în spectacol, așteaptă conștiințele cărora să le vorbească. Astfel, teatrul său transcende normele tradiționalului act teatral, cu scenă, public, actori și regizor. Teatrul său este un dialog. Și reușește să fie un dialog pentru că, așa cum ne relevă privirea sa penetrantă, este unul dintre puținii actori care reușesc să metamorfozeze scena într-o logotopie. Unul dintre puținii actori care au generozitatea de a ne primi în conversațiile pe care ei le poartă... cu noi, cu sine, cu Celălalt, cu cerul și pământul.

Spectacolul ”Memorie devastatoare” s-a jucat la Sibiu, în cadrul Festivalului Internațional de Teatru, 2016

Regia: Eugenio Barba Text de: Else Marie Laukvik în colaborare cu Eugenio Barba și Frans Winther Musica: Frans Winther, și cântece idiș Muzician: Frans Winther Cu: Else Marie Laukvik





**Rodica PĂUNA**

## La pazza gioia sau „Cine a mai găsit fericirea într-un sandviș?”

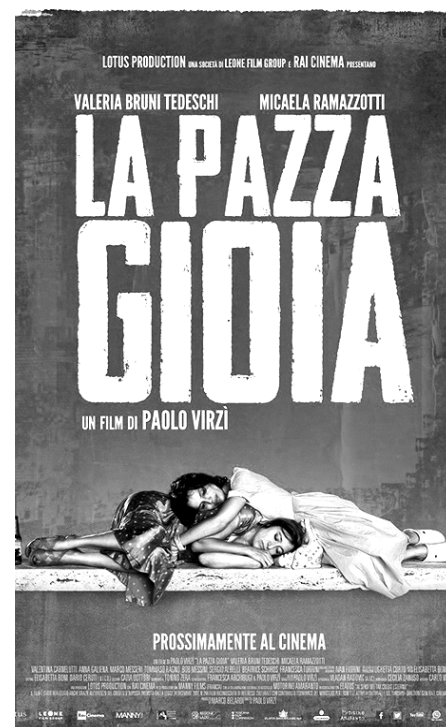
**I**nclus cu superficialitate de site-urile de distribuție a filmelor online în categoria comedie, catalogare vag corectată în puținele articole de specialitate, influențate de jargonul american, prin compusul dramedie, filmul „La pazza gioia” (2016), cu scenariul și regia semnate de Paolo Virzi și o distribuție ce le include pe Valeria Bruni Tedeschi și Micaela Ramazzotti, mult premiat la festivalurile internaționale, prezent și la TIFF, în 2017, cu un plot derulat după un traseu cinematografic aparent simplist și previzibil (două paciente ale unui sanatoriu de boli mintale evadează, prilej de intrigă aventuroasă grefată pe motivul „let’s hit the road”, cu situații paradoxale, urmăriri, confesiuni fragmentate, anamneze revelatoare, acceptări, revenire finală la „normalitatea” neurolepticelor), este mai mult decât povestea unor instabilități mentale care în final își recunosc deviațiile sau a bolii care marginalizează.

Experiment postmodern ce topește în laborator structuri narative, sensuri și un întreg imaginar cinematografic reperabile în capodopere realizate pe tema nebunilor sănătoși, filmul face pandant feminin cu „Zbor deasupra unui cuib de cuci”, amintește de sensibilitatea hăituită din „Girl”, „Interrupted”, propune o continuare și o rezolvare a situației tragice din „Thelma și Louise”, ultimul omagiat chiar în afișele ce le reprezintă pe cele două fugare, fidele modelului până și prin asemănarea fizică a actrițelor, Sarandon – Tedeschi, Davis – Ramazzotti. „La pazza gioia”, titlu cu traduceri aproximative – „Nebune de fericire”, „Folles de joie”, „Like crazy”, pare mai degrabă să rezoneze cu „nebulia fericirii”, nebunia căutării fericirii, a receptării chemării lăuntrice spre trăirea spontană, simplă, euforică, liberă a ocaziei surprinzătoare (Avem o mașină la dispoziție! Ci chiamo la pazza gioia!) și dezvoltă un puzzle complex ce include și relativizează toate antitezele posibile: normalitate/ nebunie, afară/ înăuntru, societate (serviciile sociale, EI)/ individ, adevăr/ ipocrizie, speranță/ de-

primare, aparență/esență etc. Această relativizare devine ea însăși temă majoră (cu numeroase ramificații - nevoia de libertate, condiția femeii într-o lume a bărbaților etc.), situează pe muchie de cuțit toate interpretările posibile și face din film o alegorie pe tema paradoxului biblic al înțelepciunii omenești care e nebunie pentru Dumnezeu și al nebuniei și slăbiciunii omenești, tărie pentru Dumnezeu.

Protagonistele, căci filmul își are substanța majoră în personaje, fugite dintr-un uimitor de cald și primitiv sanatoriu, plasat în peisajul proaspăt și calm al Toscanei (la antipod față de încrețșarea sinistră patronată de austeră soră Ratched din „Zbor deasupra unui cuib de cuci”), alcătuiesc inițial un cuplu bizar, cu personalități profund contrastante, devenite, evident, complementare.

Beatrice afișează o feminitate spectaculoasă, explozivă, efervescentă, grandilocventă, este locvace în exces, mobilă în exces, o femeie de lume inteligentă, foarte informată (cunoaște tehnicile de cultivare a lavandei, culisele afacerilor bancare, muzica lui Ceaikovski), rafinată, cu intrări în scenă zgomotoase, zornăitoare, în rochiile ei luxoase, anacronice, atemporale, mătăsoase și strălucitoare, ușor șleampătă și dezordonată din neglijență aristocratică,



alternând euforie și furie, blândețe mângâietoare și autoritarism disprețuitor, generozitate și egocentrism. Are privilegiul nașterii nobile. Biografia măgulitoare, părând la început rodul fabulației spre care o împing, posibil, bipolaritatea ei și episoadele maniacale, se dovedește, realcătuită secvențial, adevărată. Poartă un nume răsunător, Maria Beatrice Morandini Valdirana, concentrând o noblețe solidă, autoritară și fanată, ca și situația ei de femeie trecută, ca și zidurile vilelor somptuoase și coșcovite ce au aparținut odată familiei, una devenită sanatoriu, alta platou de filmare pentru Cinema Italia. Ceva din atmosfera crepusculară și tristă a „Ghepardului” lui Lampedusa e impregnat în arhitectură, în peisaje, în lumină, în culori. Cu o astfel de încărcătură simbolică, personajul e evident inadaplat la o societate mecanicistă, egalitaristă, în care „spontaneitatea e mereu întemnițată în reguli”.

Donatella Morelli are o structură fragilă, este introvertită, interiorizată, cu aspect de adolescentă anorexică, cu ținută androgină, proclamând și prin vestimentația unisex, redusă la strictul necesar, și prin multele tatuaje după care se ascunde, mai degrabă abolirea feminității. Needucată, oarecum primitivă în manifestări, pare născută victimă. E, de altfel, în mod constant, încercănată, plânsă, plină de răni și vânătași, unele autoprovocate, altele, rodul accidentelor.

Cele două femei atât de diferite, pornite în călătoria care inițial nu este decât ieșire euforică din reclusiune și care în cele din urmă dobândește scop – găsirea fiului Donatellei, dat spre adopție unei familii respectuoase față de reguli, se descoperă ca fețe ale aceleiași monede, luptând epuizant, prin augmentare și estetizare forțată sau, dimpotrivă, prin negare și reducere, cu imperativul procustian al adaptării. Într-o structură de suprafață a țesăturii ideatice, incluzând perspectiva din afară, cele două sunt doldora de vinovății. Au fișe clinice încărcate (tulburare bipolară, anxietate, depresie, porniri suicidale) și au cazier: condamnări pentru afaceri

dubioase cu proprietăți (în cazul Beatricei, care în felul acesta ține viu interesul erotic al escrocului Renato, mai tânărul său amant), tentativă de pruncucidere, în cazul Donatellei. Adevărul întreg nu este însă numai în ce se vede. Ambele trag după ele o copilărie viciată de iresponsabilitatea familiei („dinamică complicată”), se îndrăgostesc de inși dubioși, înnobilitând erosul rudimentar prin idealizare și plasarea brutei în zona misterului romantic, „păcătuiesc” prin credulitate, dacă lipsa de suspiciune privind cuvântul cuiva este păcat, înghit gogoși. Înghit gogoșile ghicitoare, ascultând cu recunoștință și în extaz cum dezvoltă scenariu plauzibile folosindu-se de frânturi de declarații, înghit gogoșile părinților care nu au milă și se spală pe mâini („Trebuie să te ajuți singură!”), gogoșile inșilor binevoitori deveniți însoțitori de ocazie.

Dincolo de stratul iluzoriu al nebuniei acaparatoare (Beatrice) sau contestatare (Donatella), rădăcina comună a sufletelor acestora îngemănate este tristețea. Deziluzia este mereu dureroasă și confesiunea revelatoare a unor vieți marcate de deziluzii succesive este tulburătoare („M-am născut tristă, făceți-mă bine!”). O sensibilitate exacerbată este și o formă de rezistență ce nu permite compromisul și prefăcătoria socială a admisibilității trădării, delăsării, meschinăriei, mediocrității, adăpostite sub masca

normalității colective și este justificarea scufundării Donatellei împreună cu propriul copil în apele reci, limpezi și strălucitoare: „M-am gândit la cât vom plânge amândoi, la cât de răi sunt oamenii”.

Nebunia fericirii înseamnă așadar viziunea unei existențe estetizate și morale, cu oameni amabili, grijulii, politicoși („Unde mergem, ce căutăm? Căutăm un pic de fericire. Unde, cretino? În locuri frumoase, cu fețe de masă de lână, cu vin în pahare de cristal și lume politicoasă. Acolo se găsește”). Căci „cine a mai găsit fericirea într-un sandviș”? Se cere puțin, dar nu meschin. Lume politicoasă se cere, „un po di gentilezza” soliciță Beatrice încă de la început, se cer oameni care nu lovesc, nu rănesc și care sunt atenți la alți oameni. Ironie amară este finalul, căci astfel de oameni se găsesc numai în sanatoriul psihiatric din Villa Biondi, unde cele două femei, găsindu-și una în cealaltă sprijinul, se întorc de bunăvoie, ca „să se facă bine”. Sau poate pentru ca Beatrice, ca o preteasă a nebunilor, să officieze în continuare în beciul vilei, la miez de noapte, pe fundalul crizei psihotice a vreunei paciente care ține ocupat personalul, sacramentul euharistic, al împărtășirii cu alcool și antidepresive, mângâieri contemporane ale rătăciților lumii, psalmodiind solemn: „Corpo di Cristo... Sanguine di Cristo...”.



Micaela Ramazzotti și Valeria Bruni Tedeschi



**Ion ELENA**

**S**enin adânc se lasă peste măguri. Șuieră vântul prin brațele reci ale fagilor. Și ulii șuieră, rotindu-se insistent în înalta deschidere de cer. Un val de nori albi se arată după cușmele dealurilor învelite de păduri sure, părăsite de cântec. Iureșuri de frig scapă dinspre vârful de munți albi, se furișează pe ulițele satului, îngheață iarăși gârla și se pierd apoi, departe, în lunci și zări. Dacă privești înspre orizont, peste umeri de Carpați, vezi și începi să te miri că, la vremea gerurilor mari, zăpezile mai așteaptă încă în pridvor de stele. Copiii sunt în vacanță și ar vrea să intre din nou iarna în sat. Dar așteptarea lor nu este răsplătită și așa le tot crește în suflet dorul derdelusului cu sănii. Nu-i codrul alb și nu se-aud ecouri din trosnetul de ger al fagului în tăcerea misterioasă a pădurii. Sticlesc diminețile în diorama răsăritului limpede.

Dimineța de Ajun fusese mai liniștită ca altădată. Nu au mai răsunat în susur de zori glasuri zglobii pe la porți. S-au risipit spre alte case colindătorii. Îi admiri pe copii în serbări cu sclipet pe la școli, dar nu-i mai afli bătând în poarta zilei, să te trezească din somn, cântându-ți cu alai și voioșie „Bună dimineța, la Moș Ajun!” iar tu, zgribulit în lănoase și calde cojoace, să ieși cu drag la ei și să-i dăruiești cu bănuți și colăcei.

Soarele urcă spre amiaza zilei. Săgeți de raze scânteiază printre ramuri posomorâte de sălcii și arini.

A înghețat râșorul care șiroiește dinspre Valea Țiganilor, dar nu a mai avut puterea să lege pod de gheață. Norii sunt departe de acoperișul satului. O veveriță sare fără noimă pe creștetul ulucii și se pierde apoi în desișul de salcâm. În pripor e zarvă mare. S-au strâns aici pițărăii. Și în acest an le lipsește vătaful.

Neica Nicolae s-a prăpădit și el prin postul Crăciunului și acum nu mai are cine să conducă colindul pițărăilor prin sat. Și-au pus măști fetele și flăcăii. Cei mici au încă săculele și trăistuțe lucrate în casă. Vor să le încarce cu bucate. Sunt tot mai puține colinde și băte tradiționale. Se văd veșminte și măști care nu au legătură cu spiritul și trecutul așezării. Odinioară, la Padeș, cojoacele întoarse, blănurile sălbăticiunilor pădurii, căciulile de miel și straiile populare vechi, scoase din lăzile de zestre ale bunilor, încântau și aduceau în inimi bucuria apartenenței la istoria și obiceiurile satului.

Poți să urci, mai aproape de munte, la Cloșani, să vezi acolo pițărăii de poveste! Strălucirea lor rămâne troienită de trecut și tâlcul tradiției este același, peren și curat, neatins de răzlețirea gândului și năvăvirile vremurilor. Colinda și vâpaia sărbătorii dezmiardă obștea și umplu cu lumină taina. Peste drumuri brumoase și poteci cărunte se readună pașii fulguielilor de vis și se deschid mugurii veseliei. La Cloșani, pițărăii se ivesc din tumultul unei școli fremătătoare,



**Ninge cu dor  
de iarnă!**



în care profesorul Carmen Sarcină înnobilează fiecare clipă de lucru cu multă armonie între dragostea pentru frumos și respectul pentru autenticitatea colindului.

Se duce soarele după deal. Peste Coasta Motrului, amurgul înroșește cerul. Melancolii și fantomatice zvâcniri de vifor învăluie în mister făptura stejrarilor singuratici din unduirea culmii. Pădurea se lasă viscolită de vântul scăpat dinspre văile negre ale munților. Glasul râului s-a stins în seceta iernii și nu vuiște deloc matca. Zăpezile-s plecate, lipsesc de acasă, pădurea-i tristă și dezlănătă, neînvelită de liniștea și căldura nămeților înalți. Căprioarele nu mai coboară la râu, rățăcesc în adâncuri de rămuriș și-n foșnet de pădure adormită pe genunchii toamnei.

Coboară seara peste sat. Au tăcut și cocoșii. Nici câinii nu mai latră în padină, pe la fagul înalt. Poate s-or auzi iar lupii urlând în Buzaica. Este doar o tresărire de gând trecut. Cred că sunt pe același loc cu zăpezile. Nu, turmele nu mai sunt prin țarcuri, s-au retras la iesle, în spinări de șură și este multă lumină prin sat. Steluțe de promoroacă s-au prins în merii de la poartă. Suntem în seara de Ajun și este multă liniște pe vale. Nu se aude clipocind pârâul. De-atâta uscăciune au tăcut toate. Nici iernile nu mai pot să ningă! E stranie bătătura umbrită de bolta cu viță de vie neîncărcată de zăpadă, voievodal este bradul împodobit din fereastra Gențianei. Pocneș-

te lemnul și vuieste focul în sobă. E cald și susurul focului îți aprinde-n gând plâpânde amintiri din anii copilăriei.

Așteptăm florile dalbe. Când eram copii, venea Sabin Argint cu taraful lui. Și cânta de răsuna toată valea! Abia răzbăteau cu contrabasul prin troiene. Îl duceau pe rând în spate și îi prindea dimineața până colindau tot satul. Afară au adormit și stelele. La vecini se-aude o oaste cântând, sunt vreo treizeci de cântători, dar cântă altceva! Eu vreau să ascult florile dalbe, acesta este colindul nostru! Îl ascult de o jumătate de secol! Și este atât de frumos! Am stat până spre miezul nopții, apoi mai spre dimineață, dar nu au mai venit lăutarii. În această iarnă, la porțile noastre nu s-au mai auzit glasuri de vioară cântând florile dalbe. Poate-au obosit

și nepoții vestitului lăutar de la noi. Alții nu mai sunt. Și așa ne-a prins dimineața Crăciunului, fără colind...

Și-a fost zi mare apoi. Ne-am revăzut cu toții la masa încărcată cu bunătați. Mulțumiți și bucuroși de viață! Cum se spune, de Crăciun, cu voie bună și speranță întru mai bine! Sărbătoarea nu a fost chiar plină. Parcă ne-a lipsit ceva. Pe la prânz, a trecut peste grădini un val de fulgi mărunți și timizi. Credeam că viscolul adusesse iarna iar în sat. Ninsoarea s-a pierdut repede în nesfârșirea cerului întunecat. A fulguit în mare grabă, ca un gând, ca o părere! Nu știm ce să credem, poate nu ne mai recunoaște iarna, să revină la noi!

Am tot așteptat apoi, zi de zi. Și de Anul Nou! Și de Bobotează! Nu a fost nici ger, să crape pietrele! A plouat cu zgârcenie, să fie pomii udați și nițel încărcăți! Și de Sfântul Ion am așteptat! Se numără zilele și nu avem bucuria semnelor de belșug pentru acest an. Nu vrem să fim descumpăniți! Așteptăm și acum să ningă. Zăpezile sunt din ce în ce mai aproape de colinele satului. Dar, cine le oprește să vină la noi?

Se vede că ninge sus, în golul alpin, pe vârfuri de munți și grindărașe de stâncă, pe răsăriri de plai, peste păduri cu frunți la cer. Nu se spune că ninge și-n sufletul nostru. Și ninge mereu, dar cu mult dor de iarnă! Cu mult dor de viață!

*(fotografii ale autorului)*





**Gelu BIRĂU**

# Restituiri necesare Ion Carabatescu

**M**emoria oficială este atât de nedreaptă cu Ion Carabatescu încât am simțit nevoia unui astfel de restituție. Și asta pentru că am avut bucuria să vin în contact cu multe informații interesante privind-l pe fostul om politic, dar și obligația morală față de constructorul involuntar și inspirat al sediului Băncii Naționale de la Târgu Jiu.

Deși proiectele privind înființarea unei bănci de emisiune au fost numeroase în Principatele Române, acest lucru a devenit posibil abia în anul 1880 după obținerea independenței. Activitatea acestei instituții a început atât la nivel central cât și în teritoriu (sucursale și agenții) în sedii închiriate. Primele sucursale au început să funcționeze în 1881, iar agențiile din 1890.

După ce și-a construit sediul central, actualul palat vechi (dat în folosință în 1890), Banca Națională a ridicat, pe un singur nivel, sediile sucursalelor din Iași, Galați, Brăila și Craiova (1886-1888). Astăzi se mai păstrează în forma inițială clădirea din Brăila. La Iași clădirea a fost distrusă de bombardamente în 1944 și reconstruită după alte planuri, la Galați clădirea vechea fost afectată de un incendiu în 1928 și, cu ocazia reparațiilor, i s-a mai adăugat un nivel, iar la Craiova sediul a fost extins cu un corp nou, pe două niveluri, în anii 1955-1957. Menționăm că la Brăila activitatea s-a desfășurat între anii 1940-1955 în alt sediu<sup>1</sup>, iar în perioada 2000-2010 agenția a fost desființată și o parte din spațiu închiriată unei bănci comerciale. Și la Craiova activitatea sucursalei s-a mutat în alt sediu în perioada 2015-2017.

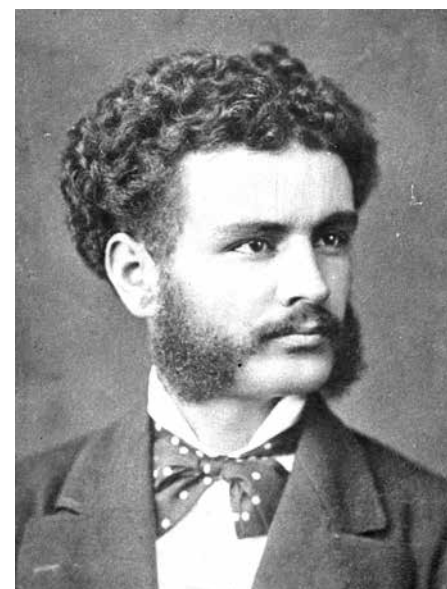
Pentru agențiile înființate după 1890 s-au cumpărat sedii deja construite de oameni bogați. Așa s-a întâmplat și la Târgu Jiu (agenție înființată în 1898 și devenită funcțională în 1899) unde impunătoarea casă Iancu Carabatescu, zidită în anul 1896, se potrivea perfect. Aici este

<sup>1</sup> Costache, Brândușa, Sucursalele de la gurile Dunării: Galați și Brăila, Simpozionul de istorie și civilizație bancară "Cristian Popișteanu", vol.8, pag. 52, 55.

singura clădire de agenție, din țară, unde se desfășoară activitatea Băncii Naționale, neîntrerupt, din anul 1901. Toate celelalte agenții ale Băncii Naționale funcționează în clădiri mult mai noi, ori s-au înființat după 1918 (Transilvania) și, ca atare, activitatea neîntreruptă în același spațiu este sub un secol.

Este aproape sigur că acest interesant "Cara" (asemenea celui mult mai celebru, "Cara".da Eugeniu) și ctitorul Băncii Naționale s-au întâlnit fie la București după 1876 când Ion Carabatescu era deputat, fie la Târgu-Jiu când era prefect și a vândut băncii casa, fie după 1903 când s-a stabilit în capitală. Mai ales că aveau un foarte important punct comun: familia Brătianu. Carada era sfteticul Brătienilor, aproape un membru al familiei, locuind multă vreme chiar în casa marilor liberali, Carabatescu, și el liberal, era foarte bun prieten cu Ioan C.Brătianu și apoi cu Ionel I.C. Brătianu.

Ion Carabatescu a lăsat zestre orașului această clădire superbă, una dintre cele mai frumoase construcții de la sfârșitul secolului XIX (1896) într-o perioadă de evident avânt edilitar al urbei de pe Jiu, în suprapunere fericită cu mandatul său de prefect al județului Gorj. În anul 2012 s-a început restaurarea sediului vechi al agenției, Casa Iancu sau Ion Caraba-



*Ion Carabatescu (1847-1920), avocat și om politic gorjean*

tescu cum este trecută pe lista monumentelor de patrimoniu, și, totodată, am pornit cercetarea privindu-l pe fostul proprietar. Lucrările de restaurare s-au terminat la 31 mai 2013, cercetarea va mai continua.

Primele date oficiale despre proprietățile sale apar în cea mai veche și cuprinzătoare hartă<sup>2</sup> a urbei noastre, "Planul orașului Tergu Jiul, elaborat după situațiunea stradelor din anul 1877", autorul, neidentificat, fiind în mod cert un specialist. În această hartă apare un prim teren al lui Ion Carabatescu în strada Putna, astăzi strada Traian, pe unde se află începutul străzii Vasile Alecsandri, eventual actualul sediu Romtelecom. A doua proprietate pe numele său, reprezentând teren și trei clădiri, o regăsim tot în zona centrală mărginită de intersecția străzilor Cuza Vodă și Centrală de atunci. În zilele noastre acest teren este parcul Tudor Vladimirescu unde se află și statuia conducătorului revoluției de la 1821. Așadar, cu câțiva ani înainte, Ion Carabatescu era deja un om bogat, realizat profesional și social. Numele său nu pare a avea, deloc, legătură cu marile familii de boieri gorjeni pentru a justifica ascensiunea sa materială și profesională. În schimb personajul are. O parte a misterului a fost descifrată de mărturisirea lui Constantin Enășel<sup>3</sup> referitoare la istoricul casei Tătărescu de la Poiana-Rovinari, transferată în arealul muzeului etnografic de la Curtișoara. Acesta spune: "Nae Carabatache a avut ca urmaș pe Ion Carabatescu, copil adoptiv. Om politic. Fost avocat, prefect al județului Gorj în partidul liberal." Destinul lui Constantin Enășel însuși este dramatic, construit ca și cum ar fi trebuit să înregistreze cineva și să transmită întâmplările vremii. El amintește cum bunicul său Nicolae Enășel a fugit în anul 1853 din satul Bălăcești ca să scape de armată și a fost ascuns

2 Document aflat în arhiva Muzeului Județean de Istorie

3 Enășel, Constantin, Informațiuni asupra clădirei din satul Poiana-Rovinari fostă proprietatea Gheorghe Tătărescu, document aflat în arhiva personală dr. Vasile Marinou



Zamfir Pârăianu (1818-1866). Sursa: Arhiva personală Maria Vasiliu-Bolnavu

în șira de paie de Nae Carabatache, boierul care nu a permis puterii să-l caute. Astfel Nicolae Enășel a rămas definitiv în Poiana, s-a căsătorit și avut patru copii, ultimul fiind tatăl povestitorului nostru. Datele oficiale ulterioare confirmă apartenența lui Ion Carabatescu la partidul liberal și prietenia acestuia cu familia Brătianu mai ales cu Ion I.C. Brătianu. Să revenim. Ion Carabatescu s-a născut în anul 1847. Am aflat, la început, indirect acest lucru din documentele recensământului de la 1899 care atestă faptul că în strada Grivița la nr. 7 locuiau Ion Carabatescu de 52 de ani, Polina soție, de 38 de ani, Nicolae, fiu, de 18 ani, student, Angela, fiică, de 19 ani și Sabina, fiică de 14 ani. Ulterior am constatat că nu toate informațiile legate de aceste vârste sunt exacte<sup>4</sup>.

În anul 1873, după ce și-a definitivat studiile în drept la Paris, a obținut licența și s-a înscris ca avocat de profesie pe tabloul<sup>5</sup> aflat la tribunalul Gorj. Tocmai potrivit pentru a fi ginerele unui om bogat.

Căsătoria sa cu Păuna (Polina, Paulina) Pârăianu, una dintre ficele boierului Zamfir Pârăianu, îi aduce un plus considerabil de bogăție și

4 SJAN Gorj - Fond Primăria Târgu-Jiu

5 Ion Duguleanu - Târgu-Jiu. Case. Oameni. Destine, Ed. Măiastra, Târgu-Jiu 2014, pag. 178

prestigiu. Zamfir Pârăianu<sup>6</sup> se trăgea dintr-un vechi neam de boieri gorjeni unul dintre înaintașii lui fiind Hamza Pârăianu, ban al Craiovei la 1603, descendent din Danciu Pârăianu – Zamona<sup>7</sup>,<sup>8</sup> și el ban al Craiovei la 1480 pe care Matei Basarab, care se înrudea cu Pârăienii, îl numea "boier de la întemeiere țării". În anul 1848 când a organizat la mănăstirea Polovragi Adunarea revoluționarilor era subprefect iar apoi a fost deputat, prefect al județului în anul 1861 și primul președinte al Consiliului Județean Gorj în perioada 1864-1865.

În pisania bisericii Sfinții Împărați Constantin și Elena din Târgu-Jiu la ctitori este trecut și numele lui Zamfir Pârăianu alături de alți oameni bogați ai orașului. A avut trei băieți și cinci fete. Dintre acestea, Polina va deveni soția lui Iancu Carabatescu. Era decedat însă în anul 1874 la nunta Polinei. Cel mai credibil dintre documentele oficiale privindu-l pe Zamfir Pârăianu

6 Leca, Octav-George, Familii boierești române: istoric și genealogie, București, 1899, pag. 386-389. În studiile dedicate acestei familii precum și în documentele oficiale am găsit numele ortografiat Pârăianu, Pârăianu, Pârăianu sau Pârăeanu. Pe fotografiile din arhiva familiei se scrie Pârăianu  
7 Const. V. Obedeanu-Danciu Pârăianu, Arhivele Olteniei, nr. 7-1928, pag. 118-120  
8 Alexandru Ștefulescu, Polovragii, Tipografia N. D. Miloșescu, Târgu-Jiu 1906, pag. I-III



Sevastița Pârăianu, născută Frumușanu (1824-1912).

Sursa: Arhiva personală Maria Vasiliu -Bolnavu



*Paulina (Păuna, Polina) Carabatescu  
născută Părăianu (1855-1924).  
Sursa: Arhiva personală Maria  
Vasiliu-Bolnavu*

este "Actul de încetare din viață"<sup>9</sup> întocmit la data de 30 iulie 1866 de ofițerul stării civile din Târgu-Jiu din care rezultă că domni Costache Părăianu din Voinicești și Ahile Crăsnaru au declarat moartea lui Zamfir Părăianu în vârstă de 45 de ani, fiul lui Raducan Părăianu și al Ilinței, la data de 29 iulie 1866, în casa din strada Centrală, suburbia albastră. În acest document numele este ortografiat Părăeanu.

Ion Carabatescu a primit drept zestre a soției sale moșia Petrești-Vărsături și probabil terenul și casele din strada Industriei. Într-astfel în lumea bună, mama soției sale, Sevastița făcând parte din familia Frumușanu ai cărei reprezentanți îi vom regăsi în viața publică ocupând funcții importante respectiv prefect, primar al orașului Târgu-Jiu, senator, deputat, etc. Actul de moarte<sup>10</sup> nr.210/1912 spune că Sevastița Părăianu din părinți Dinu și Stanca Frumușanu a murit la data de 13 noiembrie în Târgu-Jiu.

Din actul de căsătorie<sup>11</sup> nr 13 din 25 mai 1874 aflăm cele mai credibile

9 SJAN Gorj - Fond Primăria Târgu-Jiu, Registre de stare civilă, dosar 227/1866 pag.110  
10 SJAN Gorj - Fond Primăria Târgu-Jiu, Registre de stare civilă/1912  
11 SJAN Gorj - Fond Primăria Târgu-Jiu, Registre de stare civilă/1874

date oficiale privind-i pe Ion și Paulina Carabatescu. De aici constatăm că el s-a născut în anul 1847, luna noiembrie în localitatea Romanești, părinții săi fiind Constantin și Elena Carabataiche decedați la data căsătoriei. La ofițerul stării civile, tânărul funcționar a fost însoțit de unchiul său Nae Carabataiche, domiciliat în Rovinari. Așadar nu rezultă explicit că îi era tată adoptiv (probabil acest lucru s-a petrecut după aceea), observăm, însă, că deja avea numele schimbat ceea ce s-a întâmplat, probabil, în timpul studiilor. Translatarea era destul de simplă de la Carabataiche (transcris și Carabataiche de funcționarii publici) la Carabatescu. De asemenea putem concluziona că era nepot de frate deci făcând parte din ramura paternă a familiei sale. Din păcate în actul de moarte<sup>12</sup> nr.5 din 11 aprilie 1889 al lui Nae Carabataiche "mort alaltăieri" în comuna Rovinari nu sunt trecute și numele părinților săi. În anul 1895 actul nr.10 privind "moartea"<sup>13</sup> Ilinții Carabatescu, din părinți necunoscuți, de ani 81 "căsătorită cu Nae Carabatescu din cătunul Poiana", observăm că deja Elena (Elenca, Ilinca) dar și soțul său erau identificați după numele fiului adoptiv, evident foarte cunoscut în calitate de parlamentar și prefect. Faptul că nu se știau părinții lor nici

12 SJAN Gorj - Fond Primăria Rovinari, Registre de stare civilă/1889

13 SJAN Gorj - Fond Primăria Rovinari, Registre de stare civilă/1895



*Casa Tătărescu de la Poiana fostă Carabatescu  
reconstruită în muzeul de la Curtișoara*

de martori, nici de autoritățile civile poate sugera ideea că veniseră din altă parte ori funcționarii au neglijat pur și simplu acest aspect.

Originea numelui pare și ea acoperită de mister. Plecând de la rădăcina "cara" putem avansa ideea că au fost negustori aromâni sau greci veniți ca mulți alții din Macedonia, existând în zonă familii cu nume asemănătoare (Karabatis, Karabati-kis, Karabataes de origine grecească, Karabatici de origine sârbă). În lucrarea "Dacoromania: Buletinul Muzeului Limbei Române, 1921/122" pag. 899 apărută la Cluj sub conducerea lui Pamfil Șeicaru se afirmă că numele "Carabatescu" ar fi de origine turcă de la cuvântul "karabat" care înseamnă rață.

Despre soția sa Paulina aflăm, din același act de căsătorie, că se născuse în anul 1855 la Târgu Jiu ca fiică a lui Zamfir Părăianu, decedat la data căsătoriei și a Sevastiței care o însoțea. O altă dată nu pare rezonabilă pentru că la data căsătoriei (1874) trebuia să aibă cel puțin 18 ani pentru a nu fi necesare alte formalități.

Cei doi tineri locuiau în Târgu Jiu iar martori la căsătorie au fost Athanase Moscuna, Taiche Socolescu, Pavel Stănescu și celebrul general Gheorghe Magheru, la venerabilă vârstă de 72 de ani.

Să ne întoarcem însă la familia paternă a lui Ion Carabatescu (Carabatache) ale cărei origini nu par a fi

nicidecum oltenești. În secolele 19 și 18 găsim destul de rar acest nume în Gorj și Vâlcea dar și în București. Despre Nae Carabatache (1818-1889) știm că a trăit la Poiana–Gorj pe moșia sa în vestita culă obținută prin cumpărare sau moștenire. Despre cula Carabatache sau cula din Poiana din Vale<sup>14</sup> se spune că ar fi existat în jurul anului 1805. De fapt în această zonă ca și în tot Gorjul existau vestitele cule, case tip fortificație cu trei sau patru nivele utilizate de moșnenii locali pentru supraveghere, alarmare și apărare împotriva atacurilor turcești. Constantin Enășel spune că ar fi existat la 1840 fără a furniza izvoare<sup>15</sup>. La Poiana–Gorj existau două astfel de cule și una la Rovinari. Despre una dintre ele, tradiția locală consemnată în lucrări de specialitate spunea că ar fi aparținând lui Scarlat Carabatache, cealaltă fiind atribuită neamului Poenarilor, ridicată în jurul anului 1790<sup>16</sup>.

El avea o avere rezonabilă care îi oferea dreptul de a fi pe lista alegătorii primari din Plasa Jiu, la anul 1862, cu un venit anual de 105 galbeni aur<sup>17</sup>. Pe același Nae Carabatache îl întâlnim în 1878 pe o listă de subscripții pentru armată, cu o vacă. Neavând moștenitori el i-a lăsat întreaga avere de la Poiana lui Ion Carabatescu, acesta sporind-o și modernizând-o în anii de prosperitate. În 1919 acesta a vândut casa și terenurile<sup>18</sup> nepotului său Gheorghe Tătărescu. Despre această proprietate C. Enășel afirmă: după ce a cheltuit banii obținuți din vânzarea moșiei Petrești-Vărsături, Ion Carabatescu” s-a retras la moșioara de 30-40 ha arabile din Poiana. A reparat casa tatălui său, a făcut parcul care este acum. A făcut movila de la nord de casă, din piatră

de munte pe care a plantat circa 10 brazi aduși cu pământ și mari de 7-8 metri înălțime iar câțiva i-a plantat la sud de casă, sălcii plângătoare, 7 pogoane de vie, viță nobilă, 7 pogoane nuci. A captat apa care curgea prin curte și a construit o cișmea cu trei țevi precum și alte îmbunătățiri”. După 1990 clădirea după cum fusese ea transformată, casa muzeu făcută de meșterul Mogoș și biserica, aflate în pericol de distrugere din cauza exploatărilor de lignit, au fost strămutate cu acordul Sandei Tătărescu Negroponte în muzeul de la Curtișoara.

Este limpede de acum că la Rovinari (Poiana) era moșia Carabateștilor inclusiv cula aflată în ruine la 1900. Din monografia raionului Târgu-Jiu<sup>19</sup> realizată în 1964 aflăm că aici a început în anii 1916-1917 de către ocupantul german exploatarea lignitului din mina Rovinari. Ulterior această mină a ajuns o uriașă exploatare de suprafață care a înghițit pur și simplu dealurile și terenurile și a determinat mutarea conacului Tătărescu la Curtișoara. De asemenea din actul de vânzare-cumpărare din 1919 dintre Carabatescu și Tătărescu rezultă informații interesante despre zăcămintele de cărbune aflate acolo și despre modul de exploatare.

În catagrafia boierilor<sup>20</sup> din Gorj întocmită pentru anul 1831 îl găsim la categoria fiu de boieri și pe un anume Scarlat Carabatache cu un venit de 500 de lei. Potrivit acestui document însușit la vremea respectivă de autorități<sup>21</sup>, respectiv de Adunarea Obștească a Țării Românești, Scarlat Carabatache avea peste 30 de ani. Era probabil tatăl lui Nae Carabatache și al lui Constantin Carabatache deci bunicul lui Iancu Carabatescu. O confirmare suplimentară a acestei supoziții o găsim în documentele oficiale din anul 1847 unde la rubrica ”fiu de boieri, nepoți și strănepoți rămași neînscrisi în catagrafi” îi aflăm pe Cos-

tache Scarlat Carabatache și pe Nicolae frate-său cu locuință în Poiana. Ținând cont de rangul acestora și de localitatea în care trăiau aceștia nu puteau fi decât fiii lui Scarlat, în mod evident și el așezat în zonă înainte de 1800 cu un număr considerabil de ani. O posibilă ramură a familiei o regăsim la Râmnicu-Vâlcea: Ștefan Carabatache, contributor ”în ajutorul săvârșirii pavilionului susținerea grădinii publice” în anul 1862 cu 63 de lei<sup>22</sup> și primar al orașului în perioada 1869-1875<sup>23</sup>. De asemenea Costache Stanciovici vorbește în amintirile sale despre revoluția de la 1848, publicate de Al. Ștefulescu în Istoria Târgu-Jiului, de elevul său Sărbănică Carabatache din Râmnic<sup>24</sup>. Despre Ștefan Carabatache mai aflăm din Monitorul oficial al anului 1881 că era căsătorit cu Masînca Carabatache și că aveau mari probleme din cauza unor credite ipotecare neachitate la timp<sup>25</sup>. În anul 1899 citim în aceleași publicații că Masînca avea proprietăți în județul Vâlcea respectiv vii pe Dealul Drăgășanilor. Interesant este faptul că acum și ea se numea Carabatescu. Este posibil să fi luat acest nume și determinat de eventuala sa rudenie cu importantul om politic din Gorj, Ion Carabatescu. Ori, mult mai probabil, din nevoia firească, la modă, explicabilă în acele vremuri, de românizare a numelui, mai ales după revoluția lui Tudor Vladimirescu și închiderea epocii fanariote..

Cea mai veche dintre consemnări a numelui astfel ortografiat am găsit-o în lucrarea lui Nicolae Iorga despre Cantacuzini. Savantul vorbește acolo de Dumitrache Ruset fiul lui Grigore Ghica Vodă căruia în Vălahia, în secolul XVIII, i se spunea și Carabatache<sup>26</sup>.

14 Atanasescu Iancu, Grama Vasile, Culele din Oltenia, Ed. Scrisul Românesc, Craiova 1974, pag. 124, 173

15 Ibidem 2

16 Atanasescu Iancu, Grama Vasile, Culele din Oltenia, Ed. Scrisul Românesc, Craiova 1974, pag. 121-124

17 Monitorul Oficial din data de 4 ianuarie 1862, pag. 10

18 SJAN Gorj - Fond Tribunalul Gorj, Registre de transcriptiuni/1919

19 Ziarul ”Gorjeanul”, iulie 2013

20 Analele Parlamentare ale României, Tomul 2. pag. 168

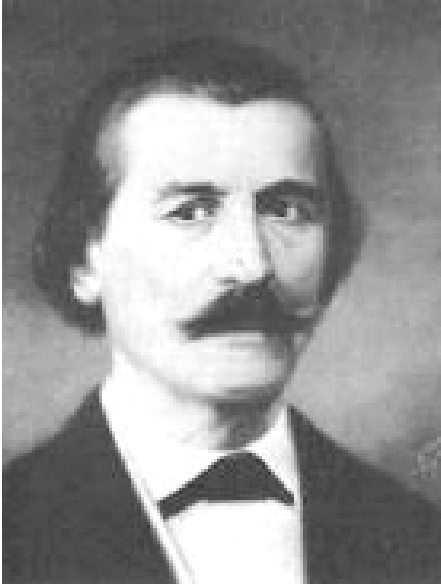
21 Analele Parlamentare ale României, Tomul 14. pag. 750

22 Davila, Carol, Note și documente relative la Azilul Elena Doamna, București 1870, pag 57  
23 www.istorielocala.ro; Curierul de Vâlcea/25.08.2012

24 Ștefulescu Alexandru, Istoria Târgu-Jiului, Tip. N. D. Miloșescu, 1906. pag. 315

25 Monitorul Oficial al României din 08 martie 1881

26 Iorga, Nicolae, Despre Cantacuzini, București, 1902, pag. 397



*Gheorghe Magheru(1803-1880),  
comandant în armata lui Tudor  
Vladimirescu, general gorjean  
pașoptist, mason în societatea secretă  
"Frăția" deputat de Gorj în Divanul  
Ad-hoc în 1857*

Ion Carabatescu studiase dreptul, era avocat și ca atare îndeplinea condițiile, inclusiv de vârstă, pentru a fi ales în Parlamentul României.

Începând cu anul 1875 aflăm primele lucruri importante despre activitatea politică a lui Ion Carabatescu. La începutul aceluiași an liberalii, furioși peste măsură pe guvernarea conservatoare, au decis să se organizeze de așa natură pentru a câștiga alegerile. Astfel reprezentanții lor de seamă au hotărât să se constituie într-un comitet electoral. Pentru a-și face cunoscute opțiunile au înființat și ziarul "Alegătorul liber" cu apariții joia și duminica al cărui prim număr s-a tipărit în 23 ianuarie. Profesiunea de credință a ziarului respectiv o reprezenta manifestul către alegători publicat pe prima pagină și semnat între alții de Dimitrie Brătianu, Dimitrie Sturdza, Eugeniu Stătescu, Iona Câmpineanu. În ziarul "Alegătorul liber" apărut la 14 martie 1875 găsim informații privind începutul vieții politice a tânărului avocat. Astfel în acel an după modelul "fraților" de la București, la 23 februarie se constituie "Comitetul Liberelor Alegeri din județul Gorjiu" format din 11

membri dintre care Dumitru Pleșoianu era președinte, Grigore Săftoiu-vi-cepreședinte iar Ion Carabatescu și Athanasie Moschuna, secretari.

Toți membrii comitetului au semnat un apel în care explicau rolul acestuia, respectiv supravegherea ca alegerile să se desfășoare în mod liber și democratic și obligația de a promova, înlesnindu-le alegerea, pe acei senatori și deputați demni și capabili a face legile bune și a le desface pe cele rele. Este un adevărat manual de bună practică electorală la fel de valabil și astăzi.

Membrii acestui comitet în special Francisc Milesu<sup>27</sup> și Ion Carabatescu organizau întruniri ale alegătorilor din colegii în sala "Teatrului Milesu" din strada Unirii unde se discutau problemele legate de calitățile și obligațiile cetățenești ale viitorilor aleși în Adunarea Națională. Aceste întruniri erau prezidate de "venerabilul d. General Gheorghe Magheru, veteranul luptător pentru libertățile publice asistat de secretari care reprezentau noua generațiune"<sup>28</sup>. Sunt convins că toate aceste întruniri erau dominate de spiritul național și patriotic al vremii, hrănit de experiența atrăgătoare a lumii occidentale pe care mulți dintre ei o trăiseră personal, mai ales la studii.

De altfel în anul 1876 din același ziar apărut în 16 iunie aflăm că alegerile în Colegiul III din Gorj pentru Camera Deputaților din data de 7 iunie fuseseră câștigate de Iancu Carabatescu care se angajase pe "onoarea și conștiința sa" la îndeplinirea unui amplu program impus de majoritate electorilor, document semnat și lăsat în păstrarea bătrânului comerciant Mitu Trandafir. Acest program este atât de interesant încât trebuie redat integral. Multe dintre puncte ar putea fi un exemplu consistent pentru politicienii de azi. Programul nu era izvorât din proiectele și ideile candi-  
<sup>27</sup> Despre Franz Milesu se spune că ar aparține tot familiei izvorâte din Danciu Părăianu-Milesu, cf. lui Leca, Octav-George, Familii boierești române: istoric și genealogie, București, 1899, pag. 386-389  
<sup>28</sup> Alegătorul liber, Anul II, Nr. 194 din 31 mai 1876

datului ci construit de conștiința colectivă a comunității, concretizate de comitetul local al liberelor alegeri.

Așadar alegătorii din colegiul III din urbea Târgul-Jiului au formulat dorințele lor în 21 de capitole cu caracter politic și democratic general și trei capitole privind orașul Târgu-Jiu.

Chestiunile care priveau țara sunau cam așa<sup>29</sup>:

"1. Să insiste ca voturile legilor și a oricărei propuneri să se facă cu apel nominal, afară de chestiuni de persoană.

2. Deputatul să nu primească sau să intervină a lua în antrepriză, moșii cu arendă și funcțiuni ale Statului.

3. Deputatul să nu primească a i se patrona candidatura la guvern.

4. Să ceară respectarea Constituției.

5. Să se opună împământării în România.

6. Să ceară imperioasă legea pentru responsabilitatea miniștrilor.

7. Să stăruie pentru legea inamovibilității și stabilității funcționarilor.

8. Să stăruie pentru darea în judecată a miniștrilor și funcționarilor ce au sfetărit bani publici.

9. Să intervină pentru desființarea armatei permanente și organizarea legii milițiilor, fortificând țara pe tărâm economic.



*Eugeniu Stătescu(1836-1905),  
avocat și om politic, ministru liberal,  
președinte al Senatului*

<sup>29</sup> Ibidem 26



Foto: Iuliu Moisil

10. Să intervină pentru formarea unei legi prin care nu numai să se dea protecție dar și să se încurajeze industria locală, agricultura și comerțul.

11. Să stăruie pentru modificarea legii penale, în conformitate cu Constituția, desființând arestul preventiv în materia politică și de presă.

12. Să intervină pentru desființarea legii comunale și județene, susținând descentralizarea, înscrisă în Constituție.

13. Să susțină aplicarea riguroasă a învățământului obligatoriu, înființându-se școli atât în comunele urbane, cât și în cele rurale, susținând școli profesionale și de meserii.

14. Să susțină desființarea legii licențelor asupra băuturilor spirtoase și înlocuirea ei cu un alt sistem de dări care să nu lovească comerțul.

15. Să avizeze modificarea legii monopolului tutunului, înlocuind golul prin impozite asupra tutunurilor străine și patente profesioniștilor, ajutând și încurajând cultura locală, sau cel puțin, dacă nu va fi posibil atunci să se avizeze a se cere executarea ei în sensul de a proteja cultura indigenă.

16. Să stăruie pentru modificarea legii tocmelii agricole în armonie cu regulile dreptului comun.

17. Să stăruie pentru înființarea legii fixării maxime la prețul învoielii agricole pe moșiile Statului.

18. Să stăruie pentru împrumutarea în surșă pe moșiile Statului, conform legii rurale.

19. Să stăruie pentru modificarea legii prestațiilor având de normă localitatea.

20. Să stăruie pentru modificarea legii timbrului.

21. Să stăruie pentru echilibrarea bugetului statului, bazată pe veniturile reale ale țării, fără a se mai recurge la noi dări sau împrumuturi.”

La toate aceste principii se adăugau cele trei dorințe pentru oraș formulate astfel:

”I. Va stăruie a se da acestui județ căile de comunicație cu alte orașe cu care se învecinește.

II. Va stăruie ca să ni se deschidă cât de curând comunicația cu Austria, prin munți, la Petroșeni.

III. Va stăruie pentru canalizarea Jiului până la urbea T. Jiului, pentru care județul a și făcut și șoseaua națională pe albia Jiului din orașul Târgu-Jiului până în apa Gilortului.”

Nerespectarea acestui document însemna renunțarea la calitatea de deputat.

Documentul a fost semnat de cei 73 de alegători și de Ion Carabatescu. Candidatul Ion Carabatescu semnează acest angajament la data de 6 iunie 1876 iar în ziua următoare este și ales deputat.

Și pentru ca totul să fie transparent, programul a fost dat publicității. Se observă în toată această febrilă activitate patriotică și civică spiritul masonic al mentorului tinerilor alegători, venerabilul general Gheorghe Magheru.

În legislatura începută în 20 iunie 1876 Camera Deputaților îi alege în mod provizoriu pe Gheorghe Magheru, președinte și Ion Carabatescu, I. Villacrose, D. Ghica, Florea Aluneanu- secretar (cel mai vârstnic și cei mai tineri) iar ulterior, președinte pe C.A. Rosetti și secretar pe Ion Carabatescu<sup>30, 31</sup> alături de alți deputați între care și Mihail Burilleanu,

30 Nicolescu G.D., Parlamentul Român: biografii și portrete, București 1903, pag. 224  
31 Monitorul Oficial, nr 012 din 18 ianuarie 1877, pag.11



PRIMĂRIA ORAȘULUI TÂRGU-JIU

Foto: Iuliu Moisil

tatăl viitorului guvernator al Băncii Naționale, Dimitrie Burilleanu. Astfel, tânărul avocat reprezenta județul alături de alți trei deputați, Generalul Gheorghe Magheru, Franț (Frantz, Francisc) Milescu și Florea Aluneanu.



*Titu D. Frumușanu, născut la Târgu-Jiu în 1861, avocat, proprietar, ales prima oară deputat în colegiul I, județul Gorj în noiembrie 1895. Demisionează ulterior când a fost ales primar al orașului Târgu -Jiu<sup>32</sup>*

În cursul agitativului an 1877 era deputat al României. Știm că acesta e primul său mandat de parlamentar pentru că o altă variantă nu pare acceptabilă întrucât el era un tânăr liberal ambițios iar între 1871-1876 guvernarea a aparținut conservatorilor. Potrivit legilor acelor timpuri vârsta celui ales trebuia să fie de minim 25 de ani iar Ion Carabatescu îndeplinea condițiile abia la sfârșitul anului 1872. De fapt imediat după câștigarea alegerilor, liberalii au și constituit o comisie care să analizeze guvernarea conservatoare anterioară și care s-a încheiat cu propuneri de chemare în judecată a miniștrilor fostei puteri<sup>33</sup>. Așadar, Ion Carabatescu a făcut parte din Adunarea Deputaților în fața cărora Mihail Kogălniceanu a proclamat la 9 mai 1877 independența României. **A doua zi, pe 10 mai, regele** 32 Nicolescu, G. D., Deputatii nostri: Biografii și portrete: 1895-1899, pag.163  
33 Nicolescu G.D., Parlamentul Român: biografii și portrete, București 1903, pag. 230

a semnat actul care da putere de lege acestei decizii. Până în anul 1884 județul Gorj trimitea în Parlamentul României patru deputați aleși din patru colegii și doi senatori aleși din două colegii. Deputații în colegiile I și II se alegeau din rândul proprietarilor, în colegiul III un reprezentant al profesiilor libere iar în colegiul IV un reprezentant al țăranilor. În colegiile I și II de senatori se alegeau personalități din rândul proprietarilor. După modificările constituționale din 1884 se formau în fiecare județ trei colegii care trimiteau patru aleși în Camera Deputaților (colegiul I - doi deputați, colegiile II și III câte unul) și alte două colegii care trimiteau trei aleși în Senat (colegiul I - doi senatori, colegiul II-unul).

Ion Carabatescu a petrecut foarte mulți ani în Parlamentul României reprezentând județul alături de mari personalități ale locului sau ale vremii cum ar fi Gheorghe Magheru, P.S. Aurelian, Nicolae Bibescu, Dincă Schileru, Eugeniu Stătescu, Grigore Săftoiu, Theodor Moscu, Ion I.C. Brătianu și alții, totdeauna când liberalii erau la putere.

De fapt îl aflăm puternic implicat în viața politică a județului aproape trei decenii (1874-1902).

În 1877 îl regăsim chiar în funcția de secretar al diferitelor comisii din camera deputaților.

El a câștigat astfel alegerile pentru deputați în 1876, 1879<sup>34</sup>, 1884<sup>35</sup>, 1888<sup>36</sup> și 1891<sup>37</sup>. În anul 1892, la 1 februarie a pierdut alegerile pentru un loc de deputat<sup>38</sup> în colegiul I fiind depășit de Titu Maiorescu ales cu 165 de voturi față de cele 55 pentru Ion Carabatescu. În iunie 1893 avea ca și sigură<sup>39</sup> alegerea pentru Senat în colegiul I, fiind împiedicat în ultima clipă de intrarea în cursă a lui C. Danielescu ca reprezentant al guvernului. La vremea respectivă sistemul electoral (bazat pe electori) era mult 34 România liberă, nr. 0586/8 mai 1879  
35 Telegraful de București, nr. /3738 din 9 noiembrie 1884  
36 România liberă, nr. 3121/27 ianuarie 1888  
37 Monitorul Oficial, nr. 12/26 aprilie 1891  
38 Monitorul Oficial, nr. 240/2 februarie 1892  
39 Adevărul nr. 1553 din 17 iunie 1893

mai flexibil iar între alegerile generale, cele parțiale se realizau mult mai lejer. În intervalul amintit și Ion Carabatescu, un tip foarte activ de altfel, se mișca rapid în caruselul politic. Așa se explică mandatul lui foarte scurt de prefect din anul 1888. După ce câștigase mandatul de deputat își prezintă demisia pentru a fi prefect de Gorj însă imediat demisionează și guvernul său liberal condus de I. Brătianu iar Carabatescu rămâne pe dinafară spre hazul adversarilor politici și al jurnaliștilor<sup>40</sup>. Găsim de asemenea, destul de frecvent, în Monitorul Oficial sau diferite publicații, informații despre activitatea sa parlamentară.

În perioadele guvernelor liberale a fost numit prefect al județului Gorj<sup>41</sup> de trei ori:

- în perioada 18-26 martie 1888;
- în perioada 13 octombrie 1895-16 aprilie 1899;
- în perioada 17 februarie 1901-23 septembrie 1902.



*Ioan I.C.Brătianu, fiul cel mare al lui Ioan C.Brătianu. La algerile generale din noiembrie 1895 a fost ales deputat în colegiul I din județul Gorj cu 199 voturi din 247 de votanți.<sup>42</sup>*

Cât timp nu făcea parte din legislativul țării, Ion Carabatescu exercita funcția de avocat conform pregătirii sale de bază reprezentând la bară

- 40 Telegraful de București, nr. 4714/22 martie 1888
- 41 SJAN Gorj - Fond Prefectura Gorj, Dosar 1/1874 - 1949
- 42 Nicolescu, G. D., Deputatii nostri: Biografii și portrete: 1895-1899, pag. 162



*Casa Ion Carabatescu, sediul Agenției Târgu Jiu din anul 1899. În centrul imaginii se află D.A.Sturdza, prim-ministru, înconjurat de Titu Frumușanu, I. Carabatescu și I.I.C.Brătianu.*

*Foto: Iuliu Moisil Sursa, SJAN Dolj*

clienții bogați ai societății din care făcea parte. Din Anuarul Ministerului Justiției pe anul 1900, tabloul avocaților pentru județul Gorj, aflăm că își făcuse studiile la Paris iar din 1873 era magistrat<sup>43</sup>. După ce își vinde în 1901 proprietatea sa din Târgu Jiu, Băncii Naționale a României, se retrage o perioadă pe moșia de la Poiana și pleacă apoi la București unde primește în timpul guvernărilor liberale o serie de funcții.

Întâi este numit consilier la Curtea de Conturi (această poziție era ocupată deja în anul 1904 locuind pe strada Popa Tatu nr.57), apoi, în 1908, președinte al Consiliului superior administrativ la ministerul de interne<sup>44</sup> aparținând prietenului său Ion I.C. Brătianu, membru în Consiliul Superior al Agriculturii. Știm cu certitudine că în 1905 locuia în București, Aleea Nastasescu (?) pentru că în decembrie același an îi trimite scrisoare<sup>45</sup> lui Titu Frumușanu anunțându-l că a murit Eugeniu Stătescu, multă vreme parlamentar de Gorj și rugându-l să participe la funeralii

Legăturile de amicitie politică și personală dintre Eugeniu Stătescu și Ion Carabatescu erau îndelungate, ei

43 Anuarul Ministerului Justiției pe anul 1900, pag. 772

44 Monitorul Oficial al României, nr. 025 din 3 mai 1908

45 SJAN Dolj - Fond Titu Frumușanu

fiind multă vreme parlamentari liberali de Gorj. În perioada 1885-1902, Eugeniu Stătescu a fost cenzor<sup>46</sup> al Băncii Naționale a României unde deținea și 10 acțiuni ca fondator în 1880.

Din "Călăuza și planul orașului București" tipărit în anul 1910 ni se confirmă faptul că I. Carabatescu era președinte la Consiliul Superior Agricol și locuia pe Aleea Năsturel din București. La plecarea sa din Curtea de Conturi și instalarea înlocuitorului a beneficiat de un frumos discurs de apreciere din partea președintelui Ion Bălțeanu: "Nu cred de prisos, d-le consilier, de a vă aminti că aveți de îndeplinit o grea sarcină, căci sunteți chemat de a înlocui pe predecesorul d-voastră, d. I. Carabatescu, actualul președinte al consiliului administrativ superior, care a fost o podoabă a Curții de conturi. Acest înalt demnitar, în scurtul timp cât a fost în mijlocul nostru, ne-a lăsat cele mai plăcute amintiri, astfel că, prin plecarea sa se simte un gol în sânul Curții, pe lângă vioiciunea inteligenței, independența de caracter și erudițiunea sa, fostul nostru coleg mai avea o calitate foarte importantă, aceea a simțului datoriei, împins până la exces, și cred

46 Păunescu Cristian, Tone Mihaela, Istoria Băncii naționale a României în date, vol.I, Ed. Oscar Print, Buc. 2006, pag. 105, 299

că reproduc sentimentul acestei Curți, asigurându-l că se va bucura și de aci înainte ca și în trecut de stima și iubirea noastră"<sup>47</sup>

În această postură era Ion Carabatescu și în 1916 când la 23 august, Vintilă Brătianu, ministrul de război, îl numește președintele" Comisiunii pentru internați civili"<sup>48</sup> care funcționa în cadrul acestui minister de lângă Direcția de Statistică. Probabil de aici i s-a tras și arestarea de către trupele germane în perioada următoare, internarea la Săveni, deportarea în Bulgaria și evident deteriorarea sănătății. Mulțimea de adrese la care îl găsim pe fostul prefect arată că el locuia în case închiriate ori împreună cu unul dintre copiii săi.

Activitatea cea mai vizibilă pentru județul Gorj o reprezintă mandatele de prefect. În acel interval de timp 1895-1902 s-au petrecut modificări însemnate în înfățișarea orașului. În 1897, la 3 iulie, se inaugurasă oficial podul de fier peste Jiu, podul Ferdinand construit în perioada 1894/1897.

Pergamentul îngropat la temelia construcției are următorul conținut precizat de istoricul Alexandru Ștefulescu în lucrarea "Istoria Târgu-Jiului" apărută în 1906, poate chiar redactorul înscrisului.

„Anul mântuirii Una mie opt sute nouă zeci și opt luna lui August în două zeci și două zile așezatu-s'a peatra de temelie a palatului municipal al orașului Târgu Jiului în al XXXIII lea an al Domniei Majestății Sale, Regelui Carol I și al Majestății Sale Regina Elisabeta, al XXI lea al Independenței României, al XVII lea al Regatului Român, în prezența Alteții Sale Regale Principelui Ferdinand, în întâia vizită ce a binevoit a face orașului Târgu Jiului, vechiului târg al Țării Jiului, în veacul de mijloc al traiului Românilor în munți, în prezența tuturor autorităților civile, militare și eclesiastice, fiind Prefect

47 Monitorul Oficial al României, nr. 025 din 3 mai 1908, pag. 6

48 Mărmureanu, Bianca, Din istoria Războiului Întregirii. Internații civili străini, Rev. "Helis", Nr. 3/2011 Pag. 19

al județului I. Carabatescu iar Primar al orașului Titu D. Frumușanu.

Semnați: A. S. R. Principele moștenitor, Dl. I. I. C. Brătianu Ministrul Lucrurilor publice etc.”.

Primăria orașului (actuala prefectură) s-a terminat provizoriu în 1900.

Statuia lui Tudor Vladimirescu (operă a sculptorului gorjean Constantin Bălăcescu, stabilit la Milano) s-a dezvelit în noiembrie 1898 în parcul amenajat chiar pe fostul teren al lui Ion Carabatescu, colegiul cu același nume a început în 1896 și s-a inaugurat în 1898, iar în 1900 s-a construit tribunalul (actuala facultate de drept), etc. Presa din acea perioadă consemnează participarea prefectului Ion Carabatescu la inaugurări de acest tip. Este de subliniat faptul că, încă din anul 1884, Dincă Scheleru, în calitate de președinte executiv, și Ion Carabatescu, președinte de onoare al comitetului de inițiativă, au lansat un apel<sup>49</sup> emoționant gorjenilor pentru a strânge fondurile necesare realizării unei statui dedicate lui Tudor Vladimirescu.

În 1897, la inaugurarea oficială a podului de fier, au participat ministrul lucrărilor publice I.I.C. Brătianu și prim-ministrul D.A. Sturdza, cu un an mai târziu la 22 august 1898 prințul Ferdinand a fost în Gorj pentru a pune piatra de temelie la palatul municipal fiind însoțit de Ion IC Brătianu, ministrul lucrărilor publice, prieten apropiat al prefectului. Se pare că Ferdinand a dormit la Târgu Jiu chiar în casa cea nouă a prefectului (actualul sediu al băncii). Acel deceniu ultim al secolului al XIX-lea a însemnat mult pentru dezvoltarea edilitară a orașului și pentru efervescența lui culturală (înființarea muzeului în 1894, vizitele frecvente ale oamenilor importanți ai vremii cum erau Iorga, Coșbuc etc) bucurându-se în același timp sau tocmai de aceea de prezența în viața publică a doi oameni remarcabili: Titu D. Frumușanu, primarul urbei și Ion Carabatescu, prefectul județului.

În anul 1897 cei doi oameni politici liberali, avocați, rude (Titu Frumușanu era verișor al Polinei, soția lui Ion Carabatescu, tatăl primarului, Dumitru Take Frumușanu fiind frate cu Sevastița mama Polinei) și prieteni au fost gazde ale multor evenimente culturale care au lăsat și impresii puternice în presă.

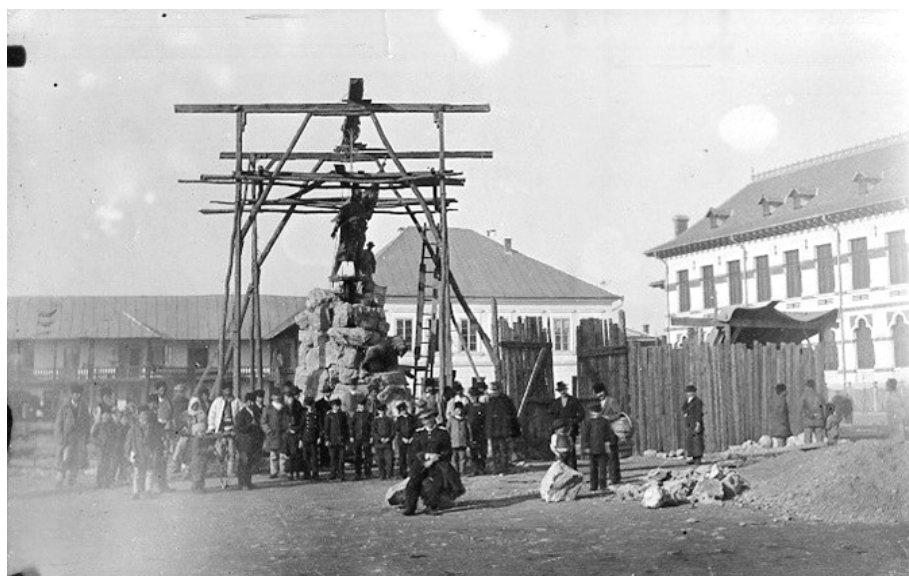
Tot în luna iulie (5-7) o delegație numeroasă de studenți împreună cu celebrul profesor Grigore Tocilescu au făcut o excursie la Turnu Severin și Târgu Jiu. În reportajele realizate la acea vreme se spune că studenții au fost să vadă și noul pod de fier. Apoi în luna septembrie (6-8) orașul a fost gazda congresului studenților universitar. Din ziarele vremii avem o mulțime de informații și impresii despre acest eveniment semnat mai ales de studentul Al. Antemirean în ziarul ”Epoca”. În vara și toamna aceluși an studenții au călătorit la Tismana, Bumbesti și Lainici.

O fotografie excepțională descoperită inițial în arhivele craiovene și apoi în arhiva Mariei Vasiliu este făcută chiar pe scările casei lui Ion Carabatescu (actualul sediu al băncii) în primăvara unuia din anii de cumpănă dintre cele două veacuri iar personajele acesteia par a spune că a fost realizată la un astfel de eveniment ori la o întrunire de natură politică. În acea fotografie este în

mod cert și proprietarul casei împreună cu cei trei copii ai săi Numa (student), fetele Angela și Sabina și soția, Paulina. Depistând în centrul imaginii pe liberalul Dimitrie A. Sturdza, prim-ministru, deducem că alături îi era în mod firesc Ion Carabatescu și primarul Titu Frumușanu pe care l-am identificat cu certitudine. Numa Carabatescu susține că această fotografie a fost realizată în 1899 la o întrunire politică din casa lui Iancu Carabatescu<sup>50</sup>. Evenimentele politice par a se lega în această perioadă astfel încât să dăm consistență datării acestei fotografii. Astfel în 14 februarie 1901 D.A. Sturdza devine prim-ministru, I.I.C. Brătianu preia Ministerul Lucrărilor Publice iar la 17 februarie Ion Carabatescu este numit prefect al județului Gorj. Nepoata de soră a lui Gheorghe Tătărescu, Maria Vasiliu-Bolnavu susține că în această fotografie istorică se află și adolescentul Ghiță Tătărescu, nepotul lui Iancu, viitor politician liberal de succes. Așadar o fotografie cu trei premieri (D.A. Sturdza, I.I.C. Brătianu și Gheorghe Tătărescu)

Dar pentru el însuși și, din fericire, pentru Banca Națională a României, realizarea cea mai importantă o reprezintă construcția casei din strada Grivița astăzi strada Geneva nr.4 devenită prin cumpărare în decembrie

50 Ion Hobeau, Vertical 29 octombrie 2013



Lucrările de montare a statuii lui Tudor Vladimirescu în noiembrie 1898.

Foto: Iuliu Moisil. Sursa, SJAN Bistrița -Năsăud



*Max Culcer și Numa Carabatescu  
Sursa: Lucrarea "Chipuri din bătrâni",  
Gabriel Culcer, Ed. Idea și Gloria,  
Cluj-Napoca 2013, pag.370*

1901 sediul Agenției Târgu Jiu. Zidirea efectivă s-a făcut ușor în avans față de palatul comunal (actuala primărie). Dimensiunea clădirii, funcția proprietarului și ritmul de lucru din epocă ne fac să credem că lucrările s-au terminat chiar în anul 1896. În scrisoarea de ofertă<sup>51</sup> trimisă guvernatorului chiar Ion Carabatescu face prima descriere amănunțită a clădirii:

“Domnule Guvernator,

Pentru localul propriu al sucursalei ce aveți în acest orașiu, am onore a ve oferi să ve vând casele ce am în Tâgu Jiu, situate în strada Grivița nr. 7, cu siliștea lor avend la fațada din acea stradă, 32 metri latul, iar lungul de 58 metri, împrejmuită cu grilaj de fer bătut înalt de un metru pe postament de beton de ciment coperit cu peatră cioplită înalt de 60 centimetri. Corpul principal al acestor case are 22 metri fața și 24 metri pe laturi, se compune din noue camere spațioase, din care la mijloc o sală de 7 metri pe 14 metri cu înălțime de 5 metri, deosebită, o cameră cu instalațiuni de bae, două camere cu closete și un vestibul, sub sol două pivnițe.

Toată clădirea este din zid, cu temelii din beton de ciment, iar soclul nalt de un metru și 50 centimetri, este

în peatră cioplită, coperișul de fer. Toate camerele sunt pe bolți de zid și pardosite cu parchet de stejar, tencuite cu gips, zugravit în ulei cu tavanele în muluri și sobe de faiență fină.

Dependințele construite de zid coperite cu fer să compun din trei camere, un garaj de patru cai și remisă de trăsuri.

Prețul cu care ofer să ve vând acest imobil, ce nu este afectat cu nici o sarcină este de lei 80 mii.

Dacă acceptați această ofertă, ve rog să bine voiți a me înconoscința spre a ve pune la dispoziție planul caselor și actele doveditoare titlului meu de proprietate.

Bine voiți Domnule a primi încredințarea deplinei mele stime.

I. Carabatescu din Târgu Jiu.”

Documentele aflate la Arhivele Naționale, Fondul primăriei Târgu Jiu spun că în anii 1897-1899 pe listele cu autorizații de construcție<sup>52</sup> nu apare numele lui Ion Carabatescu așadar prezumția anterioară pare corectă. Știm însă cu certitudine că în anul 1899 casele erau deja construite inclusiv din documentele recensământului din acel an. Luând în calcul poziția sa de prefect al județului, pentru că nu avem alte documente lămuritoare, putem crede că proiectul a fost realizat de un arhitect cunoscut. Cu siguranță, câtă vreme a locuit în București în calitate de parlamentar, el a cunoscut mulți arhitecți de valoare. Frumusețea și inteligența desenului ca și similaritatea ornamentelor interioare cu cele din clădirea primăriei sau gimnaziului Tudor Vladimirescu (păstrând proporțiile în funcție de destinație), reprezintă noi argumente că proiectarea a fost realizat de un arhitect de prestigiu.

Despre Petre Antonescu se spune că ar fi autorul palatului comunal fără a se furniza dovezile necesare (planuri, contracte etc.). Este de notat și faptul că Petre Antonescu (n.1873) era foarte tânăr pentru a fi desenat planurile clădirii înainte de 1908 (în 1893 abia își începea studiile de arhitectură la Paris și le termina în 1899) oferind și

o explicație pentru lipsa acestei lucrări impunătoare de pe lista lui Petre Antonescu. Însă din arhivele locale aflăm<sup>53</sup> că arhitectul diriginte Thoma Dobrescu după planurile căruia s-a construit clădirea gimnaziului Tudor Vladimirescu și antreprenorul palatului comunal, Ion Poenaru au intrat în conflict cu Primăria Târgu Jiu pentru executarea necorespunzătoare a lucrărilor (ancheta a fost efectuată de I.Berindei (Berindey) arhitectul - șef al Ministerului de Interne în anul 1901). După această anchetă lucrările au continuat prin arhitectul D. Maimarolu și antreprenorul Petre Pontussi. De aici deducem că planurile după care s-a executat palatul comunal aparțin tot lui Thoma Dobrescu și nu lui Petre Antonescu. Așadar putem concluziona că și planurile casei Carabatescu aparțin lui Thoma Dobrescu. Deși cunoscutul istoric gorjean Alexandru Ștefulescu nu are ilustrații cu sediul băncii în lucrarea ”Istoria Tergu Jiului” publicată în anul 1906, informații oficiale despre această clădire am găsit în Enciclopedia Română vol 3 apărută în 1904 unde la pagina 1103 între relatările despre Târgu-Jiu se spune: ”Dintre zidiri remarcăm primăria, biserica catedrală cu picturi, gimnasiul T.

<sup>53</sup> SJAN Gorj - Fond Primăria Târgu-Jiu /1901



*Ion Carabatescu și fiul său Numa.  
Sursa: Arhiva personală Maria  
Vasilu -Bolnavu*

<sup>51</sup> Birău Gheorghe, Gorjul bancar. Banca Națională, Ed. Oscar Print, București, 2001, pag. 55-56

<sup>52</sup> SJAN Gorj - Fond Primăria Târgu-Jiu



*Ioana Sabina Grigorescu, fiica Sabinei Carabatescu*

Vladimirescu, palatul administrativ, banca națională, cercul clubului militar, spitalul județean, casarma de artilerie, casarma de infanterie, grădina publică una dintre cele mai frumoase din țară. ”Sursa acestor informații este trecută a fi și lucrarea aceleiași istoric publicată în 1899 ”Încercare asupra istoriei T. Jiului”. Constructorii efectivi au fost cu siguranță meșterii italieni pentru că la Târgu-Jiu și în vecinătatea orașului trăia o consistentă comunitate de italieni. Ei au ridicat clădirea impunătoare a colegiului ”Tudor Vladimirescu” aflată în apropiere, ei au zidit cu piatră de la Bălțișoara picioarele podului, etc., etc.

Grație prieteniei speciale cu Ionel I.C. Brătianu și cu partidul liberal, Ion Carabatescu îl promovează și susține constant pe Gheorghe Tătărescu ajuns ulterior prim-ministru, perioadă în care a făcut foarte mult pentru Gorj și mai ales pentru Târgu-Jiu prin susținerea și finanțarea amenajării Ansamblului Monumental ”Calea Eroilor” al lui Constantin Brâncuși. Gheorghe Tătărescu era nepotul lui Ion Carabatescu, mama viitorului premier, Speranța, fiind soră cu Paulina (Paula, Polina) Părăianu, soția fostului prefect.

Despre activitatea și comportamentul său public și civic aflăm din rapoartele și însemnările oficiale ale vremii. Pentru modul responsabil,

vizionar ,în care se ocupa de problemele administrative, de natură tehnică a rămas proverbial. Elogiind activitatea inginerului A. Diaconovici<sup>54</sup> care își trimitea subordonații pe teren, Iuliu Moisil face și următoarea precizare: ”Acest fapt a placut și l-a aprobat chiar și un înțelept prefect de pre vremuri, Ion Carabatescu, și care apoi mereu repeta, cu drept cuvânt, că menirea serviciului tehnic este să lucreze pe teren, afară, în județ, iar nu să iscălească condici.”

Deși era avocat de profesie experiența sa de parlamentar și de prefect și modul în care pregătea rapoartele către guvern sau comisiile parlamentare erau bine apreciate. În anul 1894 el este raportor al proiectului de modificare a legii comunale.

De asemenea problemele de natură rurală aflate în discuție în anul 1897 au avut ca suport informațiile trimise din Gorj de Ion Carabatescu<sup>55</sup>.

La ședința din 18 februarie 1897 a Adunării Deputaților, în raportul comitetului delegaților însărcinați să analizeze și să propună un proiect de lege pentru instituirea și organizarea ”Cassei rurale” se fac referiri elogiatoare la prefectul de Gorj dar, foarte important, obținem și date prețioase despre situația țăranimii din Gorj și din toate zonele asemănătoare. Iată ce spune raportorul A. Stolojan:

”Scăderea prețurilor și timpii răi au accentuat criza proprietății mari, mai cu seamă în județele unde munca se face pe bani. În prima linie au suferit cei datori de mai înainte, dar criza continuând, au căzut în datorii și cei care stăteau bine până aci. Din pricina datoriilor o mulțime de moșii s’au scos în vânzare și cumpărătorii lipsiau.

Acelaș fenomen s’a produs în câteva județe de munte și din această parte a țării. Spre exemplu în Gorj, proprietatea mare era așa de împovărată cu datorii, încât stăpânii lor trebuiau să le vândă cât mai iute; căci dacă mai întârziu cu înstrăinarea lor, erau amenințați să și piardă și ave-  
54 Arhivele Olteniei, nr. 61-62/1932, pag 197  
55 Acte și legiuiri privitoare la chestia țărănească, seria2, volumul 8, pag. 16-17

rile și să rămână și datori. Negăsind alți cumpărători, proprietarii le-au oferit sătenilor. Propunerea a prins, și astăzi proprietate mare mai că nu mai există în Gorj. Mai toate moșiile au fost cumpărate de săteni și astfel s’a constituit dela sine proprietatea mică și mijlocie.

Am rugat pe D.I. Carabatescu, inteligentul prefect din Gorj, să facă o anchetă în această privință. Iată ce’mi răspunde la chestionarul ce’i trimisese:

„Am răsfoit registrele tribunalului pe un număr de 20 de ani, pentru ca să adun elementele trebuincioase lucrării ce întreprindeți, și vă pot da următoarele informațiuni:

„1° Sătenii au cumpărat vreo 40 de moșii în acest interval, a căror întindere variază între 3-4 sute de pogoane până la 1300: prețul la pogon le-a revenit între 150 până la 320 de lei:

„2 ° Mai în niciuna din cumpărături ei n’au luat parte egală, ci proporțional cu forțele contributive ale fiecăruia:

„3° Vânzarea s’a făcut în bloc, nearătându-se prin contract partea fiecăruia, nici ca teren, nici ca parte contributivă din preț. Toate însă sunt urmate de acte de partaj survenite posterior între dâșșii. Această practică se urmează după cererea vânzătorului spre a și putea conserva privilegiul asupra întregii moșii, când prețul vânzării nu s’a răspuns integral la instrumentarea actului:

„4° Mai în toate cumpărările de asemenea fel s’a acordat sătenilor termen de plată în rate foarte scurte: iar pentru plata lor contribuiesc fiecare în proporție cu ceea ce a cumpărat din întreg.

„Pentruca să vă lămuriți mai bine, vă trimit copia de pe un asemenea act, ale cărui stipulațiuni sunt aproape tipice și întrebuițate mai în toate actele de asemenea fel.

„În același interval de timp capitaliștii au cumpărat vreo 18 moșii, a căror întindere, în mijlocie, trece de o mie de pogoane și al căror preț revine la pogon între 100-180 de lei, netre-

când niciodată peste cea mai mare din aceste cifre.

„Cea mai mare parte din aceste cumpărături s'au făcut cu scop ca mai pe urmă cumpărătorii să le preocupă către săteni, către cari au trecut apoi printr'o a doua vânzare cu prețuri îndoite, însă cu termene de plată și în condițiuni cași cele mai sus descrise”.

Alături, pe lângă aceasta, și o copie tipărită după contractul de vânzarea unei moși către săteni.

Deșteptat de cele se petreceau în Gorj, am propus comitetului de program să facem prin lege o organizare, care să înlesnească vânzarea moșiilor mari către săteni. Ideea a fost primită și am citit la începutul acestui raport, cum a formulat-o comitetul de program.

Vă arătați că în Gorj sătenii au cumpărat 40 de moși dela proprietari și, cu toate acestea, niciunul din aceștia nu au fost siliți prin asemenea mijloace ca să și vândă proprietățile<sup>56</sup>.

Sfârșitul secolului XIX a fost o perioadă efervescentă din punct cultural și economic spiritul acelor vremuri fiind Spiru Haret care a avut o legătură specială cu Gorjul mai ales în excepționala campanie de înființare a băncilor populare, locotenenții săi cei mai destoinici fiind gorjenii Gheorghe Dumitrescu-Bumbești și Dimitrie Brezulescu. Atunci au apărut primele bănci populare din Gorj începând cu ”Hărăboreanca”<sup>57</sup> din Schela(1898) și continuând cu ”Gilortul” Novaci care ajunsese cea mai importantă din regat în perioada interbelică. Prefect fiind a avut o rodnică colaborare cu Spiru Haret căruia i-a solicitat mereu suplimentarea locurilor pentru elevi, fonduri pentru școli etc.

În afara acestor surse cu caracter oficial despre Ion Carabatescu adunăm informații interesante din memoriile celor care l-au cunoscut, oameni

politici sau nu, mai ales din perioada primului război mondial. Toate aceste însemnări creionează portretul fostului prefect de Gorj. Un bărbat frumos, impunător, demn, inteligent și harnic. Iată ce notează în februarie 1917, Constantin Bacalbașa, în cartea ”Capitala sub ocupația dușmanului: 1916-1818”: ”Noaptea la ora 1, toți ostategii aflați la Cercul Militar, destinați să plece la Săveni (un lagăr pentru internații politici din județul Ialomița amenajat în satul cu același nume) sunt deșteptați. Mișcarea pe săli începe, strigări, apeluri, bătăi în uși. De la etajele de sus scoboară deținuții purtându-și singuri bagajele. Văd pe bătrânul Carabatescu, om de 70 de ani, președintele Consiliului superior administrativ, ducându-și o desagă în spinare. Dar nu spune o vorbă și merge drept”. Sigur că ocupantul german pusese sub stare de arest o mulțime de personalități și oameni politici care nu colaborau cu el. Acest lucru îl confirmă și Alexandru Marghiloman în ”Note politice” care notează la 13 martie 1917 - ”Ieri de dimineață, la ora 4, internații au fost expediați în Ialomița. În ajun se lăsa seră cheile la uși; deținuții s-au văzut unii pe alții; dar vizitele familiilor au fost foarte penibile. Carabatescu, cu toți cei 70 de ani ai lui și cu toate demersurile făcute, a fost pornit cel dintâi: el prezidase comisiunea internațiilor germani și se pare că respingea sistematic, fără nici o milă, toate

cererile care i se adresau.”

În fapt ce erau acești internați politici?. După ocuparea Bucureștiului, Germania, în scopul obținerii eliberării prizonierilor luați armata română, a reținut o mulțime de personalități române. Aceștia au fost cazați întâi la Hotel Imperial, apoi transferați în lagărele de la Săveni Tismana și Trojan.

Pia Alimăneșteanu în lucrarea ”Însemnări din timpul ocupației germane: 1916-1918” nota la data de 26 februarie 1917: ”Măine dimineață la orele 5, spre a nu da loc la manifestații, internații pleacă de la Imperial(hotel) la Săveni... Sunt printre ei bărbați de 70 de ani (Carabatescu) și alții bolnavi. Vor face drumul până la gară pe jos, cu trenul câteva ore, apoi iar pe jos patru ore. A nins și este iarăși lapoviță. Ulterior internații politici de la Săveni au fost deportați în Bulgaria, localitatea Troian (Trojan). Despre această tristă perioadă a războiului a vorbit în memoriile sale și Vasile Cancicov (lucrarea ”Impresiuni și păreri personale din timpul războiului României” publicate în 1921). Interesante și savuroase sunt și amintirile lui Ion Valjan care a trăit detenția în lagărele de internați politici<sup>58</sup>. Ion Valjan este pseudonimul literar al lui Ion Vasilescu avocat, dramaturg, memorialist, publicist și om politic. ”Au mai sosit la man-

<sup>58</sup> Ion Valjan - „Cu glasul timpului” ed. Humanitas, București 2013, pag. 332



Banca Națională în prezent

<sup>56</sup> Rosetti Radu, Acte și legiuiri privitoare la chestia țărănească, seria2, volumul 8, Ploiești, 1908, pag. 16-17

<sup>57</sup> Mateiescu I, Popeangă P., Uscătescu V., Istoricul băncilor populare din județul Gorj, Ed. Ramuri Craiova, 1930, pag. 349

sardă doi internați. Ion Carabatescu, președintele comisiei de internare care a funcționat sub Ionel Brătianu și S. Borcescu mare proprietar din Romani. Deși e amărât cum nu se mai poate, nenea Iancu Carabatescu are sufletul tare, este demn și nu se încovoiaie”. El povestește cum la sfârșitul lunii februarie 1917 au fost duși din hotelul Imperial la Săveni unde povesteau până noaptea târziu. ”Nenea Iancu Carabatescu - spune el - era un mare povestitor. Își plimba torța amintirilor luminând decenii de-a rândul. A făcut politică cu Ion Brătianu, bătrânul, ziditorul vechiului regat. Carabatescu e un om dur, ireductibil, tenace, inflexibil dintr-o bucată. Deși până la declararea războiului a fost de părere să mergem cu Germania acum în lagăr nu-și ridică pălăria să salute vreun Unteroffizier sau Feldwebel german. Sunt toți dușmanii țării, și Ion Carabatescu a rămas cu țara... Oricum ar fi, cu nenea Iancu ne mândrim. Regăsim în el mândria, demnitatea și virtuțile străbune”. Această perioadă nefastă din viața lui Ion Carabatescu (1916/1918) i-a zdruncinat sănătatea și i-a grăbit sfârșitul (1920).

Ion Carabatescu era un om educat, stăpâna foarte bine limbile franceză și germană (dovada o reprezintă studiile efectuate la Paris și scrisorile aflate în fondul Saint-Georges ca donație de la Nicolae I. Carabatescu și Fritz Deutsch pentru Biblioteca Națională). Ca atare în presa timpului apar și informații cu caracter monden despre el și familia sa.

Astfel aflăm că ”Damele din T. Jiului au constituit o societate cu numele ”Gorjiu”, care are de scopu a vini în ajutorul soldaților români”<sup>59</sup>. Președinta societății a fost aleasă Paulina Sâmboteanu iar una dintre cele două secretare era Paulina Carabatescu soția tânărului deputat. La 17 septembrie 1896 la teatrul Milescu are loc un concert organizat de Societatea germană de cântec înființată la Târgu Jiu de Ștefan Bobancu cu participarea violonistului Kneisel, la

pian fiind surorile Angela și Sabina Carabatescu<sup>60</sup>. Din cartea lui Gabriel Culcer<sup>61</sup> aflăm că, anual, familia Carabatescu organiza ”Kinderbaluri”, cu certitudine în sala cea mare a casei din strada Grivița.

De asemenea revista ”Moda Parisiană” nr.4 din 10 aprilie 1898 remarcă participarea la o serată organizată de Teatrul Milescu a Paulinei Carabatescu dar și a domnișoarelor Angela și Sabina Carabatescu alături de Octavia Sadoveanu, de pildă. În fotografia depistată la arhivele craiovene cele două fete ale prefectului sunt îmbrăcate după desenele din revista respectivă.

În anul 1887 se înființează periodicul ”Gorjiul”, ziar liberal-național al cărui director politic a fost Ion Carabatescu. Ziarul apare cu anumite intermitențe până la 1916.

Deși a avut zece copii, doar trei, Angela, Nicolae și Sabina au trăit pentru a-l moșteni.

După 1902 familia Carabatescu s-a mutat la București și grație îndelungatei sale experiențe politice și juridice a putut să trăiască decent ocupând funcții în administrația statului până aproape de sfârșitul vieții.

În 1920 Ion Carabatescu moare în București și este înmormântat la ci-

miturul Bellu la data de 5 aprilie, ulterior osemintele sale fiind reînhumate în altă parte, poate chiar la Târgu Jiu dacă luăm în seamă faptul că în 1940, Numa Carabatescu, fiul său, cerea primăriei aprobare pentru împrejmuirea mormintelor familiei sau în cazul uneia dintre familiile fiicelor sale din cimitirul Bellu. Tot așa de bine aprobarea de mai sus se putea referi și la restul familiei pentru că Ion și Polina au avut o mulțime de copii<sup>62</sup> care nu au trăit decât foarte puțin (Felicia-1875/1887, Ion 1877/1878, Constantin 1882, George 1888, Ilie 1888, Gheorghe 1889/1893, Ion 1890). Au trăit Angela -1879, Nicolae -1881 și Sabina 1884.

Cele două fiice ale sale bine educate s-au măritat cu ofițeri. Angela-Florica (n. 1879 la Târgu Jiu) s-a căsătorit<sup>63</sup> în anul 1904 cu căpitanul Marin Nedeianu, domiciliat atunci în Turnu-Severin, colonel în timpul primului război mondial și general deja în anul 1925 (conform actului de vânzare-cumpărare a terenului din vecinătatea nordică a băncii). În același an 1925 ca și în următorul știm că Angela și Marin Nedeianu trăiau la Tecuci. Nu am descoperit urmași dinspre această fiică a lui Ion Carabatescu.

60 Cepoi Ion, Elvira Godeanu - o poveste de pe Jiul de Sus, Ed. CJCPCT Gorj, 2011, pag. 66/67

61 Gabriel Culcer, Chipuri din bătrâni, Ed. Idea și Gloria, Cluj-Napoca 2013

62 SJAN Gorj - Fond Primăria Târgu-Jiu, Registre de stare civilă /1875-1895

63 Arhiva BNR - Fond Acte de proprietate, Târgu-Jiu, mapă nr. 230, 231, 232



Banca Națională în prezent

59 Revista Familia nr. 24 din 12 iunie 1877

Despre Nicolae (Numa) Carabatescu (n. 1881 la Târgu Jiu) informațiile sunt la fel de sărace. Memoriile unor celebre familii din Gorj îl amintesc doar în partea de tinerete, când trăia la Târgu Jiu și când erau în prim-planul activităților mondene. Era prieten cu doctorul Max Culcer și evident conform mărturiilor lui Gabriel Culcer cel care a publicat istoria familiei sale, împreună înfăptuiau și boacănele. Zurlitul Numa cum îl definește autorul provoca scandalurile prin județ pe unde cei doi prieteni alergau cu bicicletele iar Max le rezolva cu pumnul. În 1902 și-au scrijelit numele pe zidurile bisericii de la Polovragi.

De la Craiova au trimis o carte poștală în care anunțau că au trecut cu bine examenele ("eu primul și Numa al doilea") scria Max. De fapt aveau de susținut niște restanțe și erau doar ei doi implicați.

Din excepționala carte de memorii a lui Ion Valjan aflăm că Numa Carabatescu avea studii juridice, în anul 1910 făcând amândoi parte din „Complectul Tribunalului Argeș” primul în calitate de procuror al doilea de magistrat stagiar.

În anul 1914 Nicolae Carabatescu apare drept vicepreședinte al comisiei interimare la primăria orașului Târgu Jiu, primarul din acea vreme fiind bancherul Constantin Bălănescu, fratele lui Grigore Bălănescu, primul contabil la Agenția Băncii Naționale și apoi director la multe din unitățile teritoriale ale băncii.

În anii 1915-1916 Numa Carabatescu era inspector agricol în județul Gorj iar articolele sale sunt frecvente în paginile ziarului "Gorjiul" tipărit de Nicu Miloșescu în condiții grafice de excepție.

Spiritul său sportiv și rebel l-au propulsat în diferite comisii centrale pentru sporturile de iarnă sau de atletism. El a adus, probabil, din Franța, în anii 1920 un puc și primul regulament pentru hochei. În iulie 1932 era însă la Târgu Jiu participând în calitate de inspector în Ministerul

Muncii pentru punerea pietrei de temelie la căminul de ucenici și corporația meseriașilor, actualul sediu al primăriei orașului. Construcția s-a început din inițiativa lui Grigore Iuni-an, fost ministru al muncii și justiției. Cert este însă că împreună cu Fritz Deutsch a donat Bibliotecii Naționale un set de scrisori aparținând tatălui său și alte informații pentru intervalul 1865-1927. Nicolae Carabatescu a lucrat în continuare mulți ani la ministerul muncii, până în aprilie 1934 fiind director al Casei de Asigurări Sociale Craiova și apoi inspector general adjunct al Casei de Asigurări în Regiunea a VII-a pentru Craiova și Sibiu iar în 1939 inspector general pentru aceeași regiune.

În iunie 1925 Numa era căsătorit cu Marta și locuiau în București, strada Basarabia nr.30. Din Monitorul Oficial apărut în data de 18 septembrie 1945 aflăm că Nicolae Carabatescu și soția sa Marta din București au declarat pierdute cartelele de alimente eliberate cu un an înainte. Mai aflăm apoi că în iunie același an acesta era administratorul de control al firmei "Kabe" numit de Casa de Administratie și Supraveghere a Bunurilor Inamicului și locuia în strada Romană nr.17. Probabil este personajul nostru. Nici de pe această ramură nu au fost urmași. Acest lucru l-a confirmat Maria Jeana Va-

siliu- Bolnavu, nepoata lui Gheorghe Tătărescu, fiica generalului Rafael Mărculescu și a Mariei Tătărescu (sora fostului premier). Prin bunica sa „Speranța Părăianu”, Maria Vasiliu era rudă și cu familia Carabatescu (Paulina, soția prefectului fiind soră cu Speranța Părăianu), verișoară de gradul al doilea cu Ioana Sabina Grigorescu ultimul descendent al lui Ion Carabatescu și al familiei sale. De asemenea Maria Vasiliu era verișoară de gradul al doilea și cu Sanda Tătărescu Negroponte. Relatările Mariei Vasiliu au clarificat definitiv dubiile legate de urmașii fostului prefect. Angela și Numa nu au avut copii iar Ioana Sabina Grigorescu fiica Sabinei Carabatescu s-a stins și ea fără descendenți. Despre Angela Carabatescu și soțul său, generalul Marin Nedeaianu, Maria Vasiliu afirmă că în perioada interbelică aceștia s-au mutat din Tecuci în București unde au și murit.

În legătură cu Sabina (n. 1884 la Târgu Jiu) informațiile cele mai consistente le-am cules din teza de doctorat a arhitectului Dan Victor Kisilewicz cu amabilitatea autorului. Știm că s-a căsătorit în 1906 cu căpitanul de artilerie Anastase Grigorescu mort în 1917 în localitatea Haskovo, ca prizonier de război. Acest al doilea ginere al lui Ion Carabatescu a fost un adevărat erou pe câmpurile de luptă fiind decorat și medaliat de



*Banca Națională în prezent*



*Ioana Grigorescu (dreapta fotografiei)*

statul român. Aprecierea supremă o reprezintă faptul că multă vreme comuna lui natală s-a numit "Comuna Colonel Grigorescu" în județul Brăila (astăzi localitatea Cireșu din același județ).

Sabina și Anastase Grigorescu au avut trei copii: Angela, căsătorită cu diplomatul Victor Brabețeanu, Radu, necăsătorit și Ioana Sabina căsătorită în două rânduri (cu arhitecții Sandu Steriade și Nicolae Diaconu). Dar nu a urmat nici-un nepot de la cei trei copii ai Sabinei Carabatescu.

După moartea colonelului Anastase Grigorescu, Sabina Grigorescu (Carabatescu) s-a recăsătorit în 9 iulie 1924 la București cu Gheorghe Petcu, agricultor din Brăila, din această postură semnând în 1925 actul de vânzare a unei părți din moștenirea Ion Carabatescu către Banca Națională.. Se pare că și această căsătorie a durat destul de puțin fără a lăsa moștenitori. La data celei de-a doua căsătorii a Sabinei, părinții săi, Ion și Paulina Carabatescu erau deja morți.

Ioana Sabina Grigorescu, singura nepoată a lui Iancu Carabatescu, născută la 4 martie 1915 s-a stins din viață în noiembrie 2006 la București și a fost înmormântată la mănăsti-

rea Dragomirna din Suceava. Ioana Grigorescu a obținut diploma de arhitect în anul 1947 și toată viața și-a dedicat-o restaurării monumentelor istorice de natură religioasă, cele mai multe din Moldova. Această pasiune i-a fost răsplătită pentru veșnicie prin acceptarea înhumării în curtea mănăstirii Dragomirna la a cărei restaurare a lucrat ani de zile. Am aflat prea târziu de existența sa pentru că ar fi fost miraculos măcar să vadă și să dea soluții pentru restaurarea fostei case a bunicului său din Târgu Jiu. Se pare că știa despre această casă a familiei de la Maria Vasiliu, verișoara sa dar nu a îndrăznit niciodată să o vadă. Atunci când a dorit acest lucru nu a mai avut puterea necesară călătoriei până în Gorj.

Și deocamdată povestea familiei Carabatescu - Carabatache se termină aici.

#### **Bibliografie:**

*Arhiva Băncii Naționale a României-București*

*Arhivele Naționale București - Fond special Saint-Georges - donația F.Deutsch. N.I.Carabatescu*

*Arhiva personală dr. Vasile Marinoiu*

*Arhiva personală Maria Vasiliu - Bolnavu.*

*Arhiva Muzeului Județean Gorj - colecția de hărți*

*Alexandru Ștefulescu - Istoria Târgu Jiului, Tipografia N.Miloșescu, 1906*

*Alexandru Hersonski - Hersonski Family - wc.rootsweb.ancestry.com*

*Biblioteca Academiei - Colecția ziarului "Gorjiul" 1887-1916*

*Biblioteca Digitală a României (www.dacoromanica.ro)*

*Birău, Gheorghe - Gorjul Bancar, Banca Națională, ediția a II-a, Ed. Oscar Print, București 2010*

*Colecția "Monitorul Oficial" 1862-1863, Biblioteca digitală a Românie, Dacoromanica*

*Dan Victor Kisilewicz - Restaurarea patrimoniului arhitectural din nord-estul României în a doua jumătate a secolului XX - teză de doctorat - 2010*

*Gabriel Culcer- Chipuri din bătrâni", Editura Idea și Gloria, Cluj-Napoca 2013,*

*Revista Arhivele Olteniei nr. 5/1926; nr. 6/1927; nr. 14/1932*

*Revista Natura nr. 11/1924, nr. 13/1924, nr. 14/1925*

*Serviciul Județean Gorj al Arhivelor Naționale*

*- Fond Primăria Târgu Jiu*

*- Fond Primăria Cârbești*

*- Fond Primăria Rovinari*

*- Fond Prefectura Gorj*

*Serviciul Județean Dolj al Arhivelor Naționale*

*- Fond Titu Frumușanu*

*Serviciul Județean Bistrița-Năsăud al Arhivelor Naționale*

*- Fond Iuliu Moșil*



# Constantin Brâncuși în documente de arhivă

Documentele donate bibliotecii Liceului Teologic din Târgu-Jiu de familia omului de cultură Petre Popescu-Gogan, fost secretar și arhivar al Academiei Române, sunt pline de surprize. Iată ce poveste spun câteva dintre ele!

„ACADEMIA REPUBLICII POPULARE ROMÂNE

Registratura generală  
Nr.7410 din 18.III.1965

TOVARĂȘE PREȘEDINTE MURGULESCU,

Acum 6 luni de zile am remis Președintelui marei Adunări Naționale tov. Ștefan Voitec, memoriul intitulat „valorificarea Moștenirii Culturale a lui Constantin Brâncuși” pe care l-am încredințat în copie și tov. Acad. D. Dumitrescu.

Succesul pe care l-a avut această întâmpinare m-a determinat să continui acțiunea întreprinsă. În acest sens am elaborat un al doilea memoriu pe care vi-l remit alăturat.

În acest memoriu am căutat să arăt Secției Literatură și artă punctele unde o analiză mai adâncită se impune în colaborare cu Comitetul de Stat pentru Artă și Cultură și cu subsemnatul.

Am căutat de asemeni să îndrept unele lipsuri ale primului meu memoriu care au devenit evidente abia acum.

Am stăruit asupra amenajării Ansamblului Sculptural de la Tg.Jiu pentru că cere un efort financiar deosebit și timpul care ne mai desparte de la a 10-a aniversare (!, comemorare, desigur! nota noastră) de la moartea marelui sculptor este scurt (1967).

De astă dată am remis propunerile mele atât tov. Ștefan Voitec cât și Dvs. Precum și Comit.de stat pt. Artă și Cultură și Uniunii Artiștilor Plastici pentru ca eforturile noastre comune să ducă la realizări mai ample și mai grabnice.

Ar fi de dorit ca la discuțiile ce vor avea loc, specialiștii Academiei să mă invite ca consultant.

Oricând, în această problemă, vă stau la dispoziție cu toate cunoștințele mele și toată venerația ce o port fostului meu prieten și dascăl într-ale artei.

Cu deosebită stimă,  
Tretie Paleologu, ss”

Tretie Paleolog (né à Rome en 1916, mort à Paris en 1979, est un

scientifique et écrivain roumain) sollicita să fie și el prezent la discuția academică privindu-l pe Constantin Brâncuși, unde se analizau propunerile privind valorificarea în țară a moștenirii artistice brâncușiene.

Comisia cu pricina era condusă tocmai de George Oprescu, pe atunci director al Institutului de istoria artei al Academiei R.P.R. Iată documentul prin care G.O. era înștiințat:

„Nr.4364/139 (31.III.1965)  
HBP/28/I/GN/SE

Tovarășului

ACADEMICIAN GEORGE  
OPRESCU

-directorul Institutului de istoria artei al Academiei R.P.R.

Vă facem cunoscut că Biroul Prezidiului Academiei R.P.R., în ședința din 28 ianuarie a.c., a hotărât constituirea unei comisii, formată din reprezentanți ai Academiei R.P.R., Ministerului Învățământului, Comitetului de Stat pentru Cultură și Artă și Uniunii Artiștilor Plastici din R.P.R., care urmează să analizeze propunerile privind valorificarea moștenirii artistice a sculptorului Constantin Brâncuși.

Comisia va fi condusă de dv.în calitate de președinte și va avea următoarea componență:

-prof. Boris Caragea, membru corespondent al Academiei R.P.R.

-prof. Virgil Vătășianu, idem

-prof. L. Murnu, delegatul Ministerului Învățământului

-Deac Mircea, delegatul Comitetului de stat pentru Cultură și Artă

-Pănoiu Andrei, idem

-acad. Ion Jalea, președintele Uniunii Artiștilor Plastici din R.P.R.

-Ion Irimescu, vicepreședinte al Uniunii Artiștilor Plastici din R.P.R.

Totodată vă facem cunoscut că marți, 6 aprilie a.c., ora 11, va avea loc prima ședință a acestei comisii la Secretariatul Academiei R.P.R., din Calea Victoriei nr.125.

S-a comunicat tovarășilor mai sus menționați.

PRIM SECRETAR AL ACDEMIEI R.P.R., acad. D. Dumitrescu, ss”

La ce a recurs omul și intelectua-lul George Oprescu:

„ACADEMIA RPR

Institutul de istoria artei  
Nr.740, 25 mai 1965

Tovarășului

Acad. Dumitru Dumitrescu

Secretar prim al Academiei R.P.R.  
Tovarășe secretar prim,  
Am primit ieri, 24 mai 1965, o  
notă din 18 mai semnată de tovarășul  
secretar al Consiliului de Stat, Geamănu.  
Este vorba de posibilitatea  
ca tovarășul Tretie Paleolog să fie  
cooptat în comisia numită pentru a  
face propuneri în legătură cu valo-  
rificarea moștenirii culturale a lui  
Brâncuși.

Această comisie are rol foarte  
mărginit și consultativ. Ea are sarci-  
na ca, studiind propunerile făcute de  
diverse autorități interesate și chiar  
de particulari, cum ar fi tov. Tretie  
Paleolog, să prezinte Comitetului de  
Stat pentru Cultură și artă propuneri,  
în vederea valorificării moștenirii  
culturale a lui Brâncuși. În momentul  
constituirii comisiei, eu mă găseam  
în posesiunea a două foarte ample  
memorii ale tov. Tretie Paleolog,  
pline de fel de fel de propuneri și de  
propoziții, din când în când cuprin-  
zând oferte de serviciu ale părintelui  
său și ale sale, oferte de serviciu pe  
care le presupun remunerate. Aceste  
propuneri, împreună cu altele, au fost  
trimise fiecărui membru al comisi-  
ei, spre studiere, cu rugămintea ca  
la viitoarea noastră ședință fiecare  
membru să fi fost informat de tot ce  
ne-a parvenit pînă în prezent din di-  
verse surse oficiale sau particulare.  
Cum se vede, propunerile tovară-  
șului Tretie Paleolog, nu numai că  
vor fi cunoscute Comitetului, dar ele  
ocupă cu mult cea mai importantă  
documentare ce a fost încredințată  
membrilor comisiei, așa încât **nu  
văd necesitatea ca domnia sa să fie  
cooptat a face parte din comisie.** E  
de notat că membrii comisiei noastre  
fac parte fiecare dintr-o instituție de  
stat legată de evoluția artei noastre,  
așa încît părerile ce se vor exprima  
și propunerile ce vor face, n-au un  
caracter exclusiv personal. Apoi că,  
în momentul în care ne vom pune de  
acord asupra propunerilor ce vom  
face Comitetului de Cultură și Artă,  
cu aceasta se termină misiunea noas-  
tră, căci, hotărârile ce vor fi luate,  
vor fi executate așa cum va hotărî  
Comitetul de Cultură și Artă, și nu de  
către comisia noastră.

V-aș fi recunoscător dacă acest  
răspuns va fi trimis tovarășului Se-  
cretar al Consiliului de Stat, cu care  
de altfel am luat contact și i-am ex-  
plicit situația.

DIRECTOR, ss/acad.prof.G.  
Oprescu”

Conducerea Academiei, a aprobat  
repede propunerea venită de la Geor-  
ge Oprescu.

„Nr.4354/139/S/IE/MS  
(2.VI.1965)

Tovarășului GRIGORE GEAMĂ-  
NU

secretarul Consiliului de Stat al  
RPR

Vă trimitem, alăturat, în copie,  
scrisoarea tov. Acad.prof. G. Oprescu  
nr.740/25 mai 1965 din care rezul-  
tă că nu este de acord cu tov Tretie  
Paleologu să facă parte din comi-  
sia desemnată pentru valorificarea  
moștenirii culturale a sculptorului  
Constantin Brâncuși. Conducerea  
Academiei este de acord cu părerea  
tov.acad. G. Oprescu.

PRIM SECRETAR AL ACADEMI-  
EI R.P.R.,

Acad.D. Dumitrescu, ss”

O explicație a poziției de moment  
a lui George Oprescu o găsesc pe  
documentul prezentat mai sus. A fost  
scrisă cu o cariocă de culoare neagră  
de către însuși Petre Popescu-Gogan:  
**„Tretie Paleolog știa prea multe  
despre aversiunea lui G. Oprescu  
față de Brâncuși și opera sa, ca să  
fie admis de regizorul detractării din  
anii 58 – 59 a lui Brâncuși, P.P.G.”**

La 2 iunie 1965 s-a desfășurat  
ședința Comisiei de valorificare a  
moștenirii artistice a sculptorului C.  
Brâncuși, desigur fără Tretie Paleo-  
log, dar cu George Oprescu pe scau-  
nul de președinte. Procesul-verbal îl  
dăm în continuare, integral:

„PROCES VERBAL nr.2  
privind Ședința comisiei de valo-  
rificare a moștenirii artistice a sculp-  
torului C. Brâncuși

Ședința nr.3 din 2 iunie a.c.  
(1965)

ORDINEA DE ZI:

-Centralizarea propunerilor din  
materialele difuzate și alcătuirea pla-  
nului de măsuri privind valorificarea  
moștenirii artistice și a personalității  
sculptorului C. Brâncuși

Prezenți:

- Acad. G. Oprescu
- Acad. Ion Jalea
- Boris Caragea
- Ion Irimescu
- Grigore Ionescu
- Mircea Popescu
- Mircea Deac
- M.H. Maxy
- Borțes Nicolle

-Ing. Trofimov Alex.

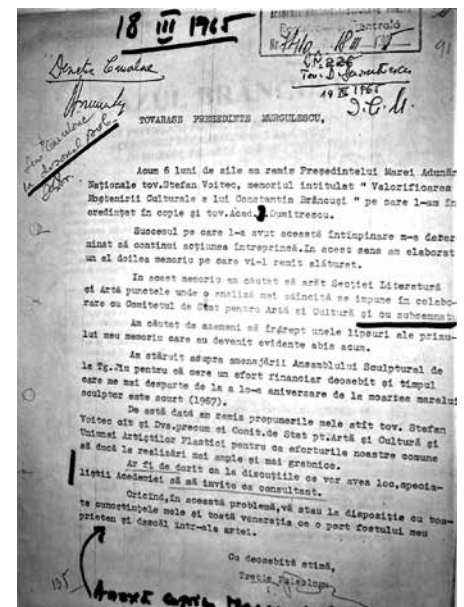
-Murnu Ion Lucian

-Pănoiu Andrei

Deschizând ședința de lucru tov.  
Acad. G. Oprescu ține să precizeze  
caracterul consultativ al prezentei  
comisii și solicită ca pe baza cunoaș-  
terii și analizării materialelor primite  
anterior participanții să facă propu-  
neri concrete, realiste cu privire la  
valorificarea moștenirii artistice a  
sculptorului C. Brâncuși. Propune-  
rile comisiei urmează a se prezenta  
conducerii Academiei R.P.R. spre a fi  
supuse forurilor în drept.

În expunerea făcută tov. Acad. G.  
Oprescu remarcă în mod deosebit  
măsurile raționale prevăzute în pla-  
nul Sfatului Popular al Regiunii Ol-  
tenia privind restaurarea și punerea  
în valoare a operelor de la Tg.Jiu și  
propune ca să se ceară tehnicienilor  
să studieze soluțiile cele mai indicate  
privind conservarea Porții Sărutului  
și a Coloanei infinite a ansamblului  
masei și a scaunelor. Documentația  
pentru aceste lucrări să fie completă  
(să includă și demolarea clădirilor  
necorespunzătoare din jur etc.) și să  
fie supusă spre avizare organelor în  
drept și specialiștilor. Avînd în vedere  
urgența pe care o reclamă această  
măsură pentru asigurarea fonduri-  
lor se sugerează ideea inițierii unui  
H.C.M. în ce privește propunerea ca  
ansamblul de la Tg.Jiu să fie adus  
la București, sau ca el să fie repro-  
dus într-un parc bucureștean, prof.  
Oprescu o crede nu numai irealizabi-  
lă, dar puțin serioasă. Comisia e de  
acord cu toate aceste propuneri.

Totodată sînt considerate valabile,  
de către comisie, propunerile făcute  
de U.A.P. privind organizarea unei



trienale de pictură și sculptură, conform prevederilor, cu unele perfectări de detalii care privesc direct pe organizatori.

Tov. Acad. Oprescu arată că problema comemorării artistului este strâns legată de organizarea unei expoziții „Brâncuși” cu toate operele din țară la Muzeul de Artă al R.P.R. Recunoscându-se greutatea împrumutării de opere de artă din muzeele și colecțiile particulare din străinătate (atât în ceea ce privește acordul acestora cât și al garanțiilor imense de asigurare) domnia sa nu exclude însă posibilitatea de a se face un asemenea sondaj pe lângă Muzeul de artă modernă din Paris.

Tov. Acad. Ion Jalea consideră de asemenea măsurile luate de Sfatul Popular al regiunii Oltenia un program judicios care trebuie sprijinit prin toate mijloacele care ne stau la dispoziție. Se insistă în mod deosebit asupra modificărilor completărilor și multiplicărilor operelor lui Brâncuși; Dsa se pronunță (cu exemplificări) categoric împotriva acestora și a oricărui fel de imixtiune în opera unui artist după dispariția lui în afară de cazul că ar exista unele dispoziții testamentare, socotind că astfel de inițiative duc la degradarea și devvalorizarea operelor de artă. (Spre a fi mai scurt în expunere, domnia sa depune în fața comisiei și un material scris, prin care justifică netemeinicia propunerilor privind deschiderea unei perspective către Coloana fără sfârșit și modificarea cadrului ei inițial).

Tov. Boris Caragea arată că s-ar putea studia și posibilitatea unui schimb de copii de pe operele artistu-

lui cu alte muzee din străinătate.

Tov. Irimescu Ion aduce o serie de argumente împotriva copiilor și a contrafacerilor.

Tov. Mircea Deac și Mircea Popescu susțin propunerea de a se organiza la Tg.Jiu un memorial Brâncuși pe bază de ilustrații și materiale originale; opinează asupra efectuării de investigații pentru a se strânge cât mai multe mărturii legate de opera și personalitatea lui C. Brâncuși și publicarea lor într-un volum sau mai multe.

Tov. M.H. Maxy susține că în ceea ce privește problema Brâncuși să se concentreze toate eforturile pentru a se face din orașul Tg.Jiu un centru turistic și artistic determinant cu operele ce se găsesc acolo. Consideră că organizarea unei expoziții Brâncuși în cadrul Muzeului de artă al R.P.R. se poate efectua cu ușurință, mai ales că dacă se asigură și concursul specialiștilor Institutului de Istoria Artei. Propune ca această expoziție să cuprindă toate operele din țară și, pe parcurs, să capete un caracter permanent. Pentru realizarea acestei acțiuni, ar însemna ca Muzeul din Craiova să cedeze operele lui Brâncuși Muzeului de artă al R.P.R. obținându-se astfel două centre Brâncuși – Tg.Jiu și București. Tov. Maxy propune să se ia de asemenea legătura cu Muzeul de artă modernă din Paris și cu moștenitorii lui Brâncuși, în vederea cunoașterii posibilității de împrumut a unor piese etc.

Tov. Borteș Nicoleta, directoarea Muzeului de artă din Craiova arată că față de o acțiune așa de importantă privind punerea în valoare a lui Brâncuși, nu vede nu vede nici un fel de împotrivire față de cedarea operelor artistului.

În cadrul comisiei s-au purtat unele discuții de detalii privind organizarea triennalei Brâncuși, a modului de acordare a premiilor și a invitațiilor etc. De care delegații Uniunii artiștilor plastici au luat cunoștință și au arătat că fiind probleme de amănunt, urmează a fi perfectate pe parcurs.

Recapitulându-se propunerile însușite în cadrul discuțiilor purtate, comisia este de acord cu următorul plan de măsuri:

-Realizarea prevederilor Sfatului Popular al regiunii Oltenia de restaurare și punere în valoare a operelor de la Tg.Jiu, urmînd ca documentația tehnică să fie completată cu toate

datele necesare și să fie supusă spre avizare forurilor în drept și unei comisii largi de specialiști.

În acest sens să se facă demersuri pentru sprijinirea Sfatului Popular pentru obținerea fondurilor necesare, prin inițierea unui H.C.M.

-Se însușește propunerea organizării unei expoziții permanente Brâncuși la Muzeul de artă al R.P.R., în sensul discuțiilor purtate.

-Să se facă intervențiile convenite încă de pe acum pe lângă Muzeul de artă modernă din Paris și pe lângă moștenitorii lui Brâncuși pentru a se obține eventual împrumutarea unor piese.

-Să se facă demersurile necesare pentru pregătirea unei triennale Brâncuși pentru anul 1967.

-Să se acorde două burse de studiu Brâncuși pentru străinătate.

-Să se lanseze un apel prin presă și radio-televiziune în țară și străinătate ca toți deținătorii de mărturii despre Brâncuși să le trimită Academiei R.P.R. spre publicare.

-Să se lanseze o emisiune filatelică cu operele lui Brâncuși.

-Să se pregătească o antologie Brâncuși.

-Să se organizeze un comitet Brâncuși care să se îngrijească de ansamblul acestei acțiuni.

PREȘEDINTE, ss(G.Oprescu)  
MEMBRI, ss (Ion Jalea...)

SECRETAR DE COMISIE, ss”

După cum se poate observa, în România... se ordonase “dezghețul” față de opera lui Constantin Brâncuși. Ca președinte de comisie, George Oprescu informează disciplinat Secretariatul Consiliului de Stat, pe același prof. Grigore Geamănu:

„ACADEMIA REPUBLICII POPULARE ROMÎNE  
INSTITUTUL DE ISTORIA ARTEI

Calea Victoriei nr.11, etaj II, telefon 133.33.29 – Direcția... 19 iunie 1965

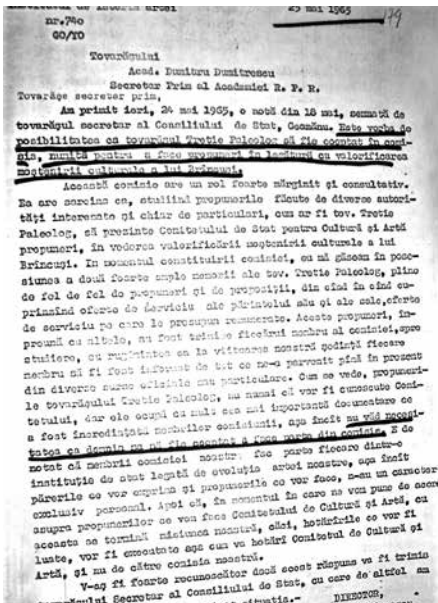
Tovarășului

Prof. Grigore Geamănu

Secretarul Consiliului de Stat – Loco

Tovarășe Geamănu,

Comisia de valorificare a moștenirii artistice a sculptorului Brâncuși, în ultima sa ședință din 2 iunie crt., a formulat o serie de recomandări, pe care le trimit alăturat, împreună cu procesul-verbal la această adresă. În



urma conversației pe care am avut-o, atît direct, cît și prin telefon, am fost de acord ca să vă aduc la cunoștință rezultatele hotărîrilor luate de comisia noastră consultativă. Comisia fusese numită de Academia R.P.R., cum am înțeles din comunicarea Secretarului Prim al Academiei, în biroul căruia a avut loc prima ședință. Hotărîrile luate de comisie au fost prezentate Prezidiului Academiei noastre, care presupun că le va înainta spre aprobare organelor de stat competente.

Sînt la dispoziția dvs. pentru orice informații cea ați binevoi a-mi cere în legătură cu această problemă  
PREȘEDINTELE COMISIEI,  
ACAD.prof. G. Oprescu, ss”

Pe această adresă, Petre Popescu Gogan scrie: „**Cel puțin în legătură cu Brâncuși și cu opera sa, G.O. rămîne o sinistră figură. Datorită lui, România nu este în posesia operei din străinătate, a atelierului Brâncuși. Vezi pentru asta documentele secției de literatură și artă a Academiei RPR, din anii 1951 – 1957. P.P./14.VI.988**”

Din discuțiile ședinței prezidate de G. Oprescu se mai deduce faptul că acestea s-au desfășurat și în jurul unui material întocmit de Sfatul Popular al Regiunii Oltenia, intitulat „Temă de proiectare”. Îl redau în continuare:

„SFATUL POPULAR AL REGIUNII OLTENIA

TEMA DE PROIECTARE  
privind amenajarea și sistematizarea zonei ce încadrează operele de artă plastică ale sculptorului Constantin Brâncuși, din orașul Tg.Jiu

În anul 1937, în Tg.Jiu au fost executate cele mai reprezentative dintre operele sculptorului C. Brâncuși din țara noastră. Acestea sunt:

1. Monumentul denumit „Poarta sărutului” de la intrarea în aleea principală a parcului orașului;
2. Grupurile de scaune și bănci, din piatră, de pe laturile aleei principale;
3. Piesele ce compun grupul denumit „masa tăcerii” amplasate în extremitatea aceleiași aleei, înspre râul Jiu;

4. Pe axul acestor monumente, în estul orașului, monumentul denumit „Coloana fără sfîrșit”.

Datorită faptului că în decursul anilor nu s-au executat lucrări de întreținere și reparare, cît și de pu-

ner în valoare a acestor monumente de sculptură și arhitectură, se pune în mod deosebit problema restaurării și valorificării urbanistice a acestor piese.

În cursul ultimilor ani, datorită agenților exteriori, s-au produs degradări importante la aceste obiective. Astfel:

-La „Poarta sărutului” se remarcă serioase degradări, atît asupra arhitravei, cît și a intradosului acesteia, datorită infiltrării apei pluviale (pe intradosul arhitravei și pe montanți se observă formarea de stalactite și fisurarea elementelor). De asemenea se observă o acțiune de degradare și desprindere a placajului de travertin ce amenință cu dislocarea. Aceste degradări s-au produs datorită nerezolvării scurgerii apelor de pe monument – apa ce se infiltrează prin travertinul cu care este placat.

-La grupurile de scaune și bănci s-au produs deteriorări mici și neînsemnate prin știrbirea unor muchii.

-La elementele care alcătuiesc grupul „Masa tăcerii” s-au produs tasări inegale.

-La monumentul „Coloana fără sfîrșit” se remarcă o ușoară înclinare față de axa verticală, apreciată la circa 20 cm. De asemenea, elementele coloanei sînt atacate de rugină și se constată o pătrundere a apei în interiorul coloanei, între miez (elementul de rezistență) și elementele componente. La îmbinarea dintre cadru și semielementul interior se remarcă o exfoliere superficială (s-au luat probe de către INCERC de ing. Ștefan Georgescu-Gorjan în luna decembrie 1964).

Datorită situației de fapt în care se găsesc operele lui C. Brâncuși și cadrul lor înconjurător, se impune: întocmirea unui proiect general atît pentru cadru, cît și pentru opere, care să rezulte în final atît restaurarea acestora, cît și valorificarea lor urbanistică.

#### CAPITOLUL A

Întocmirea unui studiu de încadrare a operelor sculptorului C. Brâncuși în ansamblul urbanistic înconjurător. Astfel:

-Se va amenaja rondul din jurul coloanei în forma inițială (după documentația care există la muzeul raional Tîrgu-Jiu) ca și refacerea pavajului;

-Se vor desființa traseele electrice aeriene și se vor înlocui cu cablu

subteran în zona aferentă coloanei; de asemenea, se vor demola cele două locuințe individuale de pe terenul parcului cît și mutarea postului trafo sau executarea îngropată a acestuia;

-Amenajarea întregului parc aferent coloanei în urma unui studiu peisagistic în care se va analiza menținerea actualei împrejurimi din prefabricate;

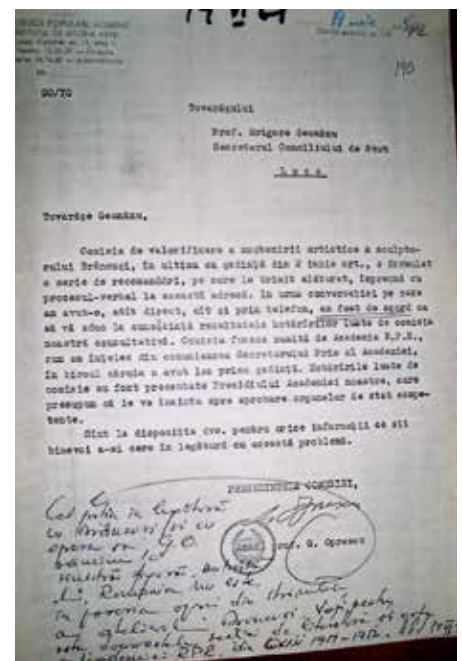
-Pe porțiunea între biserica Sf. Apostoli și monument (Strada Eroilor) se vor desface toate liniile electrice și de telefon aeriene și se vor înlocui prin rețele subterane corespunzătoare. Se va înlocui plantația arboricolă actuală care concurează prin înălțime coloana, printr-o plantație joasă, corespunzătoare ce va rezulta în urma unui studiu peisagistic;

-Strada Eroilor, delimitată ca mai sus, se va transforma într-o alee cu caracter pietonal încadrată de suprafețe mari de zonă verde;

-Pasajul actual peste calea ferată cere-i suspendat prin blocarea lui se va deschide avînd caracter de pasaj pietonal;

-Pe porțiunea dintre biserica Sf. Apostoli și parc (strada Eroilor) se vor desființa toate liniile electrice și de telefon aeriene și înlocuirea lor cu cablu subteran;

-La intrarea în parc se va desființa actuala poartă de intrare care este masivă, inutilă și închide vederea spre monumentul „Poarta sărutului”, înlocuindu-se cu o intrare corespunzătoare în caz de necesitate;



-Pe aleia principală a parcului, pe care se găsesc amplasate „Poarta sărutului”, băncile și scaunele de piatră și grupul ce alcătuiește „Masa tăcerii”, se vor desființa liniile electrice aeriene, înlocuindu-se cu cablu subteran;

-Se va asigura o rețea de hidranți pentru întreținerea parcului înconjurător acestor monumente, atât în grădina publică, cât și la parcul de la „Coloana fără sfârșit”;

-Se va studia și realiza iluminarea modernă a întregului ansamblu și locală a operelor de artă, eventual prin reflectoare, etc.

#### CAPITOLUL B

Privitor la operele în sine ale sculptorului C. Brîncuși, este necesar:

-Întocmirea unui studiu și a unui proiect de (...) privind restaurarea „Porții sărutului” și amplasarea definitivă a grupurilor de scaune și bănci de piatră de pe laturile aleilor principale ale parcului;

-Readucerea la verticală, și în același plan (scaune) a grupului denumit „Masa tăcerii”;

-Verificarea coloanei pentru stabilirea locurilor de infiltrare a apei, etanșeizarea tuturor îmbinărilor, curățirea superficială a coloanei, cât și remetalizarea ei cu sîrmă de alamă pentru a fi adusă în starea ei inițială.

Pentru completarea documentației anexăm la prezenta temă un referat întocmit de către prof. arhitect R. Bordenache din cadrul CSCAS-DMI și un act de constatare încheiat la fața locului între organele locale și delegații CSAC împreună cu ing. Ștefan Georgescu-Gorjan de la IN-CERC, constructorul „Coloanei infinitului”.

De asemenea, se poate studia și articolul publicat de ing. Șt. Georgescu-Gorjan în revista „Ramuri” nr.5/1964.”

O concluzie personală privind ultimul document prezentat: din numeroasele propuneri de bun-simț de atunci, la Târgu-Jiu unele s-au realizat; altele nu.

Cât despre atitudinea lui George Oprescu față de participarea lui Treție Paleolog la lucrările comisiei de valorificare a moștenirii brîncușiene din România, îi las pe cititori să o judece.

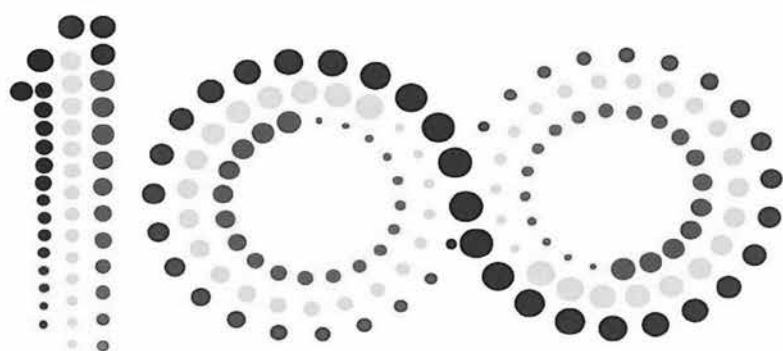
Alex GREGORA

## CU NENEA IANCU-N DIALOG

pamflet

De-ai putea s-apani, cumva, coane, și să vezi matală,  
Cum în frunte,-s ca păduchii, mațe fripte, coate goale...  
Păi, pe vremea mătăluță, având frâul la măsură,  
Farfuridi, Trahanache, erau prunci cu țâța-n gură,  
Lâng-atâtea mangafale, pe averea-i stând călări,  
Șmanglitori și mardeiași, sunt stindardul ăstei țări!  
Coane Iancule, matală, de-ai vedea, la “Iunion”,  
Că o masă de servești, pleci mardit, fără palton,  
Iar de-o iei spre casă noaptea, că ești citov sau zălud,  
Te dezbracă lotrii-n stradă, și ajungi acasă nud.  
Coane, n-ar strica să știi, chiar de te-ai cruci matală,  
Ministerele, în foncții, gălgăie de mangafale,  
Care deștele-și înfig, pușintel, doar pân' la umăr,  
Și-apoi trec prin Beci Domnesc, doar așa, spre-a fi la număr.  
Pe-urmă sunt cazați în vile, prin al țării strașnic stil,  
Și-s prezenți și-n parlament, și-n arest la domițil!  
Nesimțții și pungașii, au golit și bănci și foale,  
Dar pe toate le plătește, ăst popor de coate coale.  
Cu prostia poți lupta, și pe ploaie și pe soare,  
Dar, se știe, ea rămâne, totdeauna-nvingătoare.  
Vrei să știi despre cocote și suratele eterne?  
Zița, Veta, Joița, taie frunză prin guverne.  
Prašutele-s cu gloata, știu prin pungi să lase fumul,  
Și-s hlizite pe TV-uri, că-s canale cu duiumul!  
Leonida și cu soața, parcă agasați de brîncă,  
Își pun pensia-n pubelă că de-acolo și mănâncă.  
Dandanache-i cu toçoșouri, Pristanda-i mereu cu cașul,  
Iar la mafie-n județe, Tipătescu cică-i nașul.  
Dumitrache zis Titircă, e primar ca și-alții mulți,  
Cațavencu face bază, contra marilor corupți!  
De prințipuri și morală, de-ai avea cum să privești,  
Sunt sublime că lipsesc, dar la ce să mai vorbești.  
Mulți din plebea ăstei nații, cu bocceaua, tropa-tropa,  
Sunt plecați de zeci de ani, să belească Europa,  
Iar prin țară, pricepuții, jupuind constant afonii,  
Stau cu târțița spre legi, și-au averi ca faraonii.  
Despre parlament, se spune-i, leagănul minciunilor,  
La justiție-i dedici, “Lanțul slăbiciunilor”.  
Viitorul nostru, coane, cu cărarea sa frumoasă,  
Poate fi asemuit, cu “O noapte furtunoasă”.  
Despre mintea de pe urmă și traseul său tembel,  
Geaba le oferă Domnul, că votează tot la fel.  
Bine-ai zis, conașe Iancu, ca mutare dată-n plic:  
S-a-nvățat românul s-aibă, din ce-i bun, câte nimic!

Geo Filiș



**ROMÂNIA**

1918-2018 | SĂRBĂTORIM ÎMPREUNĂ



**Învățător  
Dumitru PUPĂZĂ**

## De ziua eroilor

# - Răstigniți pe ogoaie

*Ziua eroilor este de fapt în fiecare zi, iar noi cu viața noastră suntem în fapt ca niște lumânări aprinse, suntem lumină a noastră pentru care ei, eroii, s-au străduit cu viața lor să rămână aprinsă în continuare pentru copiii noștri, întru crez, demnitate și datorie, datorie de faptă, de gând și de suflet. La o sută de ani depărtare de momentele jertfelor lor; nejertfirea noastră înspre păstrarea și ducerea mai departe a idealurilor pentru care Ei, eroii neamului, au ars ființarea lor; aduce întunericul în simțirea comună, aduce exilarea în uitare a spiritului sacru al acestui neam. Centenarul nu înseamnă doar un prilej pentru discursuri și o trecere în revistă a faptelor sau o fluturare a actelor de pioșenie, bifate într-o agendă sau pe un program de activități. Centenarul înseamnă - sau ar trebui să însemne - o piatră de hotar la care am ajuns și de la care ne întoarcem pe drumul început de ei, și ne redeșteptăm, și ne asumăm destinul și afirmarea identității, din sacra datorie față de Țară și Neam, față de trecut și viitor, față de Bunul Simț al Spiritului Locului acestuia în care ne trăim. Iată cum se afirmau toate acestea în anul 1930, la 12 ani de la Primul Război Mondial. Oare cum ne putem prezenta noi, cei de acum, la 100 de ani de la acele clipe de martiraj? (V.S)*

### 29 Maiu 1930, Târgu-Jiu (discurs ținut de ziua eroilor)

**1** Am venit ca măcar o clipă, lăsând la o parte toate grijile lumești, să ne aducem aminte, la căpătâiul mormintelor lor, de acei sfinți și martiri, care în lacrimi și sânge și-au irosit viața, pentru ca neamul românesc să aspire la o fericire visată din moși strămoși.

2. Am venit să ne aducem aminte de eroi, fiindcă nu vor mai trăi popoarele care nu-și vor mai aduce aminte.

Pe de altă parte, am venit să învățăm unul dintre fragmentele cele mai glorioase ale istoriei noastre naționale, fiindcă așa au învățat și strămoșii noștri istoria, la căpătâi de morminte, căci niciunde nu se învață mai bine ca aici, și numai din jurămintele rostite aci, s-a făurit conștiință care ne-a purtat victorioasă peste atâtea veacuri de furtuni și împilări.

3. Măreția Zilei de azi o simte întreg cuprinsul pământului românesc. Dacă am avea puterea să fărâșăm în mâini tot ce este materie în noi, și am rămâne numai suflet, să ne putem înălța în lumea senină și liniștită a împărăției duhurilor iar de acolo să privim în jos, am rămâne uimiți de ce am vedea înaintea ochilor.

4. Pe malurile limpezi și răcoroase ale Cernei, am vedea azi, figura în-

fricoșată a lui Gelu, plimbându-se și doinind apelor Cernei, cântecul înălțării și libertății neamului. Am vedea la Țebea Ardealului sub gorunul lui Horia, figura Craiului Munților, pe Avram Iancu, arhanghelul războiului, cântând din fluiet de cireș marșul lui: „Astăzi cu bucurie, Românilor uniți”. Iar la Turda pe malurile Arieșului, neastâmpăratul și vrednicul voievod Mihai Viteazul, își strânge pumnii de mânie, că așezările tocmite de el au fost de scurtă durată, dar se bucură când zărește, de departe catedrala încoronării de la Alba Iulia, popasul evocărilor istorice, răscrucea închinării noastre pentru cei morți.

5. La Putna Bucovinei, unde e biserica Moldovei, nebiruitul Ștefan cel Mare trimite azi arcașii să mulțumească plăieșilor de la Nistru, că bună și folositoare le-a fost priveghearea pentru apărarea pământului Moldovei. Nealintata umbră a lui Bărnăuțiu, cutreieră azi fără încetare câmpia Blajului șoptind în taină Țăranilor, să spună Mureșului și tuturor văilor și codrilor, de bucuria triumfului dreptății românismului în lume.

6. La Călugăreni, la Rahova, la Războieni, la Rovine, azi sute și zeci de mii de eroi, legați prin jurămintele sfinte, din neam în neam, se salută și

se înfrățesc, prin zâmbetul jertfei și al datoriei împlinite.

Iar la Jiu, la Oituz, Mărăști și Mărășești, o lume întreagă de martiri așteaptă azi, binecuvântata taină a înălțării la cer a sufletelor lor, fiindcă au murit precum Christos, răstigniți pe ogoare.

7. Figura generalului Dragalina înfioară azi apele Jiului.

Iar o fecioară pribeagă colindă azi toate plaiurile Gorjului, făcând să tresară înaintea ei codrii și apele. Este Ecaterina Teodoroiu, care vine să-și revadă locurile copilăriei și să dea mâna cu frații și tovarășii căzuți alături de ea.

Nici Tudor nu doarme, își adună pandurii la Tismana și pleacă să se facă dreptate în țară. Apele Oltului se cutremură și se izbesc cu furie de stânci. Generalul Praporgescu este aproape de ele.

Câmpiile Mărășeștilor sunt pline de mii și mii de soldați în frunte cu Eremia Grigorescu. Dar tăcere.

La Argeș se deschid cripte de morminte. Apare Regele Ferdinand cu privirea ageră și cu pas fără sunet. Gornistul Blăjan, căzut pe plaiurile Dobrogei, sună onorul.

Se face liniște pe toate câmpiile românești. Regele salută ostașii săi și țin sfat, jurând cu mâna dreaptă ridicată, să fie blestemați acei care nu vor păstra înfăptuirile lor.

Atunci cerul se deschide și se înalță cu toții acolo, unde nu-i nici durere, nici întristare și nici suspin.

Iată în parte o mică semnificație a însemnătății zilei de azi.

8. Vă aduceți cu toții aminte de o noapte senină de vară, când de la un capăt la altul al țării, sunau goarnelile și clopotele chemând la luptă pe voinici. S-a petrecut atunci în sute și mii de căminuri ceva trist și înduioșător. Părinți, frați și copii, își luau rămas bun, îmbrățișând tot ce aveau mai scump și plecau la datorie. Era o despărțire crudă și dureroasă. Pentru un părinte care se gândește că-și vede poate pentru ultima dată copiii, știind bine că izbânda cerea nenumărate

jertfe omenești desigur că-i venea greu. Și s-au dus cu toții.

De atunci au trecut ani. Și multă vreme în urmă, câți copii nevinovați n-or fi întrebat pe mama lor: „Mamă, de ce nu mai vine tăticul meu?” Și câte mame bătrâne n-or fi așteptat să vadă că printr-o minune, pe feciorul lor drag și scump, singurul sprijin al bătrâneților lor, iarăși în prag.

Dar n-au mai venit. Au căzut pe plaiuri îndepărtate, murind cu ochii la cer, ca Petrea Neguț al lui Sadoveanu, numai ca libertatea și unitatea națională să se poată înfăptui.

9. Soldatul Petrea Neguț cădea cu fața în sus, pe malul Neajlovului, lovit de o schijă de obuz. Ceva parcă se rupsese în el, nu se mai putea clinti. Era sub o salcie desfrunzită iar bătaia se depărtase. Simțindu-se aproape de alinarea cea din urmă, i se părea că vede pe cer o stea, că plutește lin spre scaunul împărăției. Văzu atunci înaintea lui o față blândă de împărat bătrân, iar în dreapta lui chipul lui Christos. Se uitau amândoi zâmbind. Petrea Neguț simți atunci un nod în gât și i se umplură ochii de lacrimi.

„Tu ești Petrea al lui Toma Negruț? Da Doamne, el este îi șopti Mântuitorul. Îl cunosc de când era copil.”

10. Ce ai făcut pe lumea asta? îl întreabă împăratul. Eu am fost un băiat sărac și am rămas de vreme orfan. Părinții mei au trecut demult

din lumea pământească. Eu am rămas să muncesc cu boii cei porumbi, pe bucățica noastră de ogor. Așa am muncit, ani de-a rândul. Am avut multe necazuri în viață dar am avut și bucurii în zilele tinereților mele. Dar nu mă gândesc părinte, decât că mi-au rămas la Boureni în căsuța noastră nevasta și trei copii cu părul bălai. Asta nu-i păcat Petrea, poate ai făcut altele.

11. Părinte ești atunci, blagoslovit cu bunătate. Pe mine deși m-au gonit din lume ura și răutatea omenească, eu tot mă mai întorc din când în când printre cei umiliți. Odată obosit și trudit ca cerșetor am bătut la poarta casei acestui plugar sărac. El m-a primit cu vorbe bune și m-a poftit la cina lui săracă. Și în seara aceea, sunau pe pământul acela clopotele, chemând oamenii la război. Și l-am văzut pe acest Petrea Neguț, îmbrățișându-și soața și copiii și plecând cu inima dreaptă și credincioasă la jertfă.

12. Da, Doamne, zise Neguț. Ne-am dus cu toții cei de seama mea. Și am suferit de drumuri lungi, de foame și sete. Am trecut prin vijelii de foc și tot ce ura și ticăloșia omenească a scornit, căci pământul părinților noștri fusese cotropit de neamuri străine. Ne-am ridicat, Doamne, pentru Dreptate.

Mi-am adus aminte de ce spunea învățătorul nostru cel bătrân de la școala din marginea satului, de suferințele trecute ale neamului, de faptele voievozilor și de sila și durerea altor frați de ai noștri din pământuri tot românești. Atunci mi-am pus și eu viața mea pentru dreptate. Și-am suferit și ne-am bătut în munții noștri la hotar. Și de aici de la apa Moldovei, am ajuns la Neajlov. Aici a fost o mare bătălie în care am căzut și eu și mi-a curs sângele în Pământul pentru care luptăm și pentru Neamul care l-ai așezat tu în aceste locuri. După aceste cuvinte i s-a părut lui Neguț că lumina din jurul scaunului împăratului crește. Mântuitorul s-a plecat și l-a sărutat pe frunte. Neguț își aduse



aminte de cei trei copiii cu părul bălai și-l podidiră lacrimile. Apoi nu mai văzu, nu mai simți nimic. Oftă ușurat și muri cu ochi la cer, sub salcia desfrunzită de pe malul Neajlovului, fără o floare, fără o cruce și fără prietenia unei lacrimi la căpătâi.

13. Iată cum au murit eroii și cum au fost primiți pe lumea cealaltă, de însuși Dumnezeu și Mântuitorul Christos, fiindcă au luptat și au murit pentru dreptate și pentru apărarea pământului strămoșesc. Ca Petrea Neguț au murit 800.000 eroi lăsând în urmă soții iubite, copii scumpi și părinți dragi, fiindcă Patria le-a cerut jertfă viața și ei și-au dat-o în mod neprecupețit.

De atunci câmpiile românești sunt pline de flori, iar fiecare floare e semnul unde a căzut un erou. Sunt mândre și frumoase ca și bărbăția și tinerețea celor care au căzut luptând.

Și tot de atunci, cămășile românești poartă atâtea șiruri lungi de cruci negre simbolizând doliul și durerea pentru cei morți și atâtea șiruri lungi de cruci roșii, simbolizând sângele vărsat pentru apărarea pământului strămoșesc.

Dacă însă statul a făcut pentru urmașii acestora prea puțin, noi, cei care am supraviețuit, în goana nebună a vieții, după alte idealuri, aproape i-am uitat.

Imperativul categoric al zilei de azi este ca ei să trăiască adânc în inimile noastre asigurând tot odată și urmașilor lor o viață mai bună. Căci va veni o zi de aspră și grea judecată, zi pe care o fixează ca o scadență tristă Roland Dorgelis, el însuși fost combatant în „Deșteptarea morților”.

14. „Un fost soldat, după ani de zile, are viziunea că morții deșteptați pe câmpiile Flandrei, au ajuns la Porțile Parisului. Mii de brațe îi ridicau, îi purtau în triumf, iar suspinele se pierdeau într-o cascadă de voci vesele vesele. Toți se înghesuiau. Fiecare își căuta pe ai lui. Mutilații șchiopătând întindeau mâinile, strigând „Veniți să ne ajutați, veniți să ne apărați”. Iar văduvele, mamele

atât de oropsite, strigau transportate de fericire „Totul are să se schimbe, au revenit”. Toți înțelegeau că aduceau cu dânsii dreptatea. Dar această dreptate semăna și înfricoșare. Ce-ați făcut voi pentru urmașii noștri, întrebau camarazii reînviați. V-ați ținut ori nu jurămintele pe care le-am făcut în tragedia tranșeele? Ce-ați schimbat voi cei care v-ați întors vii?

Toți înclinau capul, ce-ar fi putut răspunde, fiindcă nu și-au ținut cuvântul.

Ce-ați făcut voi, pentru ca femeia și pruncii mei să nu moară de foame? Striga un rezervist cu părul negru”.

Ce puteau răspunde?

Iată aspra judecată pe care morții o făceau celor vii cu casca pe creștet. Același lucru s-ar întâmpla și la noi la o asemenea înviere a morților. Ei ne-ar condamna urât, fiindcă trebuie s-o mărturisim sincer, n-am făcut nimic ca urmașii lor să trăiască o viață mai bună. Iată dar că avem o datorie sfântă să ne întoarcem privirile către urmașii eroilor, orfani, văduve și mutilați.

15. Cultul lor în sufletele noastre va fi cu atât mai mare cu cât vom lupta din toate puterile ca să trăiască și ei o viață mai bună.

Iată de ce am venit în numele în-

vățătorimii gorjene, să arăt prinosul nostru de recunoștință pentru frumoasa jertfă cu care Eroii s-au dăruit Patriei.

De altfel, învățătorimea gorjeană, ea însuși, și-a jertfit sufletul din sufletul ei pentru izbânda unității neamului. Tot odată avem o datorie supremă să sădim sufletele tinerelor generații o dragoste adâncă pentru cultul lor.

16. Dormiți în pace Eroii. Lăsați la o parte frământarea gândurilor căminelor voastre și odihniți-vă în liniște.

Fie-vă țărâna ușoară!

Visați în tihnă la fericirea neamului românesc. Somn ușor, după cum vă spune și Panait Cerna:

*„Dormiți de acum în pace umbre Sfinte,*

*Voi cei mai buni, voi cei mai dragi ai lumii,*

*Voi ce ați căzut la pieptul cald al lumii,*

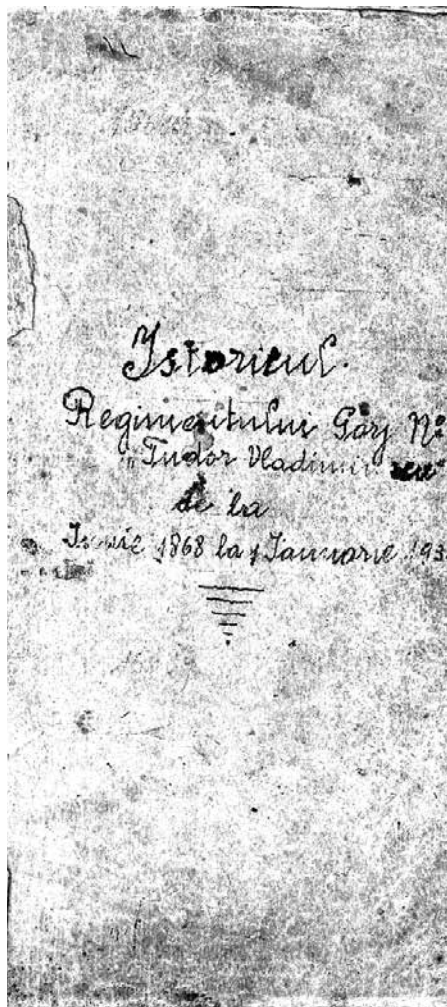
*Și n-ați avut nici cruce pe morminte.”*

Neștearsă în sufletele noastre, să fie amintirea acelor care au făcut din trupurile lor Punte Biruinței Neamului!



# CORPUL VII ARMATĂ

## DIVIZIA 19-A INFANTERIE



**General  
Grigore NICULESCU**

**Regimentul  
Gorj nr.18  
Tudor  
Vladimirescu  
de la  
ianuarie 1868  
la ianuarie  
1931**

11 iunie 1868  
la 27 martie 1872/  
date asupra organizării Armatei.

Până la 11 iunie 1868 armata română era compusă din 3 elemente:

- Armata permanentă
- Grănicerii și dorobanții (fost călărași)
- milițiile și gloatele, elemente copiate după sistemul Prusian.

Prin legea de organizare militară a Țării, din 27 martie 1872, instituția grănicerilor și a dorobanților călări s-a întins peste întreg teritoriul României, creindu-se astfel armata teritorială de infanterie sub denumirea de dorobanți și milițieni, iar cavaleria sub denumirea de călărași, elementele armatei permanente rămân intacte.

Prin I. D. Nr. 1064 din 1 iulie 1872 se înființează 8 regimente de dorobanți, organizate în batalioane și companii teritoriale.

Aceste batalioane și companii erau compuse din grăniceri și milițiile legii din 11 iunie 1868, iar cadrele lor erau la fel cu ale armatei permanente.

Termenul de serviciu al armatei teritoriale era de 8 ani, dintre care 6 ani cu schimbul și 2 în rezervă.

La această epocă Regimentul Gorj Nr. 8 Gorj făcea parte ca batalion din Regimentul 2 Dorobanți sub denumirea de batalionul I-iul cu reședința în Tg-Jiu. Regimentul 2 Dorobanți avea reședința în Rm. Vâlcea.

Comanda Batalionului, Maiorul Mălăianu Alexandru. Ca organizare, batalionul era format din 5 companii, fiecare companie, față de Legea de reorganizare a armatei, avea diferite reședințe, altele decât aceia a batalionului.

### Împărțirea teritorială a județului pe companii

Reședințele companiilor erau:

- Comp. 1-a plasa Vulcan Stat Majorul la Buliga
- "2-a plasa Plaiul Novaci, Stat majorul la Drăgotești
- "3-a plasa Ocolu și Tg-Jiu, Stat Majorul la Tg-Jiu
- "4-a plasa Amaradia Stat, Majorul la Hurezani
- "5-a plasa Gilortu Stat, Majorul la Cărbunești

Batalionul I-iu Gorjiu cași celelalte, s-a administrat ca corp aparte până la data de 1 Aprilie 1873 când a predat toate actele și fondurile la stat majorul Regimentului 2 dorobanți în Rm. Vâlcea.

La 1 Octombrie 1873 s-a concentrat pentru prima oară elementele de miliții de către companiile teritoriale, concentrare care s-a făcut la reședințele Regimentului 2 Dorobanți în Rm. Vâlcea. Fiecare plasă concentrează câte 50 de milițieni, adică 300 de batalion.

Pentru verificarea gradului de instrucție al milițienilor concentrați,



autorul

Colonelul Iarca Aristide a trecut în inspecție Regimentul 2 dorobanți.

### Anul 1873

Găsind că rezultatul a fost destul de mulțumitor a ordonat întrunirea milițienilor cu călărașii concentrați pentru a face exerciții de luptă cu arme combinate.

Legea de organizare a armatei din anul 1872 mărind cu un an vârsta tinerilor șortari (21 ani) în anul 1873 nu a fost recrutări.

1 Octombrie 1873. Concentrarea Reg. 2 Dorobanți și înființarea Artileriei Teritoriale

Regimentul 2 Dorobanți, după ce a instruit recruții la reședința fiecărui batalion, a luat parte la concentrarea Diviziei I-a care a durat 15 zile (1-15 Octombrie), la această concentrare a Reg. 2 Dorobanți a luat parte numai batalionul 2 Vâlcea și 3 Argeș, batalionul I Gorj rămâne la Tg-Jiu unde face instrucție separat. Tot în acest an se înființează Artileria Teritorială din corpurile de pompieri ce existau prin diferite orașe ale țării.

2-16 Octombrie 1875. Concentrarea Reg. 1 Craiova

În conformitate cu ordinul circular al M.R. din 1 septembrie 1875, Regimentul 2 Dorobanți ia parte la concentrarea Diviziei I-a Infanterie, care se face în apropiere de Craiova. La Popoveni.

Regimentul participă cu 2 batalioane a 400 oameni fiecare, total 800 de oameni, luați din câte-și trele județele cel compun (Gorj, Vâlcea și Argeș).

Instrucția pe zona de concentrare s-a început cu individul iar în ultimele zile se face manevră cu arme combinate.

Comandantul Diviziei I-a este General Lupu Gh., iar al Brigadei I-a Inf Colonel Cerchez Hristodulo.

În anul 1876 Regimentul 2 Dorobanți primește sub drapel un număr de 478 recruți ceia ce revine 160 de oameni din fiecare județ.

26 Septembrie 1876. Pregătirea armatei pentru mobilizare în vederea campaniei 1877-1878

La 26 septembrie 1876 se primesc ordinele M. R. de concentrare în raionul fiecărei Divizii, însă cu efective de război. Fiecare Regiment trebuie să aibă un număr de 1200 oameni caiace vine cam 400 de fiecare județ, în afară de cadre cu directivele de a se dezvolta mai mult instrucția companiei și batalionului precum și tragerea la țintă.

Această concentrare se face mai mult sub impulsul evenimentelor politice ale Orientului, în care Ministerul de Război a avut grijă să dea ordine secrete în vederea mobilizării trupelor, punând toate elementele armatei române pe picior de război.

Se mai concentrează la reședin-



Regele Carol I

ta fiecărui batalion toți rezerviștii înscriși în controale care se revarsă armatei permanente.

În ceia ce privește chemarea milițienilor, precum și a cadrelor ofițerilor lor, se iau dispozițiuni pregătitoare în vederea intrării în campanie.

În luna Noiembrie 1876 se lasă la vatră o parte din rezerviștii care au fost chemați pentru concentrarea din Octombrie.

1 Ianuarie 1877 I. O. zi a A.S. Domnitorul Carol

ÎNALT ORDIN DE ZI.

*OSTAȘI!*

*În anul în care încetează astăzi, prin disciplina voastră și căldurosul răsunet ce a avut în voi apelul țării ați meritat stima și încrederea noastră.*

*Vă mulțumesc.*

*Patriotismul vostru este cel mai bun garant, că veți fi totdeauna gata a vă face datoria, când țara vă va încredința apărarea drepturilor sale.*

*Fiiți nestrămutați în a practica, ca și în trecut aceleași virtuți militare; astfel numai, veți merita onoarea de a fi scutul Patriei*

*Vă urez un an bun și fericit.*

*Dat în București la 1 ianuarie 1877*

*/ss/ CAROL*

*(va urma)*



Regimentul Gorj nr. 18



**Ion D. ISAC**

## Zile de sbucium și glorie

## Pe Valea Jiului 1916

### Cuvânt înainte

Anii războiului întregirii neamului românesc se depărtează tot mai mult și, din ce se depărtează, apar tot mai strălucitori!

Nu ne dăm seamă că am trăit anii cei mai străluciți din istoria neamului românesc.

Au fost mari biruințele câștigate de moșii și strămoșii noștri, în cursul istoriei, pe câmpurile de luptă, pentru afirmarea vitalității și pentru păstrarea ființei neamului românesc pe pământu-i scump hărăzit de Dumnezeu.

Dar toate acele biruinți au fost pregătirea victoriei celei mari, trăită de noi în 1916 – 1918 – 1919.

În viitor, poporul nostru poate va mai avea războaie pentru păstrarea operei înfăptuită în acești ani; vor mai fi biruinți, dar niciuna nu va ajunge înălțimea și splendoarea celeia prin care s'a înfăptuit unirea tuturor Românilor.

O vorbă din bătrâni zice: "E greu să înfăptuești ceva, dar e mai greu să păstrezi".

A fost greu războiul pentru întregirea neamului românesc.

A trebuit un Rege erou, cum nu cunoaște altul istoria capetelor încoronate, și leal, care să-și poată înăbuși vocea sângelui, dând primul exemplu de sacrificiu neamului românesc în momentul când îl chema la luptă.

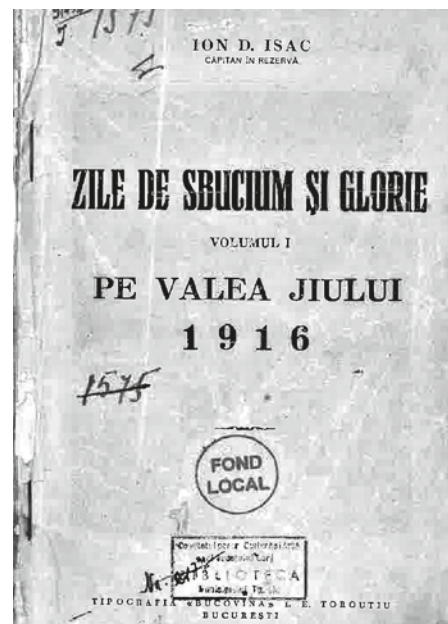
A trebuit ființei neamului românesc o generație curajoasă, disciplinată, harnică și răbdătoare, care să dea din sânul ei opt sute de mii de suflete și să ducă în tăcere toate greutățile plămădirii și închegării României Mari.

Va fi mai greu de păstrat ce s'a înfăptuit? Nu! Dacă generațiile viitoare vor cunoaște sacrificiile și truda generației războiului și dacă vor fi cu conștiința trează la împlinirea datoriei lor față de neam!

În slujba acestui adevăr pun contribuția mea modestă.

Povestea noastră, a fiecăruia, este povestea tuturor celor ce au simțit greutățile războiului, fie pe front cu arma în mână, în lagăr în cea mai neagră robie din câte au văzut timpurile, în pribegie, ori sub călcăiul dușman, la căminul drag.

Povestea Regimentelor 18 și 58 e



povestea Armatei Române.

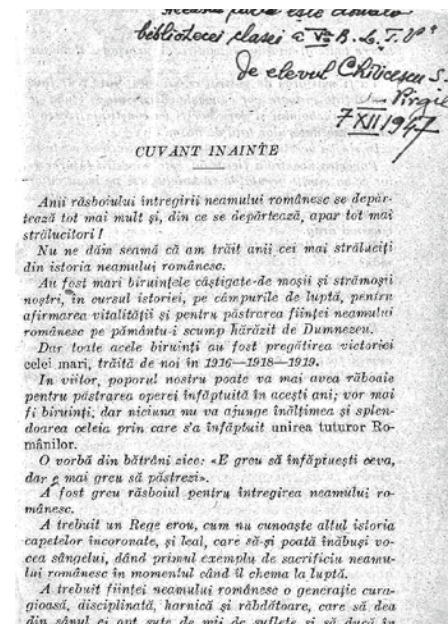
În ea se vede eroismul de care a fost în stare în lupte, mulțumirea sufletească în timpuri de glorie, și resemnarea în zilele de durere.

Pentru ca această poveste cunoscută bine de toți câți trăim azi și am luat parte la lupte, să rămână scrisă și cum a fost adevărată să se păstreze urmașilor, servind de untdelemn în candela patriotismului lor, am hotărât să o tipăresc.

(Autorul)

(Cartea completă vă este oferită online de Biblioteca Județeană „Christian Tell” Gorj, la adresa de internet

<http://bibliotell.ro/images/materiale2018/centenar-file%20de%20istorie.pdf>)





Oana Romanescu  
Pe urmele absurdului  
Lumea pe dos  
Editura PIM, Iași, 2018

„Literatura trebuie deci să reflecte realitatea unei lumi noi, dar în același timp decrepite, o lume ce și-a pierdut toate certitudinile, care își pune la îndoială existența cu disperare, doar pentru a-i da un nou sens. De aceea i-am găsit pe acești doi scriitori, Beckett și Kafka, asemănători din punct de vedere tematic și structural, două fațete nu atât de diferite precum s-ar crede (V. Beckett despre Kafka) ale acestui nou tip de modernitate. Lucrarea de față își propune să ofere o imagine de ansamblu asupra trilogiilor celor doi: *Molloy*, *Malone murind* și *Nenumitul*, apoi *America*, *Procesul* și *Castelul* și asupra modului în care absurdul se reflectă atât în cazul personajelor cât și al mediului, la nivelul coordonatelor spațio-temporale care le definesc/delimitază pseudo-existența.”

„Cele două trilogii îi apropie pe Kafka și pe Beckett ca scriitori, în ceea ce privește asemănările de abordare și de integrare a absurdului în romanele lor, deși aparțin, cronologic vorbind, unor perioade de timp diferite.”

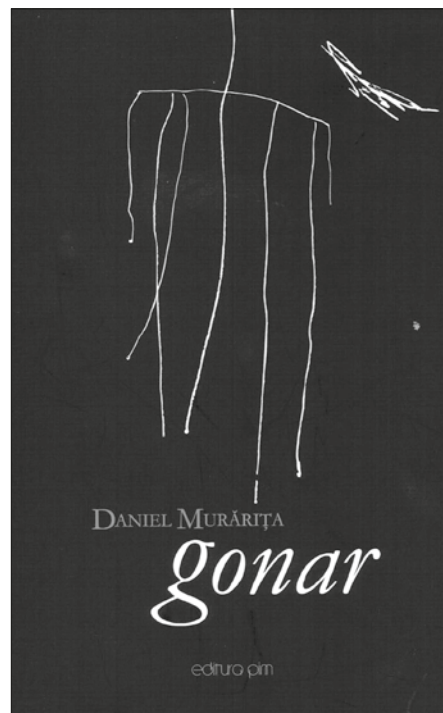


Valeria Roșca  
Dezastrul și anomalia.  
Caligrafii ale supraviețuirii  
Editura PIM, Iași, 2018,  
ISBN 978-606-13-4192-4

„Ființă contradictorie, omul oscilează între condiția sa de creatură a obișnuinței și nevoia de schimbare. Se crede la «adăpost» în fața timpului făurindu-și obiceiuri, atașamente, oferindu-și constante ale existenței sale. În același timp, își dorește și produce schimbări care să îi ofere iluzia libertății absolute. Când, însă, schimbarea nu poate fi controlată, când ordinea firească este tulburată, atunci supraviețuirea devine un joc al căutării sensului personal.

Scrisul ca formă de terapie, cititul ca metodă de supraviețuire – iată provocările acestui volum. Prin cuvânt, omul răscolește, adună, reechilibrează fragmente ale existenței sale. Cuvântul este zadarnic dacă nu vindecă o suferință a sufletului, o suferință a scriitorului și a cititorului deopotrivă.” Elena Găvan

Lector de carte: Elena Găvan  
Redactor: Daniel Murărița  
Desen copertă: Maria Anastasia Arpezeanu - „Gardianul”

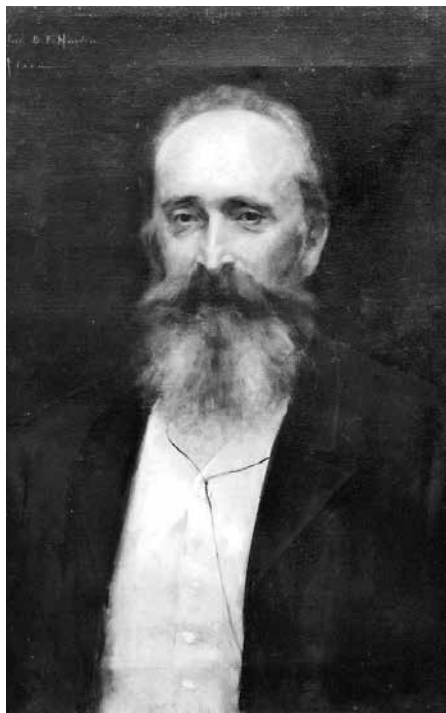


Daniel Murărița  
gonar

Editura PIM, Iași  
ISBN 978-606-13-4091-0

„aveai dreptate, în noi zace un monstru, magnetic, încă nu i-am găsit un nume, plutește leneș, bolnav prin trupul vâscos căutând punctul în care ne-am putea cunoaște. îl simțim câteodată ca pe un miroc greoi de sânge stricat scuipat în batiștele chinezești primite în copilărie de pomană, pregnant ca un capăt de drum, saum în plămâni, ca pe golurile imperfecte dintr-o ciocolată aerată, ieftin, parșiv, înecăcios, vorba ta, prin toate zgârciurile astea se calcifică gândurile celor dinainte și rămânem uneori cu o linie ce ne desparte de noi înșine ca o amintire cu marginile tocite. timpul îngroașă linia ca pe niște bătrâni răpiți din cantina socială pentru teama de a mai fi făcut drgoste pe întuneric. și trece vremea, în cavitatea toracică, ca într-o cameră obscură, se înghesuie tomografe și rezonanțe magnetice. pustiu. reumatismului ăstui ca o lipitoare prins de toate încheieturile îi spunem, la întâmplare, umbră, părere și, în zilele senine, suflet.”

Desen copertă: Timeea M. - „T însângerat”



**ANUL 180**  
**BOGDAN P. HAȘDEU**

Născut la 26 februarie 1838, în Cristinești, Hotin, în Basarabia.

Prozator, poet, dramaturg, filolog, istoric, folclorist. A fost un deschizător de drumuri, a adunat și editat documente, texte vechi slave și moldovenești, a acumulat date prețioase pentru perioade puțin cunoscute din istoria și cultura națională. A avut o deosebită preocupare față de problemele filologiei și lingvisticii, domenii în care a fost creator de școală.

B. P. Hașdeu încearcă să restabilească configurația istorică a limbii, de la elementele autohtone, dacice de „substrat”, prin situarea limbii în context indoeuropean și în relațiile ei cu limbile popoarelor învecinate.

Dicționarul „Etymologicum Magnum Romaniae”, conceput în mai multe volume, dintre care au apărut doar trei, este un tezaur de cunoștințe istorice, filologice, lingvistice, literare și geografice. Spirit enciclopedic, Hașdeu a dominat, prin vocația universalității, a doua jumătate a secolului al XIX-lea. După moartea singurei sale fiice, Iulia, în 1888, a devenit mistic și fervent practicant al spiritismului, scop în care a construit Castelul Iulia Hașdeu de la Câmpina.

Decedat la Câmpina, în data de 25 august 1907.

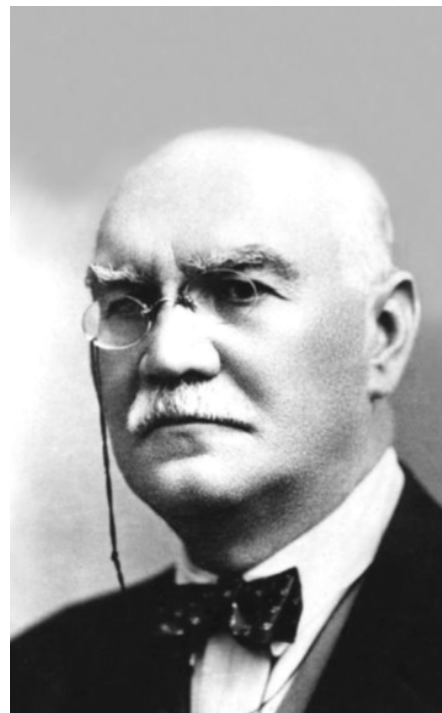


**Anul 90**  
**POMPILIU MARCEA**

Critic și istoric literar român, născut la Ștefănești (sat încorporat în orașul Târgu-Cărbunești), în 20 octombrie 1928, unul din cei trei fii ai familiei Ion și Maria Marcea, a fost un specialist în opera lui Ioan Slavici. Copilăria lui Pompiliu Marcea este legată de satul Colibași, din comuna Scoarța (Gorj), unde s-a mutat familia părintescă după anul 1931.

“...Evident, sunt gorjean... Nu m-am dezrădăcinat într-atât încât să-mi piară sentimentul apartenenței regionale... Copilăria este singura vârstă de neuitat, al cărei univers rămâne o realitate mereu vie, obsedantă. Mă încerca..., de multe ori, un sentiment de reproș pentru faptul de a reveni prea rar în locurile natale, de a oferi oamenilor din mijlocul cărora m-am ridicat prea puțin din experiența și din învățătura culese de câteva decenii” (1980, mărturisire consemnată de Nicolae Pop și de Ion Mocioi în art. Gorjeanul/ 30 martie 2017).

A predat în învățământul românesc, la București, și în străinătate, la Paris și Lyon (în 1963), la Köln, Bonn, Aachen și Düsseldorf (în 1970 – 1973). La 50 de ani, în 1978, era conferențiar și decan al Facultății de Filologie din București.



**ANUL 150**  
**C. RĂDULESCU-MOTRU**

Născut la 15 februarie, 1868, în Butoiești, județul Mehedinți

Filozof, psiholog, pedagog, om politic, dramaturg, director de teatru român, academician și președinte al Academiei Române între 1938 - 1941, personalitate marcantă a României primei jumătăți a secolului XX, doctor în filosofie cu teza *Zur Entwicklung von Kant's Theorie der Naturkausalität*. Henri Bergson a citat teza lui Rădulescu-Motru în lucrarea *Introduction a la Metaphysique*. În 1897 înființează „Studii filosofice” care va deveni „Revista de filosofie”

A publicat „Cultura română și politicianismul”; „Psihologia martorului”; „Psihologia industriașului”; „Puterea sufletească”; „Psihologia ciocoismului”; „Poporanismul politic și democrația conservatoare”; „Naționalismul politic și democrația conservatoare”; „Naționalismul. Cum se înțelege și cum trebuie să se înțeleagă”; „Elemente de metafizică”; „Sufletul neamului nostru”; „Calități bune și defecte”. Publică piesele de teatru: „Domnul Luca” și „Păr de lup”.

După Decembrie 1989, Constantin Rădulescu-Motru, a fost reconfirmat, la 2 februarie 1990, membru al Academiei Române.



**ALEX GREGORA**

poet,  
născut la 22 ianuarie 1958  
în localitatea Știubei,  
comuna Căciulatu (Vela),  
județul Dolj



**ȘTEFAN MELANCU**

poet, prozator și eseist,  
născut la 16 aprilie 1958  
în satul Albeni,  
comuna Albeni,  
județul Gorj



**NICOLAE DRAGOȘ**

poet și prozator  
născut la 3 noiembrie 1938  
în satul Cleșnești,  
comuna Glogova,  
județul Gorj.



**IONEL BUȘE**

eseist, prozator, dramaturg,  
născut la 4 noiembrie 1958,  
în Tg-Logrești, Gorj

# ANIVERSĂRI în 2018



**SPICON –**  
revistă de literatură,  
arte și istorie culturală

Editor: Asociația Cercetătorilor  
și Autorilor de Carte Gorjeni  
"Alexandru Doru Șerban"  
Târgu-Jiu

Director:  
Victor TROACĂ

Redactor-șef:  
Viorel SURDOIU

Colegiul redacțional:  
Ion MOCIOI, Gelu BIRĂU,  
Alex GREGORA, Ion ELENA,  
Doru V. FOMETESCU, Florin  
VĂIDEIANU,

Layout&Tehnoredactare:  
Marius IORGA

e-mail:  
spiralaconica@gmail.com

Responsabilitatea pentru  
conținutul articolelor revine în  
exclusivitate semnatărilor acestora.  
Manuscrisele primite nu  
se înapoiază.

ISSN 2601 - 2936  
ISSN-L 2601 - 2936

Pre-press & print:



S.C. TIPOGRAFIA PROD COM S.R.L.  
Târgu-Jiu, Gorj, str. Lt. Col. Dumitru Petrescu, nr.20  
Tel. 0253-212.991, Fax 0253-218.343  
E-mail: tipografia.prodcom@gmail.com

